

XIX. ÉVFOLYAM

19. SZÁM.

BUDAPEST, 1929

JULIUS 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A közlekedési csendőrség.

A Belügyminiszter úr a napokban kiadott rendeletével elrendelte a közlekedési csendőrség felállítását. Külön erre a célra létesített, speciálisan kiképzett és felszerelt motorkerékpáros csendőrökből álló közlekedési őrsök fognak ezután a forgalmasabb országutak közlekedési rendjének fenntartásában közreműködni és a többi őrsöknek segítségükre lenni.

Azoknak a feladatoknak a száma, amelyeket a csendőrségnek meg kell oldania, már régen megszapordott eggyel: a közlekedés rendjének fenntartásával. A gépjárművek rohamos szaporodása és elterjedése immár nemcsak a városokban, hanem az országutakon is érezteti a hatását: a ráérő nyugalommal cammogó szénásszekerek, a döcögő ekhós-kocsik és a büszkén ügető hintók birodalmába beférkezett a modern kor szülőtte: a mindig siető, ideges türelmetlenséggel rohanó automobil és lármás csökevénye: a motorkerékpár.

Egyáltalában nem lehet csodálkozni a bizalmatlanságon, amellyel különösen a vidék népe ezeket a benzinszagú, libát-csirkét gázoló veszedelmes masinákat fogadta. Elvégre olyan nemzet vagyunk, akik évezredek óta elválaszthatatlanul összenőttünk a lóval, úgyis, mint nemzeti büszkeségünk szimbolumával és úgyis, mint közlekedési tényezővel. Semmiképen sem láthattuk tehát szívesen az új jövevényt, amely veszedelmes fölénytel tolakodott elő, hogy örökre elválasszon minket a mi ősi, hűséges barátunktól: a lótól. Sőt — valljuk meg őszintén — maga a csendőr sem nézte nagyon barátságos szemmel az országút hivatlan vendégét, amikor őt is sárral fröcskölte be vagy a lovát megugrasztotta.

Az autó azonban mindezzel természetesen nem törődött, hanem ment tovább a maga útján előre, gyorsan és feltartóztatlanul. Tudatában volt a maga verhetetlen előnyeinek: a kényelemnek, a gyorsaságnak és a gazdaságosságnak, a verseny eredménye tehát nem lehetett kétséges. És valóban: alig húsz esztendő alatt már mi is oda jutottunk, hogy az autó nálunk is régen kilépett a gazdagok fényűző kedvteléseinek sorából, dolgozó, hasznosító, praktikus és közönséges »gépjármű« lett belőle s mint ilyen, már többé nem kéri, hanem követeli magának a helyet és a szabad utat, nekünk pedig engedelmességeknek kell neki, mert — igaza van.

Meggyőződéses szöszölői vagyunk annak, hogy

szolgálatunk terjedelmében, módszerében és eszközeiben nem szabad konzervatívoknak lennünk, mert ezekben a tekintetekben a konzervativizmust csak egy lépés választja el a maradiságtól. Az élet nem alkalmazkodik hozzánk, nekünk kell tehát hozzá alkalmazkodnunk. Ha idegen és újszerű terep is számunkra a modern közlekedésrendészet: gondolkodás nélkül vállalnunk kell, mihelyt nyilvánvalóvá válik, hogy szükség van rá. Es gondolkodás nélkül át kell ülnünk a lóról a motorkerékpárra is, mihelyt a közbiztonság és a testület érdekei azt követelik, hogy a realitást fölébe helyezzük a tradicionális vagy szentimentális szempontoknak.

A közlekedési csendőrség újabb lépés a megkezdett úton, amely a százszázaléig korszerű csendőrség felé kell, hogy vezessen bennünket. Valóban hálásak lehetünk, de hálás lehet az ország is a belügyminiszter úrnak azért az igazán páratlan és megértő gondoskodásért s a csendőrség fejlesztésének azért a legmesszebbmenő felkarolásáért, amelyet ezuttal újra alkalmunk van részéről tapasztalni.

A közlekedés rendjét fenntartani hivatott bajtársaink feladata — különösen az első időben — nem lesz könnyű. Két, egymás iránt barátságatlan ellenfél közé kerülnek: az autón és a szekeren vagy gyalog járók közé. Reánevelni a szekeret, hogy utat engedjen az autónak és leszoktatni az autót a gyalogosok életének veszélyeztetéséről, de reánevelni a gyalogost is arra, hogy respektálja az autó jogait és hogy vigyázzon a saját bőrére: valóban nagy türelmet és hozzáértést igénylő, nem könnyű feladat. Egy percig sem kételkedünk benne, hogy derék csendőreink ezt is a lehető legjobban fogják megoldani, mégis, azt szeretnők, ha ez a megoldás minél kevesebb surlódással, zaklatással és büntetéssel, de annál több jóakarattal, figyelmeztetéssel és belátásra bírással volna elérhető. A kihágási esetek szaporítása nem lehet célja, hanem legfeljebb csak kellemetlen járuléka a közlekedésrendészeti szolgálatnak, mert ellenkező esetben amennyit használnánk vele — esetleg — az utak rendjének, annyit ártanánk a saját jóhírünknek és annak a jó viszonyoknak, amely a csendőrséget az ország bármilyen járművön járó lakosságához fűzi.

Néhány hónap múlva az országutaknak éppen olyan jellegzetes és nélkülözhetetlen alakja lesz a motorkerékpáros csendőr, mint a lassan és méltóságteljesen haladó gyalogos és lovas bajtársai. És amint a »Lassan járj, tovább érsz« elvének élő tagadása gyanánt antipatikus masináján eltöfög majd mellettük a maga százkilométeres örjáratán, testületünk fejlődésének egészséges koncepcióját fogja jelképezni. Mert amennyire kell, hogy legyenek olyanok, akik az autó korszakában is gyalog járnak, annyira nem szabad nélkülöznünk azokat, akik, ha kell, versenyre kelnek vele, hogy utólérjék.

A nyomokról.

Irta: POSSZERT JAKAB százados.

A nyomozás az élet bűnös rejtélyeinek megfejtése. A feladat nem olyan könnyű, amilyennek az ember gondolná, hiszen legtöbbször minden támpont nélkül, sokszor csak a történetekből kell arra a kérdésre megfelelni, hogy:

1. mi történt és hogyan? és hogy
2. ki a tettes?

Ha figyelembe vesszük, hogy az életben semmi sem történik ok nélkül, a bűnözések megfejtésénél is meg fogjuk találni az »okozati összefüggést«, mely a helyes következtetés »láncszemeit« képezi. A nyomozás tehát nem egyéb, mint az összegyűjtött (személyi és tárgyi) adatokon alapuló következtetések láncolata. Következtetünk: a) az előzményekből (az okból) a történetekre (az okozatra), s viszont b) a történetekből az előzményekre.

Ha valaki büntényt követ el, azt csak a legritkább esetben teszi tanuk jelenlétében, mert érdeke, hogy cselekménye titokban maradjon, büntetlen maradjon; a tettes azonban a bűncselekmény előtt is követhet el olyan cselekményt, tehet olyan kijelentést, amely a bűneset felderítésére vezethet, úgyszintén a bűncselekmény alatt és utána is. A nyomozás feladata tehát a megállapított előzményekből (adatokból) a történetekre s viszont a történetekből az előzményekre való helyes következtetés.

A sikeres nyomozás előfeltétele:

1. az alapos adatgyűjtés,

2. az ezen adatokból való helyes következtetés.

Erre utal a Szut. 410. pontjának 2. bekezdése is azzal, hogy a csendőrnek képesnek kell lennie arra, hogy általa ismeretes körülményeknek, állapotoknak, nyomoknak ismeretlen okára vagy okozatára, a tettes személyére, az elkövetés módjára, eszközre stb.-re nézve helyes és ésszerű következtetést vonjon le, ami a további eljárás kiindulási pontját, támaszát képezi.

A következtetés lényegének érthetőbbé tételére szolgáljon az alábbi példa:

Egy 24 éves leány hirtelen elhal, — pedig nem volt beteg. Az elhalálozás gyanús, megindul a puhatolás s megállapítást nyernek az alábbi előzmények:

- a) a leány utóbbi időben feltűnően sápadt volt,
- b) két ízben járt egy magzatelhajtás gyanújában álló nőnél és pedig az elhalálozás előtt 5 és 2 nappal,
- c) másállapotot benyomást keltett,
- d) az elhajtás gyanújában álló nő a leány elhalálozásának napján annál megfordult, ezen utóbbi nő feltűnően nyugtalan stb.

Ezen megállapítások (előzmények) a történetet, vagyis a hirtelen elhalálozást még gyanúsabbá teszik, megindul tehát a nyomozás a »mi történt s hogyan?« felderítése. A boncolás adatai szerint a méhen sérülési, szűrési nyomok vannak, melyek — orvosi szakvélemény szerint a halál beállta előtt történt — erőszakos külső beavatkozásra vallanak.

A boncolási adatok folytán, vagyis a méhen észlelt nyomokból megállapítást nyert az is, hogy az elhalt másállapotos volt s magzata az előbb jelzett küibehatás folytán lett elhajtva. Az eddig megállapított adatok mind olyan előzményei az elhalálozásnak,

A kondor.

Irta: PÉCHY-HORVÁTH REZSŐ.

A spanyol katona az ötödik asztal mellett hirtelen felkelt és egyenesen az én asztalomhoz lépett.

Gyűrött, piszkos, keféletlen szövetkalapját — a gyarmati katonák kényelmére való szolgálaton kívüli fejfedőt — megcsavarta a markában, aztán a zubbonya zsebébe gyömöszölte.

Összekocantotta a két sarkát.

— Bocsánat, — mondta magyarul — de bizonyos vagyok benne, hogy ön magyar és így egy honfitárs környezetében szeretném eltölteni a mai szent estét.

A rámdöbent meglepetés betapasztotta a számát. Olyan furcsa, lehetetlenül és valószínűtlenül különös volt a magyar szó abban a zuhlott barcelóniai bisztróban, ahol árván és keserűen fájlódtam a legtökéletesebb elhagyatottság karácsonyestjét s még furcsább volt egy spanyol katona szájából a legtisztábban kiejtett, legtökéletesebb magyar szavakat hallani.

Künn az ünnepesti Rambla zajlott. A tárva-nyitva lévő ajtón át látni lehetett a pazarul világított sugárút eleven

szín- és fényképrázatát; a palotatetőkön és kupolákon felvillanó színes vagy fehér fényreklámokat s az autótenger ezüst zuhatagszerű fénytobzódását. Sétálók tizezrei ömlöttek a királyi platán- és pálmatorok tövében s a katalán főváros szépeinek komor fekete selyemkabátjai simulóan olvadtak össze a kék tengerészegyenruhákkal, a sötét polgári öltönyökkel és a karcsú, elegáns tiszték civilszabású khaki-egyenruhájával. Kábult lárma, kacagás, kiabálás, túlhangos beszélgetés, autótülök rivalgás, gyerekzsivaj, nótaszó szünet nélküli kaosa ostromolta a dobhártyát.

A katona elfogadta a feléje lendült kezét s a következő pillanatban hátrarántotta az egyik széket az asztal mellől. Leült.

— Bocsánat, — mondta ismét — ha talán háborgatom, De nem szeretném elszalasztani a ritka alkalmat, hogy amikor a véletlen egy magyar emberrel hoz össze, hát ne beszélgethessem ki magamat... Ugy-e, megért? Hiszen ön is magyar... és szintúgy egyedül van itt, mint én...

— Dehát — csodálkoztam — honnan tudta meg, hogy én magyar vagyok?

A spanyol katona mosolygott:

— Tudja Isten. Oly rég láttam már magyar embert. Hozzászóktam az arab, a spanyol, a francia, a katalán arcokhoz, a déllatin típusú arcformákhoz. És ezért azonnal feltűnt nekem az ön máslyan típusú arca, a latin tipustól egészen elütő arcformája. És egyúttal valami ösztönféle, különös érzés is megmozdult bennem s terebélyesítette el azt a »rögeszmét«, hogy ön, az első pillantásra is idegen, csak magyar lehet...

Künn tomboló lárma kaoszában zajlott, forrt, kavargott, eruptív erővel zajongott a Rambla. Erős parfümillat robbant a lokálba, fűszeres, nehéz tengerszaggal vegyülve.

— Tegnap éjjel jöttem át Afrikából, a Riffből. — szölt a katona elgondolkozva.

melyekből különösen a méhen észlelt sérülési nyomokból arra kell a nyomozónak következtetnie, hogy itt tiltott beavatkozás, tehát bűncselekmény történt.

Tehát *mi történt?* Erre a kérdésre már elég megbízható adatunk van: a Btk. 285. §. szerinti méhmagzatelhajtás büntettének gyanúja forog fenn. Hogyan történt? — erre a kérdésre is feleltünk már: orvosi szakvélemény szerint a méhen észlelt sérülési nyomok kötötű szúrásától származnak. *Ki a tettes?* — ezen kérdés tisztázása a tovább folytatandó nyomozás, a kikérdezés, házkutatás stb. feladata lesz. De az eddig megállapított előzményekből alaposan gyanúsítható az egyébként is magzatelhajtás gyanújában álló nő, akivel az elhalt a halála előtt érintkezett.

Másik példa: »A« gazdát a falu szélén fekvő lakásához vezető úton halva találják. Az orvossal a helyszíntre siető csendőr az alábbi adatokat állapítja meg:

a) hulla hason-arcon fekszik, melle alatt *vértócsaszerű nyom*, ruhazsebében 42 pengő és egy óra,

b) az orvos a hulla bal csecsbimbója mellett *kilövési nyomot*, a háton, a jobb lapockán pedig *belövési nyomot* állapít meg, mely golyótól ered,

c) az úton csak az elhalttól származó *lábnyom* — friss eső után — igen jól észlelhető, mely a falu szélső házából (kocsmától) vezet a helyszínig.

Vizsgáljuk meg az egyes adatokat (nyomokat), vajjon miféle következtetéseket lehet itt vonni arra, hogy mi történt, hogyan s ki a tettes?

Az a) alatt vázolt helyzetből, a *vérnyomból* arra lehet következtetni, hogy az elvérzés, az elhalálozás azon a helyen következett be, ahol a hullát feltaláltuk.

Ezt abból is következtethetjük, hogy a helyszínen — eső után — csak az elhalttól származó lábnyomok vannak, így az elhaltat más valaki a helyszínre nem vihette.

A *hullamerevségből* az orvos, mint szakértő, a »mikor történt« megközelítő időpontját állapítja meg, melyet a friss esőzés időpontjával, valamint a kocsmából való eltávozás időpontjával ellenőrizni lehet.

A hullánál levő pénz, óra arra mutat, hogy a tett indító oka nem nyereségvágy volt.

A megállapított *lövési nyomokból* azt lehet következtetni, hogy az elhalt a halálos lövést hátulról kapta, vagyis, hogy az eset orvul történt s hogy az indító ok: bosszú lehetett. Azt a kérdést tehát, hogy ki a tettes, az elhalt haragosainak és ellenségeinek körében kell tisztázni. A nyomozást tehát olyan irányba kell kiterjeszteni, hogy *kinek állott érdekében* a sértett elhalálozása?

Az elhalton észlelt löcsatornának a lövés irányában képzelt meghosszabbítása a lövés helyére mutat, ahol feltételezhetjük a tettestől eredő lábnyomokat is. Tekintve, hogy a lesben álló tettes bizonyára hosszabb ideig várta áldozatát, a lövés irányában feltalálható lövés helyen bizonyára találni is fogunk attól eredő lábnyomokat s mi sem könnyebb, mint a gyanúsíthatóknak, vagyis az elhalt haragosainak szűkebb körében a lábnyomból, mint okozatból az okozót (a tettest) megállapítani.

Az elhalt *lábnyomaiból* azt következtethetjük, hogy ő jóval a friss eső után távozott a kocsmából, mikor a talaj már némileg felpuhult volt s hogy az úton hazafelé egyedül haladt.

Pincér kacsázott el mellettünk.

— Holla! — kiáltott rá új ismerősöm. — Aun dos cervezas!

Érdeklődéssel néztem a marokkói katonát.

Keménycsontú, szépen megformált feje volt, amelyet enyhén csokoládészinűre mart az Atlaszok kegyetlen, lángnyilú napja. Kopaszra nyírt koponyája enyelegve siklatta le magáról a csillárok fénypásmáit. Gyermekesen ártatlan, kellemes kék szemei alatt kacskaringós szőke bajuszka ágaskodott. A bajusz szintelenre fakult a kegyetlen napsütéstől s az ugyancsak szintelen szemöldökkel olyanféle hatást tett, mintha homokos sárga szemecskéi havazták volna be. Az egész ember inkább nagyranőtt gyermek benyomását tette, mint trópusi katonáét, aki teljesen valószínűtlen viszonyok között roppant teljesítményeket és borzasztó szenvedéseket hagyott a háta mögött az El Riff izzó sziklasivatagján... Ha nem lett volna a testén a Tercio de Extranjeros, a spanyol idegenlégió világoszöld, frontélet-nyütte egyenruhája, az ember békés kereskedősegédnek nézhetne volna, aki a karácsonyestét vidám társaságban akarja tölteni...

Hatalmasat kortyintott a friss sörből.

A hideg, csipős ital felüdítette, megoldotta a nyelvét s hogy hosszú idő után ismét magyarul beszélhetett, úgy buzogott belőle a szavak árja, mint tavaszidőn a rétek, erdők, dombok talajából az erősillatú, tocsogós, szaporán tovafolydogáló korai vizek.

Elnyűtt, tévesztett életének filmjét gyorsan, színesen pergette le előttem, a pici bisztró apró bádogasztala mellett, miközben az ünnepesete mulatozói telehangosították körülöttünk a levegőt. Kalandok, szenvedések, fájdalmas sóvárgások, küzdelmek mozaikja tarkállott előttem tökéletlen és rendszertelen, de életrajzolta vad és tartalmas regény gazdag színezésű lapjairól. Hajh, messzi az út a Körösök tájától El Gharbi-ig, a Riff-hegység vályogból, faragatlan

kövekből, sárból összerótt *ksur*-jáig, erődjéig!... És gazdag témájú élmények, álmosító unalmak, brutális kalandok, felfájó hazavágyások tarkasága teszi szubjektív értékűvé...

Hajnaltájt, immár a huszadik cervezas-ban, a légionista csendesen beszélgetett. Abszint-ködök felhőzték meleg érzésekben felolvadt szívét, mint novembereleji éjszakán a hold keskeny szarvát az ezüstös ködfátylak.

És eszébe jutott egy másik karácsony. A megelőző. Amikor még fegyverek feleselése szentségtelenítette meg a Riff örvényes szikláinak ijesztő vidékén a karácsonyt.

— A tavalyi karácsonyt rosszabb viszonyok között értem meg — mesélte. — Az afrikai vad katonáéletnek egy nyers, kegyetlenül durva epizódja játszódott le akkor előttem, amely azóta is számtalanszor skálázik izgalmas játékot az idegeimen s szégyenkezett meg ember-voltomért...

Kissé hagyta, hogy kérleljen, aztán elmondta:

— Tizenötödmagammal karácsony reggelén El Gharbi-ból ösvéres patrullába indultam. Kegyetlenül forró időjárás volt. A roppant kösziklák között a nap függőlegesen aláeső sugarai valósággal izzottak, a forró levegő égette, marta, pörkölte a bőrt és izzóvá, fullasztóvá tette a ruhát. A hegygerinceken kanyargó ösvényen, amelyet szünet nélkül égetett a nap, az elképzelhetetlen forróságtól időnként egy-egy sziklatömb csikorgó robbanással repedt szét... Pár órai keserves vándorlás után a sargento mayor, az őrmester, tenyérszárny árnyékos helyre akadván, pihenőt tartatott. Az emberek lenyergeltek s az elcsigázott állatokkal együtt az árnyék védelmébe húzódtak az izzó sziklákon. Volt, akit azonnal elnyomott az álom, mások, fájdalmas nyögések, szitkozódások között, alétlan és fásultan kuporodtak a piciny árnyékban. Én a karácsony megható varázsa alól kivonni nem tudván magamat, az otthoni karácsonyra gondoltam. A sugárzón tündöklő arcokra, a bőség halmozta ünnepi asztalokra, a duruzsoló kályhára és a zuzmarás, didergetős

Itt tehát látjuk, hogy a vér-, lövés- és lábnyomokból értékes következtetéseket vonhatunk le arra nézve, hogy mi történt, ami történt, hogyan történt s hogy ki a tettes? Joggal nevezi tehát a Szut. 410. pont 2. bekezdése a nyomokat a helyes következtetés alapjainak.

Hasonló következtetéseket vonhatunk le a nyomokból a különféle *betörések* esetében is, mikor a szerszám nyomából az alkalmazott szerszámra, az elkövetési mód nyomaiból a tettesre (foglalkozására, kezdő vagy szakavatott bűnözőre), súlyos tárgyak elmozdításából a tettes nagy erejére vagy több tettesre, a karcolások, sérülések vagy a lábnyomok össze-visszaságából a küzdelemre stb.

Az akasztás, zsinegelés, megfojtás jellegzetes nyomokat hagynak hátra az elhalt nyakán. A helyszínen visszamaradó lábnyomokból a tettesre (férfi, nő, termet, járás, lábbeli, faj, lábalkat stb.), végül az ujjnyomokból annak a személynek a kilétére lehet következtetni, aki ezeket a nyomokat okozta.

A nyomozás tehát voltaképpen nem egyéb, mint adatgyűjtés; az adatgyűjtés célja a bizonyítás, forrásai pedig:

- a) gyanúsított *beismerése*,
- b) *tanuvallomások* (tanu, szakértők),
- c) a *gyanúokok* láncolata,
- d) a bizonyító *tárgyak* és *nyomok*.

Tekintve a *beismerés* ritkaságát (visszavonható, de lehet hamis is), figyelembe véve továbbá a tanuk tévedését, valamint a gyanúokok csupán következtető értékét, megállapíthatjuk, hogy a bizonyításnak legelső, legmegbízhatóbb adatai és támaszai a bizonyító

tárgyak és a nyomok. Eppen ezért a modern nyomozás a nyomok felhasználására nagy súlyt helyez.

A nyomozás szempontjából a bűncselekményeket két csoportra osztjuk: Lehetnek olyanok, melyek nyomot hagynak hátra; ezek rendszerint azok, amelyeket valamely tárggyal követnek el (emberölés, betörés, gyújtogatás stb.) és olyanok, amelyek nyomot nem hagynak hátra, ezek azok, amelyeket csak szóval követhetnek el (becsületsértés, rágalmozás). A nyomot hagyó bűneseteknél tehát a nyomozás legelső célja a nyomok felkutatása, rögzítése kell, hogy legyen, mert a gondolkodó nyomozó ezekből nyeri a legértékesebb irányítást.

A nyomok felkutatása elsősorban a helyszínen kezdődik, mert ez az a hely, melyen a tettes bizonyosan megfordult, hisz ott követte el a bűncselekményt, ott járt, kelt, tárgyakat megérintett s így ott kisebb-nagyobb elváltozásoknak, nyomoknak kellett létrejönniök.

Nyom alatt azt a színes vagy szintelen ábrát, rajzot, alakot értjük, amely valamely felületen keletkezik úgy, hogy valamelyik testrészünkkel (láb, ujj, kéz, vér stb.) a kérdéses felületet megérintjük vagy azon más tárggyal (fejsze, vesszőkés, véső, fúró stb.) elváltozást idézünk elő, minek következtében a felület a kérdéses testrészünknek vagy az alkalmazott eszköznek alakját, körvonalát, behatását stb. tükrözi vissza.

A nyom tehát általában véve kisebb-nagyobb fokú elváltozás, jelöl annak, hogy valaki egy bizonyos helyen megfordult, bizonyos tárgyat megérintett, valamilyen cselekményt követett el stb. Hogy mit követett el és hogyan, azt a különféle nyomokból, azok alak-

künni világra, ahol ünnepi ruhás, ünnepi lelkű emberek ballagnak a fehér lepedőn... S körülöttem, karácsony napján, izzón perzselt a nap, agyakat kinzott a forróság és alig adott árnyékot a sok magasbaívelő sziklatömb... Milyen különbség a karácsonyok között!...

Megint húzott a friss sörből.

— Egyszerre mozgó árnyék esett az éles napfényben izzó sziklákra. Egészen alacsonyan egy hatalmas madár vitorlázott. Kifeszített pompás szárnyai csak néha-néha libbentek egyet, alig észrevehetően. Csodaszép szabályos köröket repült be a légben, miközben az árnyéka időnként befedte és eltakarta a mi kis csapatunkat. Egyszerre a levegő libegő óriása összecsukta a szárnyait és sebesen leereszkedett. A madár a közeli sziklák egyikére zuhant le s amikor állva maradt a sziklaélen, hirtelen erőtlennül és élettelenül bukott alá az egyik pompás szárnya. Egykettőt lépett ide-oda a forró kövön és ekkor az is látszott, hogy az egyik lábára sántít is.

Az előadás most élénkebbé vált:

— Váratlanul érkezett szomszédunk egy szokatlanul hatalmas, tökéletes szépségű kondor volt. Ahogy komoran és betegen ott ült jó magasan felettünk, komoly alakja pontosan belerajzolódott az izzástól lilás levegőbe. Most látszott, mekkora állat, micsoda hatalmas testalkatú, akárcsak egy nagyobbacska iskolásgyerek!... De nem sokáig bámulhattuk a pompás kondort. Egyik katonatársunk, egy romlottlelkű félállat, hirtelen felkerekedett, megmászta a sziklát, amelyen a sas ült, aztán eszeveszett rohanással, fergetekként rohanta meg a pihenő, sebesült madarat... A következő percben csak azt láttuk, hogy a kondor két barna szemét a gonosztevő vad ujjai beszakították... s a kitépott szemgolyók helyén mély üregek vöröslenek... a kondor görbe csőrén pedig vastag szalagban vér csurog végig...

Lihegve, valósággal fizikailag szenvedve mesélt tovább:

— A sargento mayor örjögő ordítással kapott a puskája után. Hanem ekkor új látvány nyügözte le és kápráztatta el a szemeket... A két szemétől megfosztott kondor kinosan, bizonytalanul felegyenesedett. Sérült szárnyával erőtlennül verdesett, csapkodott jobbra-balra. Aztán éles víjjogást sikoltva, hirtelen suhogva felemelkedett a levegőbe. Tisztán látszott, amint a csőréről nagy cseppekben hullott le a vér... A kondor most megfeszített erővel, nehézkesen úszott a levegőben. Mindig magasabbra emelkedett. Vakon és véresen szelte a levegőt, koldusan és kifosztottan, ő, aki nemrég még az ég királya volt!... Már jó magasra jutott... Ekkor hirtelen összecsukta óriási szárnyait... aztán nyilegyenesen, teljes súlyával zuhantotta magát lefelé... Mint a magasból lehullajtott hatalmas kődarab, sebesen és suttyanva hasította a levegőt... és egyszerre ronccsá zúzódottan, véres hús- és csonttörmelékként zuhant a forró sziklák közé... A szikladra száradt föld, a hőségtől megrepesztett mézskösziklák mohón itták be az öngyilkos madár vérének...

A Tercio de Extranjeros magyar katonája rémületesre dagadt szemekkel, lázas izgalomtól reszkető hangon, szánon adta elő a vak madár katasztrófáját.

Körülöttünk tombolt a mulató spanyol éjszaka, idegen hangszerek kacagása robbantotta az ünnepi örömet a szórakozók lármájába. De mi, csak mi, szomorúan és leverten ültünk a bisztró cinkasztala mellett.

— Az a gonosz ember később elesett, a legelső ütközetben golyót kapott a testébe... hátulról — mondta a katona elgondolkozva. — Mondják, hogy az örmester fizette meg neki a kondor két kivájt szemét... Mindegy... Nekem mindenesetre a legemlékezetesebb karácsony marad az a nap, az El Gharbi sziklái közötti karácsony, amelyet — a szeretet legcsillogóbb ünnepnapját — embertelenül és kereszténytelenül megszenteltetett egy sátáni lélek.

jából stb. lehet megállapítani például, hogy a helyszínen két tettes volt, egyik nagy-, a másik közep-termetű volt, hogy a tettesek a kerten át jöttek, át-másztak a kerítésen, majd az enyvespapírral beragasztott bolti ablakot kívülről benyomták, mely nyíláson át a kisebb egyén behatolt, míg a nagyobbik őrt állt, hogy az üzlet pénzesfiókját vésővel törték fel stb., stb. Ezek a ténymegállapítások kizárólag csak az alapos helyszíni szemle adataiból levont helyes következtetés eredményei lehetnek és nemcsak a nyomozás kiinduló pontját képezik, hanem a nyomozás egész sikerére is döntő befolyást gyakorolhatnak.

A nyomoknak, felkutatásuknak és értékesítésüknek különféle elmélete van, amelyet mindenkinek feltétlenül ismernie kell. Az, amit a fentiekben elmondottam, csak arra szolgált, hogy olvasóim figyelmét a nyomok értékelésének fontosságára általánosságban felhívjam, magukkal a nyomokkal és a nyomozás során való értékesítésükkel később részletesen fogok foglalkozni.

Itt egyelőre csak annyit jegyzek meg, hogy a nyomokat felosztjuk:

- a) lábnyomokra,
- b) ujj-, tenyér- és kéznyomokra,
- c) vérnyomokra,
- d) lövési nyomokra és
- e) egyéb nyomokra (harapás-, karcolás-, szag-, por-, kocs-, állat- stb. nyomok).

Ezek mindenképp alkalomadtán majd külön-külön közlemények keretében fogok reátérni.

A csendőrség szolgálata Nagymagyarország határain.

Irta: **tordai SÁNDOR LÁSZLÓ ny. ezredes.**

(2. közlemény).

Fontos terület még a Zsil völgye, melynek mentén több kőszénbánya-telepen 1908-ban még 16—20.000 bányamunkás dolgozott. A bányamunkások csoportja szintén oly keveréke az európai nemzetségeknek, mint a famunkásoké, csak egy fokkal műveltebb, jobban összetartó és szociális szempontból is jobban van megszervezve. Közbiztonsági szempontból igen nagy felügyeletet igényelnek.

A földművelés a hegyek között gyenge lábon áll s a lakosság az összetartó brassóvidéki szászok kivételével elég szegény.

A Kárpátok Bodzavámtól északra kanyarodó gerinceinek nyugati alját a hunoktól visszamaradt székelység zöme lakja. Törhetlen, eszes, büszke testvérei a magyarnak. Ők képezték a hegyek között ezer éven át keleti védbástyáját a nyugati kulturának. Hazaszeretetét, vitézségét, nemes gondolkodását a hosszú harcok alatt mesékbe illő tettek sorozatával örökítette meg, bár vérben és vagyonban mindig sokat szenvedett. Amit a keleti néparadatból a székelység el nem bírt, azt Nagymagyarország harcos keze fogta fel. Mindkét testvér jól tudja és érzi is, hogy ezért nekünk Nyugateurópa hálával tartozik.

A székelység vagyona jobbára erdőségekből állott, aminek nagyrésze 1890 körül már — sajnos — az erdővállalkozók martaléka kezdett lenni.

Elelmes idegenek ama címen, hogy »a székely az erdőrészből fáját kitermelni és elszállítani úgy sem tudná«, egy-egy pár liter pálinkáért vagy borért, vagy potom pénzért, holdanként vásárolták össze az

értékes erdőket. Kár, hogy ez simán, majdnem titokban ment. Így megfosztották őket még a reménységtől is, hogy valahogyan egykor anyagilag ismét lábra állhassanak. Így az igen értékes erdőket idegen tarolta le, de még az erdő talaja sem maradt az ösre, csekély szántóföldjét pedig a magasvidéki éghajlat miatt nem művelhette kellő eredménnyel, mert szállítani is nehéz volt, mire pedig az oltmenti vasút megépült, már nem volt mit szállítani.

Az 1905. évben már az egykori tulajdonos fuvarozta csekély napszámért a saját eladott fáját a legközelebbi vasútállomásig. Tehát mégis csak lehetett szállítani, ha az erdő ára nem a székely zsebébe ment. Az a volt tulajdonos, akinek már lova sem volt, némi csekély napszámért ugyancsak a saját volt erdőjében favágással foglalkozott.

A székely határszéli községek Csikmegyében éppen olyan vígasztalan képet nyújtottak, mint akár Kornya-réve vagy Bogoltin vidéke a déli Kárpátokban. Kászontiz községben p. o. egész házsorok ablakai voltak deszkával beszögezve, mert lakói Romániába mentek jobb megélhetést keresni. A házak lassankint újra kerültek s ugyanannyi hontalannal, kivándorlóval évente több hagyta el szülőföldjét, hogy végleg Romániában vagy más idegen országban telepedjék le.

A székely ember igen ügyes, intelligens, szorgalmas munkás és iparos is. Hazai iskolái révén, melyek jobbára önerejükől tartották fenn magukat, veleszületett ezeréves intelligenciáját csak kiegészítette, hogy minden elgondolható téren megállja helyét. Nem csoda tehát, ha a székelyek nemcsak a messze elmaradt Romániában, de máshol is fölényt tudtak biztosítani. Romániában az értelmes középosztály zöme az oda áttelepedett és meghonosodott székelyek utódai-ból került ki. Nem Dákóromániáról, hanem teljes történelmi jogon Székelyromániáról is beszélhetnénk. Be lehet bizonyítani.

Az Olt-, Maros- és ezek mellékfolyóinak völgyei termékeny talajjal bírnak, hisz azok a székelyeket ezer éven túl is eltartották. Mindennek dacára különösen Csikmegyében még 1905-ben is sok terület volt műveletlenül. Nincs munkás, nincs állat, nincs termés se, mondták a panaszkodók.

A székelység elszegényedésének és kivándorlásának okát, úgy látszik, részben a román ipar és kereskedelem fellendülése okozta, de igen nagyrészt ama nagy elhagyatottság is, amely minden hangzatos, de lényegében üres segélyakció dacára, a szemlélőnek lépten-nyomon feltűnt.

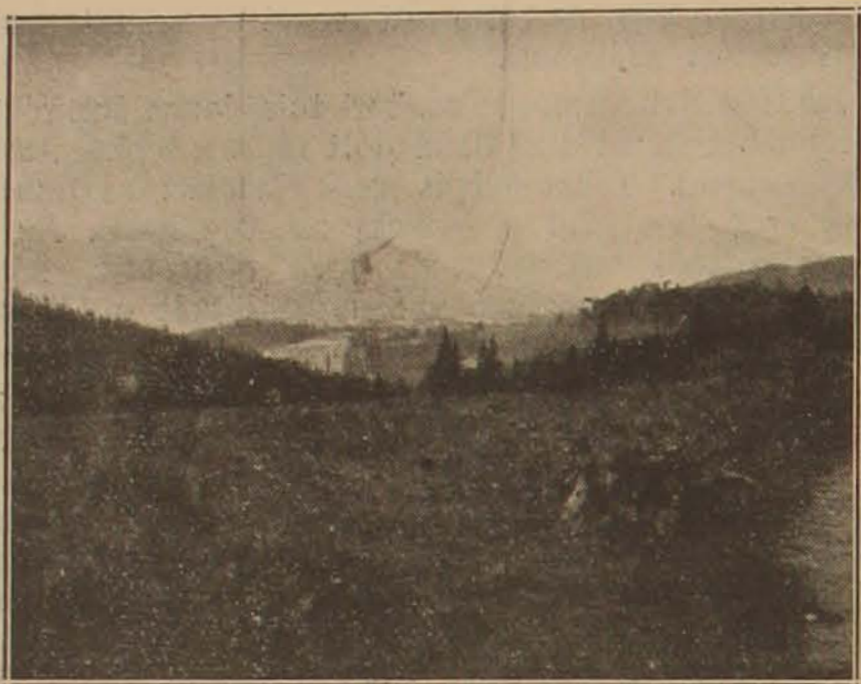
A határszélek közbiztonsági viszonyai.

E viszonyok hanyatlása már 1909-ben ki volt mutatható. Ennek oka az új bünvádi perrendtartásnak a határszéli viszonyokkal nem számoló rendelkezéseiben, a romániai határszéli katonák és lakosság garázdálkodásaiban, a csendőrségi nyomozásoknál hatványozottan mutatkozó nehéz terepviszonyokban és mindenekfölött a csendőrségi létszámhiányban volt megtalálható, mely utóbbi miatt a csendőrség felügyeletet gyakorolni nem tudott.

A határszéli lakosság előtt ismeretes dolog volt, hogy ha a bűncselekmény tettese egyszer a határon átjuthatott, nyert ügye volt. A magaslatokon legeltető pásztorok között az állatlopás, lennebb, az egyes házak vonalában az állat-, élelmiszer- és takarmánylopás, a famunkások és bányászok között az alkoholizmustól

átítatott szociális és anarkisztikus mozgalmak, a határon át közlekedő kémek és bujtogatók felügyelete mind létszámemelést igényelt.

A román határőrség katonái magyar juhtanyákon maguknak eleséget követeltek, magyar utasokat román területre kényszerítettek, ahol őket kifosztották és

Képek Nagymagyarország határaitól: Borgói magaslatok Magura-Calului-ról.

visszaűzték, magyar alattvalókat magyar területen bántalmaztak, sőt le is lőttek.

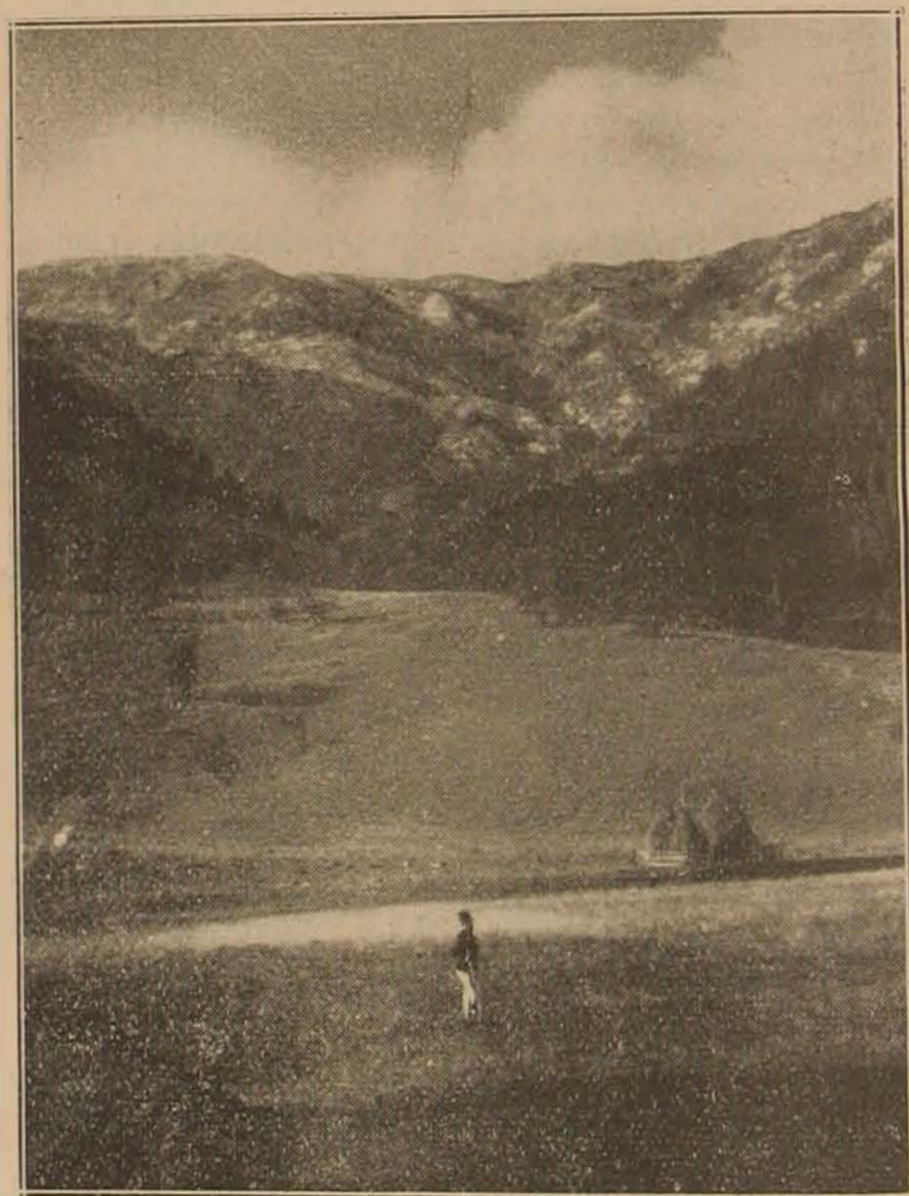
A román területen legeltető román pásztorok a magyar pásztor nyáját erőszakkal áthajtották, saját állataikat tilos magyar területen legeltették. Ha aztán a jogos magyar tulajdonos ez ellen tiltakozott, bottal, késsel, fegyverrel üzték el a helyszínéről s az általuk elhajtott állatok visszaadásáért váltságdíjat követeltek. Es a magyar alattvaló csendőrségi járőr hiányában ezt tűrni volt kénytelen, a román hatóságok pedig ilyen cselekmények megtorlására soha semmit nem tettek.

A román határőrség a 772 km. hosszú határvonalon 10 kilométeres mélységben az ország belseje felé összesen 1200 főnyi létszámmal és ugyanennyi tartalékkal bíró határőrszázalókból állt. A fenn már vázolt cselekményeik őket eléggé jellemzik. Tisztjeik képzett, előzékeny tiszték voltak, kik fegyelmet és rendet tartani törekedtek, ami azonban, úgy látszik, a legénység garázda hajlama miatt nem mindig sike-

rült. A határon ténylegesen 814 fő teljesített állandóan szolgálatot.

A magyar csendőrség létszámviszonyai igen kedvezőtlenek voltak. A román határszél felügyeletével 1909-ben 21 csendőrőrs volt megbízva, melyek közül csak 12 őrs volt a határon, a többi attól 10—20 kilométernyire az ország belsejében volt elhelyezve. Ebben az összegben benne voltak a nyári őrsök is, melyek ősszel a közelebbi anyaőrsökre vonultak be. Így a 814 főnyi román határőrséggel szemben papíron kitehetett 117 magyar csendőrt. Miután azonban a belőrsök havonta legjobb esetben csak 2—3 határszéli szolgálatot teljesíthettek, átlag a legénységnek csak egyharmada jutott a határra. Egy 772 kilométeres vonalon 814 főnyi szomszédos határőrszázalókkal szemben 39 csendőr talán mégis csak kevés volt.

Sok csendőrt elvont még a meghosszabbított szolgálat is, mely a főszolgabírák, községi előljáróságok, a határrendőrség támogatásából, elővezetések teljesi-

Képek Nagymagyarország határaitól: Részlet a Zsil felső völgyéből.

téséből állott. Az írni-olvasni alig, vagy sehogyan sem tudó román lakosság a csendőrség iránt az igazságos és méltányos bánásmódja miatt minden mesterségesen szított ellenszenv dacára is bizalmat tanúsított és majd minden hivatalos eljárásnál való jelenlétét annyira megszokta, hogy azokat csendőr nélkül semmisenek tekintette.

A csendőrség szolgálatát jelentékenyen befolyásolták a terepviszonyok és az azokhoz kevésbé alkalmazott felszerelése. A magas hegyvidéken, továbbá a gyakori sűrű apró eső, mely a fűvet, sziklát is csúszóssá teszi, szél, köd és az éjjel legnagyobb ellenségei voltak a portyázó csendőrnek. Ilyen időben a magas hegyvidék vigasztalan, nyomasztó képet nyújt,

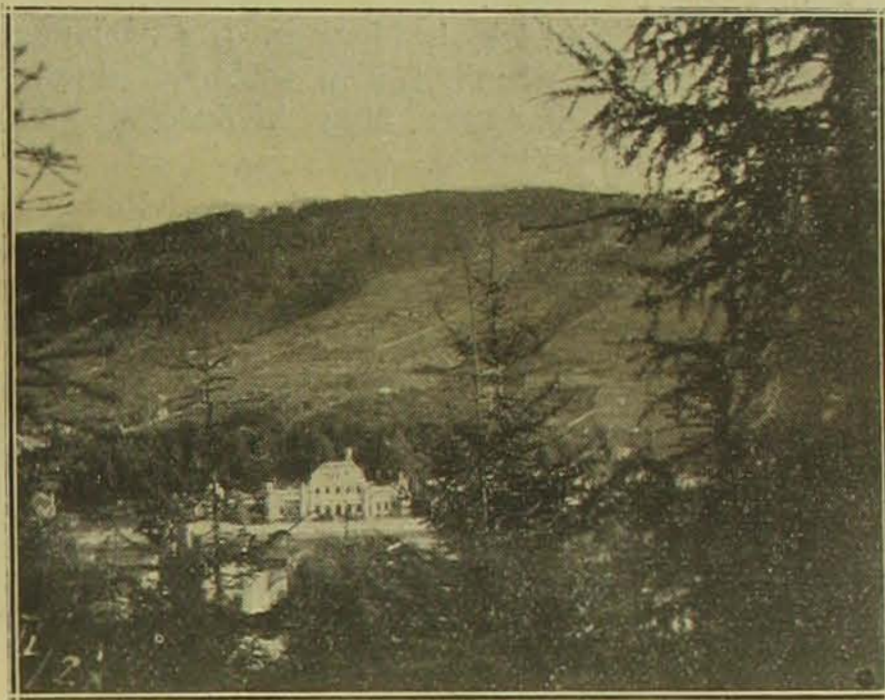
Képek Nagymagyarország határaitól: Élet a Varvu-Sgliveren.

az útirány bizonytalanná, a haladás veszélyessé válik. Voltak olyan területek, hol alkonyat után a portyázás nem is volt követelhető. A járőrnek az éjjelezéshez, ha már fedél nem volt és pihenőt tartott, legalább tüzifára és ivóvizre lett volna szüksége, ilyen azonban csak 1000—1500 méter körül a törpefenyők vonalában volt kapható. A meredek hegyeken fölfelé minden ruházat nehéz, a kincstári csizma talpa csúszós lesz, fenn az éleken azonban, ahol mindig hűvös szél jár, minden ruha szükséges. A legnagyobb nehézséget az élelmiszer vitele képezte, mert a járőrnek fegyverzetén és ruházatán kívül többnapra való élelmét is magával kellett vinnie, e célra pedig a kisterjedelmű járőrtáskáján kívül — hol kézibilincs, nyomozókönyvek, iratok, kis mosdószer és tartaléktöltények kellett, hogy legyenek — semmi alkalmas felszerelése (p. o. hátizsák) nem volt.

Ha a járőrnek nyomoznia is kellett, tartós, fáradtságos menetelés közben a gerincek oldalában fekvő

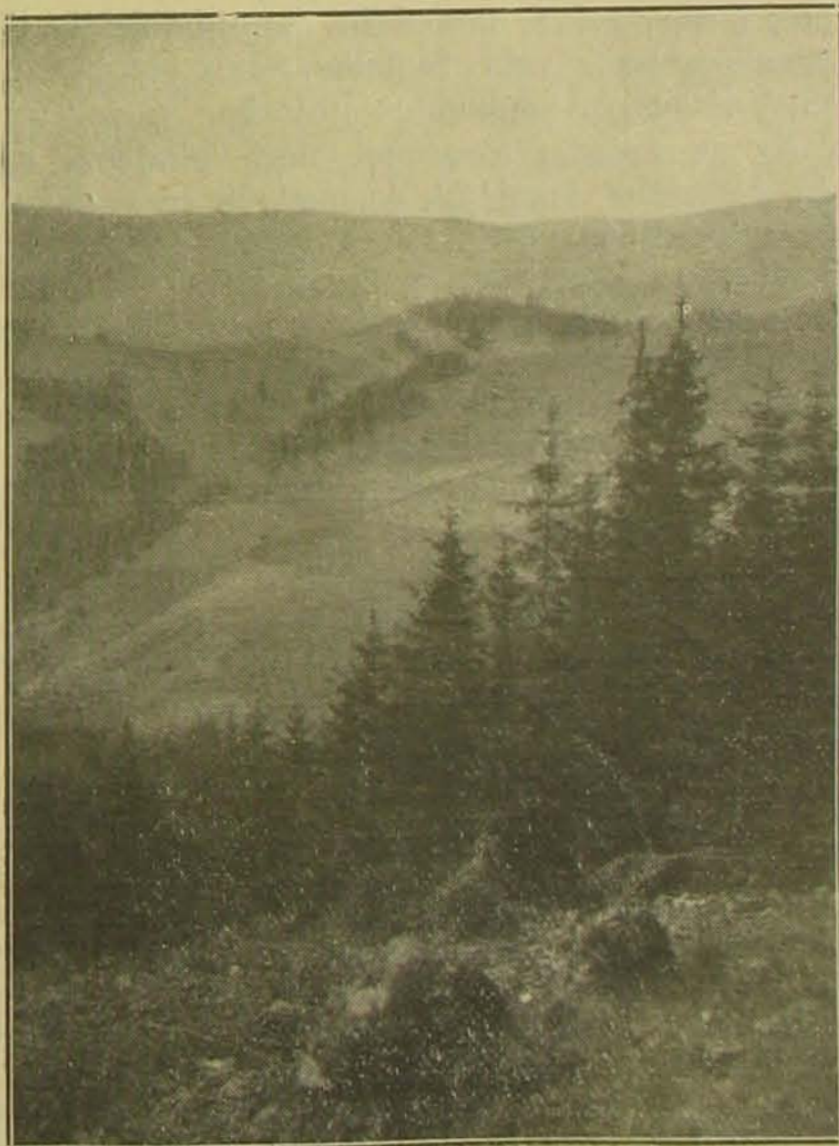
bukkant, kinek lovai voltak és azokat saját költségén kibérelhette, hogy vele magán segítsen, ha pedig a járőrnek legalább egyik tagja a lakosság nyelvét sem ismerte, úgy legjobb lett volna el sem indulnia.

Ez a szolgálat a tagbaszakadt, izmos, válogatott legénységet is annyira megviselte, hogy alig 1—2 év

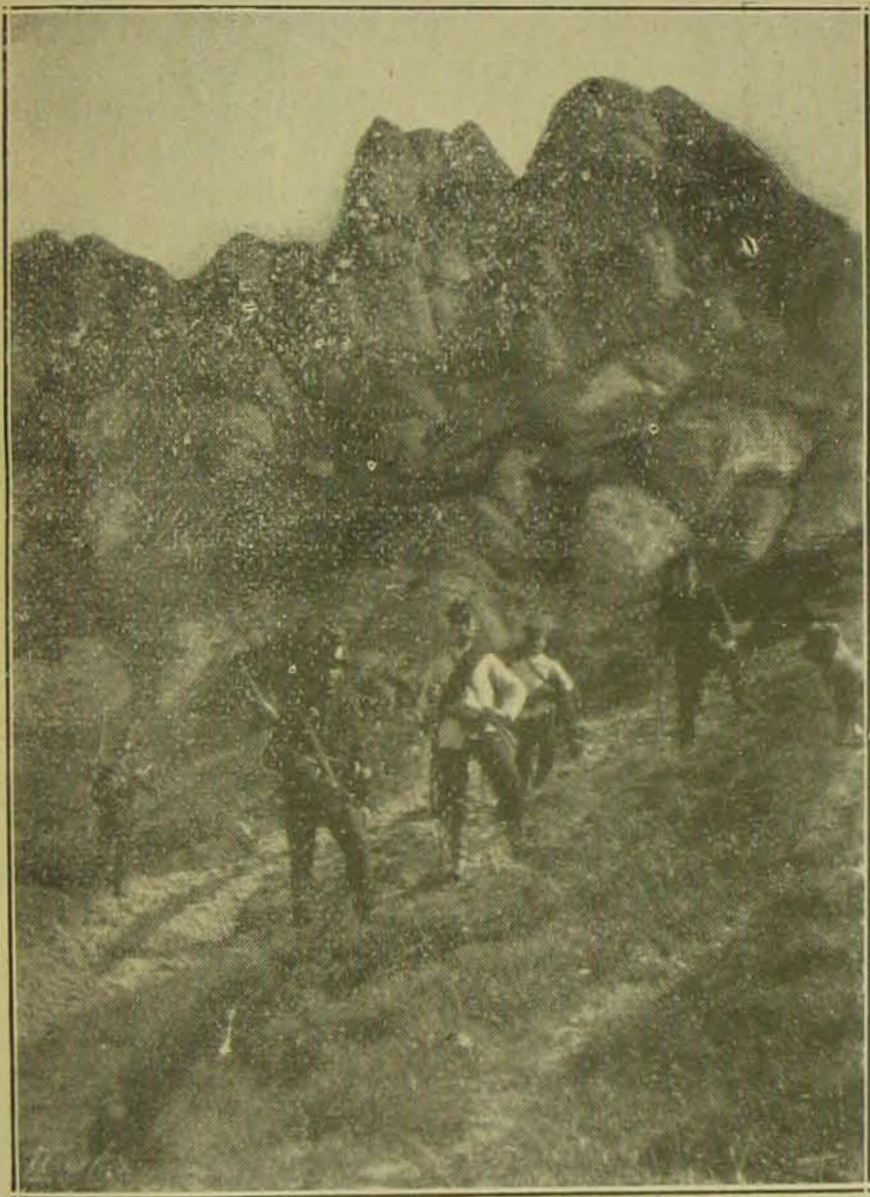

Képek: Nagymagyarország határaitól: Dorna-Watra fürdőhely Bukovinában.

mulva már belső területre vágyakozott vagy valamelyik kórházban feküdt hónapokig, ha közben a szolgálat érdekéből fel nem váltatott. Csupán jobbra székelő legénységből álló őrök és tisztjeik kötelességtudásának volt köszönhető, hogy a határszéli szolgálat még így is ment.

Képek Nagymagyarország határaitól: A borgói szoros magaslatai.

Képek Nagymagyarország határaitól: A Csukás hegy 1958 m. magas csúcsa déli oldaláról nézve.

téli marhaszállásokat, szénáspajtákat, kalibákat, míg alább a szétszórt községek egyes házait is fel kellett, hogy keresse. Pedig az ilyen egyes házak egymástól gyakran 5—6, sőt több kilométerre estek. Ha aztán valami nyomra jött rá, az utat az 1500 méteres élekre és vissza a völgyekbe gyakran többször is meg kellett tennie; erkölcsi és testi erejét ugyancsak össze kellett szednie, hogy a rejtekében már megpihent, de most már menekülő tettet kézre kerítse.

Így a járőr rendszerint akkor volt legjobban ki-merülve és kiéhezve, mikor testi és szellemi erejére éppen a legnagyobb szüksége lett volna. Nagy segítség volt számára, ha ilyenkor útközben olyan lakóra

A határszélek nemzetiségi viszonyai.

Nemzetiségi viszonyok alatt Nagymagyarországon közbiztonsági szempontból olyan törekvések általános helyzetét értettük, melyek végcélja az anyaországtól erőszakos módon való elszakadásra vagy olyan jogi kiváltságok erőszakos elérésére irányult, melyekkel az anyaország többi lakossága nem bír s így a fennálló törvényekkel ellenkezett.

Egy nemzetiségi képviselőnek p. o. a parlamentben előadott kívánsága azonban nem tartozott ilyen elbírálás alá, mert törvényes úton kívánságait minden állampolgár érvényesíthette.

Az erőszakos cél törvényellenes jellege hozta magával, hogy annak elérését titokban és a fennálló törvények kijátszásával készítették elő s az eredmény a nemzetiségek erősebb vagy gyengébb törvényellenes, néha erőszakos magatartásában nyilvánult meg, ami aztán a fennálló közrendet és békét megzavarta.

Ezek a viszonyok tehát a m. kir. csendőrség megelőző és rendes szolgálatát nagyon is érdekelték, legyen szabad tehát azokat az egyes nemzetiségek idevonatkozó múltja szerint tárgyalnom. Meg fogjuk látni, hogy azok Nagymagyarország feldarabolásában milyen szerepet játszottak.

Szerbjeink az 1690. évben jöttek be Magyarországra. Akkor történt, hogy *Csernovits Arsén* volt ipeki szerb patriarcha a közeledő török hadak elől 37—40.000 szerb családdal Magyarországra valósággal bekérezkedett és I. Lipót császár őket a Duna-Tisza mentére beengedte. A magyaroknál és a sváboknál alacsonyabb értelmű fokozott állottak ugyan, de a katonáskodásra való rátermettségüknek több tanujelét adták s később a határ védelme is rájuk bízott. II. József császár idejében egyik patriarchájuk a »szerb nemzet« egyházi és világi fejének kezdte magát tartani. A betelepülésre kiutalt tág, gazdag és termékeny terület a vendégeket lassankint a földműveléssel és az állattenyésztéssel való foglalkozáshoz szoktatta s e révén jóléthez és vagyonhoz juttatta.

Az anyaország törvényei előtt mindenki egyenlő lévén, egyházuk, iskolájuk és nyelvük egyformán haladásnak indult és ugyancsak Magyarországon a XVII. században született meg a szerb kultúra is, mely az egész szerb kultúra alapját vetette meg. Ennek árnyékában fejlődött értelmiségi osztálya is. Meg volt tehát a szabadságuk, nyitva volt számukra a fejlődés útja, meggyarapodtak vagyonban és jólétben egyaránt s így a Drinán túl élő testvéreikkel szemben kiemelkedtek a balkáni elhagyatottságból is.

Remélni lehetett volna, hogy a magyar föld nyújtotta vendégszeretetet és előnyök az anyaország és többi lakói iránt szerbjeinkben a hála és testvéri szeretet csiráit fogják felébreszteni, ez azonban, sajnos, nem így történt.

Már I. Lipót császár idejében a magyarok fején keresztül igyekeznek szálakat szöni, hogy maguknak politikai különállást biztosítsanak. Rákóczi idejében, éppen úgy mint 1848-ban, a magyarok ellen harcoltak, később is különös jogokat követeltek, sőt 1895-ben a román és tót túlzókhoz csatlakozva, a budapesti közgyűlésen ennek kifejezést is adtak. Bosznia-Hercegovina annexiója alkalmával a Szerbiában keletkezett mozgalmak a magyarországi szerbek között is oly élénk visszhangra találtak, hogy a csendőrség létszámát a szerb lakta területen a törvényes rend fentartására meg kellett kétszerezni.

Ezen események számai már nyilvánosan rávezettek Szerbiának a magyarországi szerbekkel létesített titkos összeköttetéseire. A Duna jobb partjáról ugyanis nemcsak a komitácsi bandák és más rablók látogattak át a gazdagabb testvérek és társlakóik fosztogatására, hanem a titkos — már a múltba nyúló — összeköttetések hirhordói is. A most »Fehérkéz« név alatt működő titkos szervezet más nevek alatt bár, de mindig fennállott s hatalma, erőszakossága, kérlelhetlen balkáni bosszúállása akkor sem volt enyhébb. Szóval az eszközökben és a módokban való válogatás nélkül akkor is minden lehetőséget felhasználtak, hogy a magyarországi szerbeket védelmet adó és önként választott hazájuk és annak törvényei ellen izgassák.

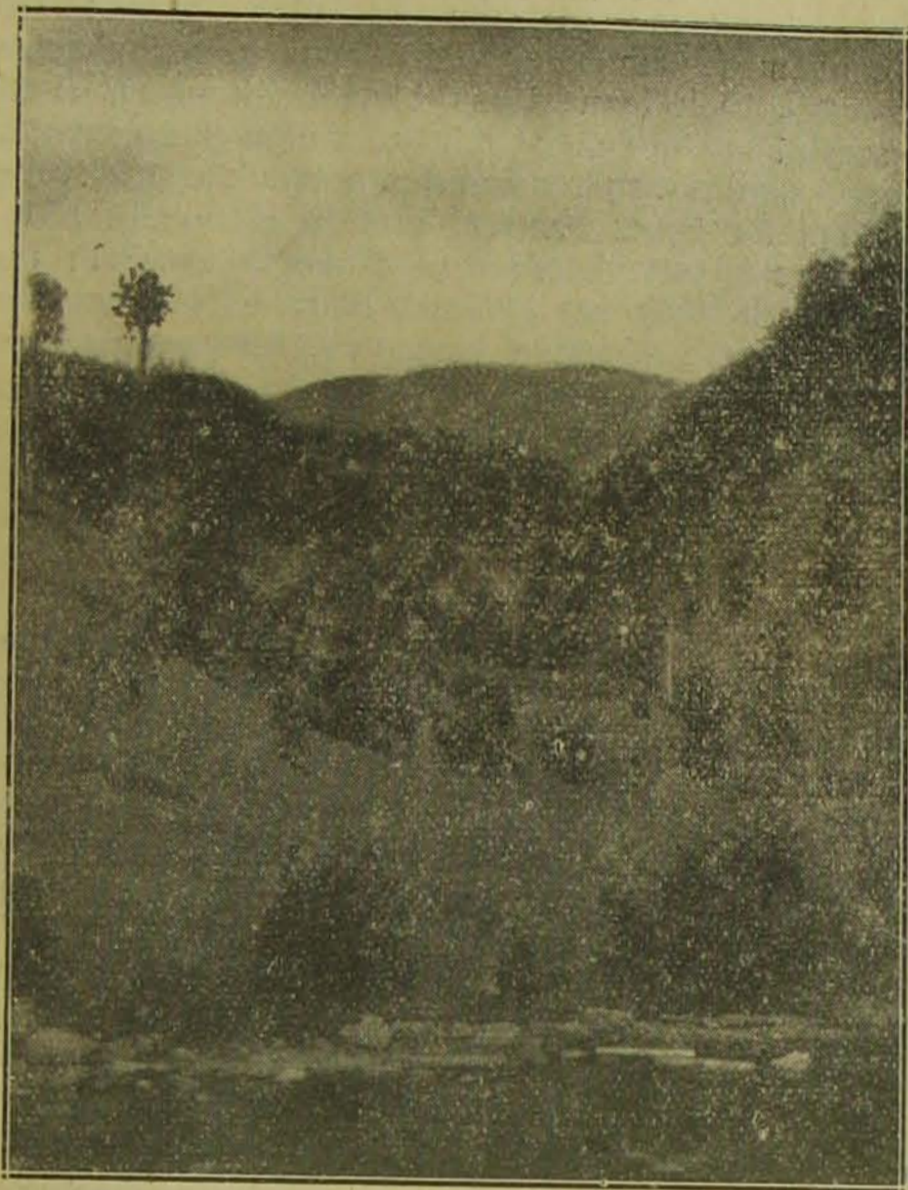
Mikor már a talajt a lábuk alatt a partmenti magyar helységek szerbjeinek megnyerésével biztosították, hálójukat a Bánság-Bácska vidékére, sőt Horvátországra is kivetették és a papság segítségével a szerb- és rokonérzésre hajló lakosságot most már osztálykülönbség nélkül belevonták. Az összeköttetések számainak kibogozására a túlságosan nyílt sisakkal működő csendőrség szervezete már nem is volt megfelelő. Arra már csak egy külön erre a célra szervezett védelmi csoport lett volna képes.

Jaj volt annak a szerencsétlen halandónak, — akár ha szerb is volt — ki e titkos szervezetről valamit akaratlanul is elárult: az orgyilkosok és részesek fegyvereitől többé nem menekülhetett. Eltűnt nyomtalanul vagy megszűnt élni valami véletlen vagy más külsőleg elfogadható szerencsétlenség következtében.

E maffia létezéséről 1912 körül szereztem értesülést, de közben az is eltűnt nyomtalanul, aki nyomra vezethetett volna. A mi mélységes becsületességünk és nyugateurópai felfogásunk ezt az aknamunkát ellen-súlyozni nem tudta vagy komolyan sem vette.

Képek Nagymagyarország határaitól: Juhtanya és lakói a Gomenari oldalán.

Képek Nagymagyarország határaitól: Részlet a Zsil-völgy felső részéből.

Románjaink, bolgár és szláv eredetű népkeverék, az úgynevezett vlachok utódai, kik nagyobb számban az Álduna völgyét lakták, mikor a római birodalom e területet is meghódította és Erdéllyel együtt Dáciának nevezte el. Nagy Lajos magyar király idejében ez a későbbi Oláhország és Moldva is Magyarország meghódított területe volt. Később török fenhatóság alá jutott és a »Románia« nevet is csak akkor vette fel, mikor Cusa oláh herceg e két területet az európai hatalmak kijátszásával 1859-ben — tehát mindössze 70 évvel ezelőtt — e név alatt a török szultán engedélyével egyesítette. Csak ezután lett Bukarest is Románia fővárosa, mert addig Románia nem is létezett.

Hogy tehát a románok a rómaiaktól eredtek volna vagy hogy az annyit emlegetett Dácorománia csak valaha is létezett volna, mese. Annál kevésbé tartozhatott Erdély a trianoni osztozkodások előtt valamilyen nem is létezett hatalmassághoz. Ugyanilyen joggal magunkat Nagy Lajos uralkodása után Dácohungárok-nak vagy Dácomagyaroknak is nevezhetnénk.

Románia állami élete Hohenzollern Károly román fejedelem trónraléptével kezdődött, ez pedig csak 1866-ban történt.

Jancsó Benedek és Baloghy Ernő tág körben jól ismert tudósaink hivatalosan megállapították, hogy a Dácorománia meséjét csak a román papság és román túlzók találták ki, akik a magyarság jóvoltából és támogatásával emelkedtek pásztorokból műveltebb emberekké és — magyar hazájuk ellenségévé.

A magas ősi román kulturának még halvány nyomát sem hozta magával a vlachok népe, sőt a keletről mindig fenyegető támadások üldözöttjei voltak, kik pásztorok mellett egyenkint vagy csoportokba

verődve, közben rablással és fosztogatással tartották fenn magukat, míg később egy-egy jólelkű erdélyi főúr által befogadva, szolgálai sorban kezdték meg kulturhistóriai életüket — anélkül, hogy őket görögkeleti vallásuk megtartásában csak valaki is akadályozta volna.

Mikor a nyugati és keleti egyházak a római pápa fenhatósága alatt egyesültek, a görögkeleti vallás papjai lassankint egyesítették híveiket és később már a balázsfalvi papnövelde képezi a műveltségben nagyon is szűkölködő pópák és oláhság Mekkáját. E papnövelde életrekelte azért fontos, mert itt született meg a tulajdonképeni román kultúra is, mely a mindenkori magyar kormány bőkezű és jóakaró támogatása révén a mai színvonalra emelkedett.

Ez a még tudatlan, alattomos, de jóra-rosszra egyaránt hajló pásztor-nép lassankint beleélte magát környezetébe, szaporasága, asszimiláló képessége révén a hegyek aljában élő szászság, sőt székelység közé is bekeleődött, hol előbb megtűrték őket, később megszokták egymást.

(Folytatjuk.)

A tettenkapásról.

Irta: Nagyalásnyai BARCZA JENŐ százados.

Szolgálati utasításunk a Bünvádi perrendtartás 142. §-a alapján meghatározza a tettenkapás eseteit. A törvény pár sorban a tettenkapás általános fogalmát meghatározza ugyan, mégis csak hosszas boncolgatás után alkothatunk tiszta képet arról, hogy valójában a tömör fogalmazású törvény szavai mögött a gyakorlati élet mily sokféle változata rejlik.

A tettenkapásnak — mint ismeretes — két esetét különböztetjük meg.

Első esete az, ha valaki a tettet vagy részest a bűncselekményen *rajta éri*. Tettenkapásról ezen esetben akkor beszélhetünk, ha a tettet vagy részest valamely büntetendő cselekmény elkövetésén a helyszínen működni találjuk. A törvény szavaiból az következik, hogy a bűncselekménynek nem kell befejezettnek lennie, hanem csak az szükséges, hogy büntetendő cselekmény forogjon fenn, ami már az előkészületi és a kísérleti cselekmények eseteiben is fennforoghat. A bűncselekmény teljes végrehajtásáról, mint a tettenkapás feltételéről már azért sem beszélhetünk, mivel igen gyakran éppen a tettenkapás bekövetkezése fogja a gyanúsítottat a bűncselekmény teljes végrehajtásában megakadályozni.

A Btkv. 69. §-ában felsorolt részeseket a törvény értelmében szintén tettenkapottaknak tekintjük, de csak akkor, ha őket bűncselekményen ugyancsak rajta érzük. Ha például a bűncselekmény tényleges végrehajtóját a tettet) a cselekmény elkövetésén tettenértük, de csak a nyomozás folytán állapítottuk meg a Btkv. 69. §-a szerinti részeseket, ezekkel szemben tettenkapásról természetesen nem beszélhetünk. A Btkv. 69. §-ában, ahol a részesek vannak felsorolva, nincsen említés az orgazdáról és a bűnpártolókról, mégis tettenkapásról beszélünk, ha például az orgazdát a dolog megszerzésén, elidegenítésén vagy elrejtésén rajta érzük. Ezeknek is *működniök* kell tehát, hogy velük szemben tettenkapásról lehessen szó, mert ha a csendőr pld. utólag, csak házkutatás alkalmával fedezi

fel az elrejtett dolgot, orgazdaságról igen, de tettenkapásról nem beszélhetünk.

A tettenkapás második esete az, midőn a csendőr vagy másvalaki mint szemtanu vagy szemtanu által figyelmeztetve, a tettest vagy részest azonnal a bűncselekmény elkövetése után *elfogta* vagy *üzöbe vette*. Ez esetben a tettenkapás lényegi feltétele az, hogy a szemtanu jelen van ugyan a bűncselekmény elkövetésénél, tudja és látja, hogy ki a bűnös, de azt maga vagy más a helyszínen nem fogja el, hanem csak a cselekmény elkövetése után, a helyszíntől távol. A törvény itt az elfogással és az üzöbevételrel akarja kifejezni azt a feltételt, hogy a tettenkapott menekült. Az előbbi pont szerinti tettenérésnél elfogásról nincs említés téve, de fölösleges is volna, amikor a tettes személyében való tévedés ki van zárva, hiszen a tettes vagy tettesek még a helyszínén vannak, még működnek! A második esetben azonban már menekülésről van szó s így személyben való tévedés előfordulhat. A tettenérésnek különben is a leglényegesebb kelléke, hogy a személyben való tévedés ki legyen zárva. Már pedig ez csak abban az esetben van kizárva, ha a büntettest vagy a csendőr vagy más mint szemtanu, vagy az az egyén fogta el, akit a bűncselekmény elkövetésére (a tettes megmutatásával) a szemtanu figyelmeztetett. Ha sem nem a szemtanu (a csendőr vagy másvalaki), sem nem az fogta el vagy vette üzöbe a gyanúsítottat, akit ez figyelmeztetett, a tettenkapás esete fenn nem forog.

Előfordulhat azonban, hogy egy tettenkapott menekülő büntettest üldözői közül nem a szemtanu (a csendőr vagy másvalaki), sem pedig az nem fogta el, akit ez figyelmeztetett, hanem ezek közül például egy jobb futó vagy aki a menekülőnek útját állta, mégis tettenkapásról beszélhetünk, ha az üldözők között a szemtanu (a csendőr vagy más személy) vagy a szemtanu által figyelmeztetett egyén jelen van s az elfogás pillanatáig a tettest szemmel is tartotta. A törvény szavai szerint ugyanis maga az üzöbevétel — elfogás nélkül is — elégséges a tettenkapáshoz, ha a többi feltétel megvan.

Az elfogásnak vagy az üzöbevételnek »azonnal« be kell következni, ami alatt csak azt érthetjük, hogy a szemtanu vagy a szemtanu által figyelmeztetett személy a gyanúsítottat a menekülés pillanatától üldözni kezdte. Tehát a tettenkapás, menekülés, üldözés, elfogás idő tekintetében összefolyik. Mert ha a menekülés már véget ért, vagy ha az üldözés abba maradt, a gyanúsított folytonos szemmel tartása megszakadt s ezért pld. a személyazonosságának bizonyosságához is kétség férhet, tettenkapásról szó nem lehet.

A tettenkapás a bűnperben igen nagyjelentőségű, éppen ezért a tettenkapott egyén a bünvádi eljárás során megkülönböztetett elbánásban részesül. Az ilyen bűnügy — mivel a terhelt ellen kétségtelen bizonyíték van — alkalmas arra, hogy rövid nyomozással befejeztessék, annál is inkább, mivel a terhelt a helyzet kényszerűségénél fogva rendszerint beismerésben van, de ha ezt nem tenné is, helyzetén mit sem változtat, mivel cselekményének közvetlen szemtanui — esetleg többen is — bűnössége mellett tanuskodnak.

Ezen megkülönböztetett elbánást láthatjuk a Bp. 103. §. 2. pontjában, ahol ki van mondva, hogy tettenkapás esetében a főtárgyalást vizsgálatnak megelőznie nem kell, tehát a terheltnek nincs joga a vádirat ellen kifogásokkal élni s a vizsgálat elrendelését kérni. A 141. §. szerint előzetes letartóztatást lehet elren-

delni tettenkapás esetében az ellen, akinek kiléte azonnal meg nem állapítható (ami a tettenkapásnál »azonnal« csak igen ritkán történhetik meg). A 281. §. szerint a tettenkapásnál közvetlen idézésnek van helye, — minthogy rendszerint a tanuk együtt vannak — hogy az ügyet azonnal elintézhessék. Az 531. §. szerint csak tettenkapás és beismerés esetében nincs joga a terheltnek azt kívánni, hogy ellenbizonyítékainak beszerzése végett a tárgyalást félbeszakítsák.

Szolgálati utasításunk is súlyt helyez a bűnügyi nyomozás és bünvádi eljárás e nagyjelentőségű mozzanatára, amennyiben több helyen rámutat arra, hogy tettenkapás esetében milyen messzemenő rendszabályokat alkalmazhat a csendőr a tettenkapottal szemben, aminek egyébként nem volna helye. Legjobban ki-domborodik a tettenkapás ezen nagy fontossága a Szut. 473. pont utolsó bekezdéséből, mely azt mondja, hogy ha les folyamán valakit tettenérni sikerül, ezt az eredményt a tettenért elfogásával (feltéve, hogy az elfogás feltételei egyébként fennforognak) és a bűnjелеk azonnali őrizetbevételével ki kell aknázni, mert az utasítás a tettenért egyénnel szemben az elfogás, személymotoszás és házkutatás jogát is kiterjeszti.

A lesállások gyakran unalmasnak ígérkező óráiban lebegjen a járőrök szeme előtt az itt elmondottak fontossága s akkor talán megkettőződik az éberség és nehéz szolgálatunk legerősebb támasza: a magabizással teljes öntevékenység és buzgalom.

KATONAI ISMERETEK.

A köd és a füst mesterséges alkalmazásának jelentősége a harcban és a mögöttes országrészben.

Irta: HAZAI IMRE százados.

Több cikkben volt már alkalmam felhívni a *Csendőrségi Lapok* olvasóinak figyelmét a haditechnika rohamos fejlődésére, mely állandóan újabb területekre terjeszti ki kutató és tökéletesítő tevékenységét. A technika mindenre kiterjedő figyelemmel igyekszik már a békeelőkészületek tervszerű vezetésével biztosítani egy esetleges háború esetére nem is a győzelmet, de legalább a fölényt.

Ha figyelemmel kísérjük a külföldi szakirodalmat, az az érzésünk támad, hogy a jövő háborújában a technika mellett döntően komoly szerep jut a kémianak is. Egy szűkre szabott tanulmány keretében ismertetni kívánom a köd és a füst mesterséges alkalmazásának jelentőségét, technikai alkalmazását és harcászati fontosságát.

A láthatatlanságra való törekvés harcászati ténykedésünknek legfontosabb alapja. Menetelésre és sok esetben

harcra előszeretettel használjuk fel a sötétséget, mert ezáltal az ellenség légi és földi figyelése alól mondhatni teljesen ki tudjuk magunkat vonni. Az éj sötétjét azonban áttörik az ellenség fényszórói, tehát a láthatatlanság függ az ellenség felkészültségétől is. Ezenkívül a sötétség tartama időben határolt: mi és az ellenség is tudjuk, mikor kezdődik és mikor végződik.

A természetes köd látási viszonyok tekintetében általában azonos helyzetet teremt, mint a sötétség, azonban a mesterséges megvilágítás nélkül. Ködben és sötétben a hadigépekben gazdag ellenfél fölényét nem képes érvényesíteni, úgy, hogy a technikailag gyengébb fél ily esetekben a siker biztosabb kilátásával veheti fel a küzdelmet. A mesterséges köd és füst alkalmazása tehát különösebb érdeklődésre tarthat számot oly államokban, melyek technikai felszerelés tekintetében szomszédaiikkal nem tudnak lépést tartani.

A tüzéség, továbbá a gyalogsági könnyű és nehéz gépek eredményes hatáskifejtésének legfontosabb tényezője a földi és légi figyelés. Ennek a figyelésnek a megnehezítését célozza többek között a rejtőzés. A természetes rejtőzésen kívül (erdőség, sűrű növényzet) a csapat mesterséges eszközökkel is rejti magát az ellenség látása elől. A mesterséges rejtőzés egyik eszköze a mesterséges köd és a füst.

A füstképző anyagok szilárd halmazállapotúak. A mesterséges füst égési termék, mely a levegővel keveredve csökkenti a légkör átláthatóságát. Természetes füstképző anyagok: nedves fa, szalma, szén, zsír, olaj. A mesterséges füstképző anyagok közül a fontosabbak a benzol, a naftalin, a foszfor és a kéntrioxid.

A ködfejlesztés már kevésbé egyszerű vagy folyamat. Függ a levegő párasűrűségétől, keletkezésé pedig azon alapzik, hogy a levegő nedvességtartalmát sűrítjük. (A természetes köd azáltal keletkezik, hogy a magas hőmérséklet mellett vízgőzökkel telített levegőt hirtelen lehűlés éri.) Mesterséges köd előállítására a kloridok különböző fajait alkalmazzák.

A füst-(köd)képzés keletkezése és fejlődése.

A mesterséges köd (füst) alkalmazása nem mai keletű, már évszázadok óta használják csapatmozdulatok rejtésére. XII. Károly svéd király a szászokkal vívott hadjáratában, midőn a Dunán átkelt, rengeteg nedves szalmát gyújtott nemcsak a parton, hanem a folyón lehorgonyzott hajókon is. Alkalmazása a haditengerészetnél már a középkorban ismeretes volt. Ujabb időkből az Egyesült Államok 1913-ban egy flottagyakorlat alkalmával használták nagy mennyiségben és oly sikerrel, hogy az intéző katonai körök figyelme ismét ráterelődött.

A régi katonai fegyelmi eljárások egyike volt az úgynevezett »becsületességététel« (Ehrlichmachen). Erre akkor volt szükség, ha valamely katona, megalázó büntetés következtében »becstelen«-né vált. A becsületességétételhez a század négyszögletet alkotott. A becsületességétételhez a században térden csúszva, a négyszög közepébe lépett és háromszor egymásután kérte, hogy tegyék becsületessé és fogadják bajtársá. Az őrnagy erre hangosan megkérdezte a századot, akarja-e az illetőt bajtársul fogadni. (A legénységet azonban még a kivonulás előtt meg kellett kérdezni, hogy az illetőt bajtársul fogadja-e. Ha a katonák vonakodtak, nem volt szabad kényesíteni őket és a becsületességététel elmaradt). A század egyhangú igenlő válaszára a becsületességététel megtörtént. Az őrnagy pedig megparancsolta a zászlósnak, hogy végzze a becsületességétételt. A zászlós a becsületességététel után megfogta a zászlót, mondván: »Becsületesség teszlek O császári királyi Felsége nevében«, »becsületesség teszlek ezredtulajdonosunk nevében« és »becsületesség teszlek az egész ezred nevében«. Az így becsületessé tett katona ekkor felállt, köszönetet mondott és javulást ígért. Az őrnagy ezután kardot akasztott neki a vállára, az ezredsegédtiszt pedig főveget tett a fejére és azonnal beosztották a századba.

A világháború alatt nagyobb arányokban először a németek használják a mesterséges füstöt 1916-ban az iperny angol frontszakaszon. A meglepett angol csapatok gáz-támadás jelének gondolva a hatalmas arányú füstfelhőt, gázálcot öltöttek s be sem várva a német támadást, állásaikat kiürítették. Tisztára a véletlen műve volt, hogy hogy ez a helyi jelentőségűnek tervezett vállalkozás az angolok súlyos vereségét nem eredményezte.

A németek általában a füstöt előszeretettel alkalmazták gáz-támadással egyidejűleg.

A nyugati harctéren az entente hatalmak a mesterséges füstöt nagyobb arányú harckocsi támadásoknál, főleg a német figyelőhelyek elfüstölésére használták. Napjainkban számos jelét látjuk annak, hogy a vezető katonai hatalmak e téren is erős felkészültséget mutatnak.

Köd-(füst)fejlesztő készülékek.

Az ellenséges figyelés megnehezítésére a füstfejlesztés történhetik vagy a saját csapat füstbe burkolása, vagy az ellenség elfüstölése által. Az első esetben az úgynevezett füstfejlesztő készülékeket alkalmazzuk, míg a második esetben füstlövésről van szó. Több ily füst-(köd)fejlesztő készüléket ismerünk. Ezek közül említésre méltó a németek által használt *ködjazék*, mely kénsavat tartalmazott. Használatba vételkor a kénsavat égetett mészre csepegtették. Az ily módon keletkező köd kb. 20—30 percig fekszi meg a terepet. A franciák által használt készülék fejlesztette köd-(füst)felhő szélessége kb. 80 m., hosszúsága 1500 m., magassága nedves időben 50 m., száraz időben 200 m. Az Eugen Verdir készülékről olvassuk, hogy 12 ily készülékkel, kedvező széljárás mellett, 5 perc alatt 1 négyzetkilométer területet lehet füst alá borítani. Általában egy négyzetkilométer terület füst (köd) alá borításához kb. 2—5 métermázsá kémiai anyagra van szükség. A 39 kg. súlyú *füst-hátizsákot* egy ember viszi és ugyancsak ez végzi a készülék kezelését is. A hátizsákban 2 drb. 80 cm. magas, 15 cm. átmérőjű fémhenger van elhelyezve a füstfejlesztő anyag befogadására. Különböző szelepek kezelése által szabályozza a hátizsákvivő a két fémhengerből kiömlő folyékony anyag keveredését. A készülék működési időtartama kb. 15 perc.

A saját csapat elködösítésénél elsősorban a *füstgyertya* jön számításba, mivel aránylag olcsó és kezelése egyszerű. A füstgyertyák henger alakúak, 8—14 cm. átmérővel, 1,5—4 kg. súlyban. Egy gyertya átlagos égési ideje 3—5 perc. Alkalmazása csak akkor hatásos, ha tömegben használjuk. A füstgyertyákat a legelső vonalban elhelyezve gyújtják meg. Hátzszélnél 10 méterenként percenként 1 gyertyát számítunk, oldalszélnél kb. ennek a felét. Ha például egy km. hosszú és 200 m. széles füstfalat akarunk képezni füstgyertyák segítségével 1 órai tartammal, akkor ehhez kb. 6000 drb. füstgyertya szükséges. A gyertyák elhelyezéséhez és meggyújtásához kb. 30 embert kell beállítani.

Az ellenség elfüstölését *füst-(köd)lövés*szel érjük el. Ehhez füstgránátokat, füstfejlesztő aknákat és repülő bombákat használnak. A *füstgránát* csupán annyi robbanó anyagot tartalmaz, amennyi annak szétvetéséhez szükséges, szilánkhatása úgyszólván egyáltalában nincs. A tüzelés élénksége a lövegek fajától (ágyú, tarack) és ürméretétől függ. Például ha másodpercenként 5 méteres szél fúj, akkor egy 100 méteres területre óránként 7.5 cm.-es ágyúból 300 lövést, 15 cm.-es tarackból kb. 40 lövést kell számítanunk. Természetesen erősebb szél ezen számok arányos növelését teszi szükségessé. Füstlövésnél az ütegek időnként gázgránátokat is lönek, hogy az ellenséget a gázálc felöltésére kényszerítsék. A szilánkhatású gránátok egyidejű alkalmazását mellőzik, miután az ezek robbanása nyomán keletkező légnyomás megnehezíti a füstképződést.

A tüzérség füstgránátot csak korlátolt számban visz magával, tehát nagy arányú füst-(kód)lövés a tüzérség részéről csak akkor várható, ha az ahhoz szükséges löszert rendelkezésére bocsátották.

A *füstfejlesztő aknák* lövése hasonló célt szolgál. Előnye a füstgránátokkal szemben az, hogy egy akna kétszer annyi füstfejlesztő anyagot tartalmaz, mint egy hasonló ürméretű gránát. Egy 400 m. széles terület elfüstöléséhez kb. 20 drb. 9 cm.-es aknavetőre van szükség. Általában a füst-(kód)-lövésnél az a fontos, hogy a tüzelés megkezdése rajtaütés-szerűen történjen, hogy az ellenség felébresztett figyelme már kezdetben se tudjon a figyelőszolgálatra támaszkodni.

A repülők által dobott *füstbombákat* a nagy hatás jellemzi és a füstképzéssel rendszerint egyidejűleg fellépő gyújtóhatás. A füstbombákat főleg a léghárító ütegek elfüstölésére használják.

A *füst-kézigránátok* kb. 3—400 gr. füstfejlesztő anyagot tartalmaznak s 30—40 méterre dobhatók. Nehezen leküzdhető géppuskásfészek elfüstöléséhez igen eredményesen használhatók. Ha a szél erőssége a másodpercenkénti 5 métert nem haladja meg, két csatár 10 másodpercenként 1—1 gránát dobásával az ellenséges fészket kb. 30—40 m. kiterjedésben sűrű füst alá tudja borítani.

Hasonló célból alkalmazzák a *füst-puskagránátot* is, melyet 150—200 m. távolságra lönek ki.

Harckocsiknál és repülőgépeknél a füstfejlesztő anyag a gázzal keveredve a kipufogón át jut a szabadba. Az ehhez szükséges anyag oly kevés, hogy egy harckocsi kb. 2 órára szükséges mennyiséget vihet magával.

Használják a repülőgépek ezenkívül még azt a módszert is, hogy a ködfejlesztő folyékony anyagot, melyet a repülő tartályokban visz magával, sűrített levegő nyomásával a levegőbe juttatva szétporlasztják. Ezt a műveletet több különböző magasságban repülő gép egyidejűleg végzi. A szétporlasztott finom szemcsék lassan sülyednek a föld felé és sűrű ködfalat képeznek. Ez az eljárás oly gyors, hogy például két repülőgép (az egyik 600, a másik 800 m. magasságban repülve) 2—3 perc alatt egy 2 km. hosszú, 300 m. magas ködfüggönyt képes létesíteni.

Repülőgépek éjjeli bombatámadását lényegesen megnehezíti a fényszórók által történő megvilágítás. Füstbombák használata esetén a fényszórók fénykévéje a füstfelhőn nem képes áthatolni s így a megvilágítás nélkül maradt repülőgéppel szemben a léghárító tüzérség célzott tüze lehetetlenné válik.

A Zeppelinek bombatámadásánál a léghajó előtt repülőgépek füstfejlesztő készülékekkel füstbe borítják a Zeppelin útját. A füstfejlesztés, illetve a füstlövés technikájáról csupán annyit jegyezzünk meg, hogy ennél sok egyéb tényezőtől eltekintve, legfontosabb szerepet a terep és az időjárási viszonyok játszik. A terep főleg a szél irányának állandósága szempontjából bír fontossággal. Míg sik terepen a szél iránya adott esetben állandó, addig hullámos, hegyes át-szeldelt terepen az egyes idomok területén a szél iránya rendszerint törést mutat. Ugyanezt tapasztalhatjuk ott is, ahol nagy kiterjedésben erdőket találunk. Erős napsütésben, szélben és esőben a füst-(kód)fejlesztés mindig nehezebb és több anyagot igényel, mint szélcsendes borult időben. A szél irányát tekintve legkedvezőbb a hát- és oldalszél. Általában a szél irányát és eme irány állandóságát különös figyelemmel kell kísérni. Másodpercenként 4—6 méteres szél a legkedvezőbb; ennél erősebb szél ismét jelentékeny anyag-többlet felhasználást jelent.

Harcászati határozványok.

A mesterséges köd és füst alkalmazásával sok esetben jelentős erőkülönbséget egyenlíthetünk ki, ha:

- a) az alkalmazást alapos előkészítés előzi meg;
- b) a csapat ki lett oktattva a magatartásra;
- c) oly módon hajtjuk végre, hogy az ellenséget meglepjük és a támadás szándékolt irányát illetőleg megtévesztjük. Főelőnye abban rejlik, hogy az ellenséget megfosztja a látás lehetőségétől és így a figyeléstől. Ezáltal ha esetleg nem is teszi lehetetlenné, de lényegesen megnehezíti a tüzérség és a gyalogsági gépek célzott, megfigyelt tüzeit.

A köd és füst alkalmazása igen jó eszköz az ellenség nyugtalanítására, mert éppen a gáztámadással rokon jelenségekre való tekintettel, sohasem lehet biztosan megállapítani, hogy kizárólag füst vagy füst és gáztámadásról van-e szó. A megtévesztő hatást még azzal is fokozzuk, hogy a füstképzést vagy a füstlövést kétszer-háromszor oly nagy kiterjedésben hajtjuk végre, mint amennyire tulajdonképpen szükség van. Így az ellenség a támadás irányát illetőleg teljes bizonytalanságban van, a fokozott harckészültség kimeríti és ideges, kapkodó tüzelésre kényszeríti.

Ugyancsak a megtévesztést szolgálja még az is, hogy szándékunkat, melyet a füst mögé rejtünk, jóval később, a füst-(kód)fejlesztés megkezdése után hajtjuk végre.

A saját csapat füstbe burkolását:

- a) meglepetésszerű támadások;
- b) csapatok, járművek előre, oldalt és hátra mozgásának;
- c) gyülekező helyeknek;
- d) ütegek tüzelő állásainak;
- e) gépek állásváltoztatásának vagy visszavonulásának burkolására használjuk.

A füst-(kód)lövés rendeltetése pedig:

- a) fészek,
 - b) figyelőhelyek,
 - c) tüzelő állások
- elfüstölése.

Oldalszélnél a füst közvetlenül az ellenség főellenállási vonala előtt fekszik.

Amennyiben a csapat nincs mozgásban és a terep megengedi, a füstfalat a csapattól legalább 3—500 méterre létesítik, hogy a közvetlenül a füstfal mögé irányított tüzérségi tűz ne érje a csapatot. Erdők és helységek fokozott jelentőséggel bírnak, mert megnehezítik a légi figyelést. Erdőparcellákban és helységekben telepített gépek a környező terepet teljesen uralják. Ha a támadó ezeket a helyeket elfüstöli, ami annál is hatásos, mert erdőben és helységben a füst huzamosabb ideig megmarad, akkor azok megkerülése lényegesen kevesebb véráldozattal jár, mint a füst (kód) alkalmazása nélkül.

Ugyancsak előnyösen alkalmazzák a füstöt nyílt terepszakaszok átlépésének megkönnyítésére is. Folyamátkelés-nél, hidverésnél a mesterséges elfüstölés megbecsülhetetlen előnyt jelent. Tanulságos példát nyújt erre az 1918. évi piávei átkelés. Itt a különben gyenge természetes ködöt mesterséges füstfejlesztéssel annyira sűrítették, hogy egyes csapatok alig tudták az átkelési helyeket megtalálni. Jóllehet az olaszoknak a folyó tulsó partján lévő védőállásuk kiváló oldalazó hatással volt kiépítve és a folyó a géppuskák hatáskörletébe esett, ezek szinte teljes tétlenségre voltak kényszerítve, mivel semmit sem láttak.

Védelemben a füstöt főleg:

- a) hidak, utánpótlási vonalak burkolására;
- b) harckocsi támadásnál ezek harcsávjának elfüstölésére;
- c) ellentámadásnál pedig az előkészületek rejtésére használják.

A gyalogsági nehéz gépek megsemmisítő oldalazó tüzeinek kikapcsolására sok esetben az ily gépeknek füst alá helyezése a leggyorsabb és leghatásosabb mód.

A mesterséges köd (füst) alkalmazásának hátrányai.

A mesterséges köd (füst) alkalmazása oly különleges harcviszonyokat teremt, hogy azokba a csapat csak akkor tud beleilleszkedni, ha magatartását begyakorlta. Tehát egyik napról a másikra nagyobb arányú füst-(köd)képzéssel egybekötött támadást sikeresen végrehajtani aligha lehet.

A vezetés és a csapat magatartásának és szoros összműködésének szabályozására már csak azért is nagy szükség van, mert:

a) a figyelőszolgálat ellátása hézagossá lesz, nélkülözve az éberséget és a folytonosságot;

b) iránytévedések sűrűn fognak előfordulni;

c) a legkisebb egység vezetése is igen nehéz lesz.

Ha összehasonlítjuk a természetes ködöt a mesterséges köddel (füsttel), akkor azt látjuk, hogy ezen hátrányok sok tekintetben megegyeznek; azonban általában azt lehet mondani, hogy a természetes köd akadályozó és zavaró hatása sok esetben hiányzik a mesterséges füst-(köd)képzésnél. (Például a természetes köd tartama bizonytalan, hatását ott is érezteti, ahol az egyébként nem kívánatos. Természetes ködben a hallási viszonyok is lényegesen rosszabbak, különösen a hang irányát nehéz megállapítani.)

Füst és ködben az összekötő- és jelentőszolgálat a nehéz tájékozódás következtében csak ritkán fogja a vezetés számára a szükséges segítséget nyújtani, s emiatt gyakoriak lesznek a tévedések. A gyalogsági nehéz gépek hatáskifejtés tekintetében szintén erősen korlátozva vannak; ily esetben különösen szembeötlő az az előny, melyet a közvetett irányzóberendezések nyújtanak. Sok esetben ezen hátrányok összessége oly mértékben megnehezíti a vállalkozás sikerét, hogy a saját csapat füst alá burkolásáról lemondunk, s ehelyett az ellenség elfüstölésére törekszünk.

A szélviszonyok figyelésére különös gondot kell fordítani, mivel a szél irányának megváltoztatása nem tartozik a ritka esetek közé. Erre jellegzetes példát ismerünk a világháborúból.

1918 májusában egy angol hadosztály harckocsikkal megerősítve, a német állásoknak egy előreugró szakaszát kapta támadási célul. A hadosztály támadását kb. félórás füstlövés előzte meg, mellyel kb. egyidejűleg, kb. 3 km. szélességben a füstfejlesztő készülékeket is működésbe hozták. A hadosztály támadási sávja és a német állásokat sűrű füstfelhő borította. Alighogy a német állások és az előterep füstbe borult, észlelni lehetett, hogy az azonnal megindított német zárótűz kapkodó és ideges, úgy hogy a megindult támadó hadosztály elenyésző veszteségek mellett jutott a német állások közelébe.

Mielőtt a támadás elérte volna a németek főellenállási vonalát, hirtelen zivatar támadt, mely a szél irányát kb. 60 fokkal megfordította. Pár perc leforgása alatt a folyton erősödő szél teljesen elszorította a füstöt, a támadás a németek elhárító tüzeiben elakadt s a hadosztálynak csak roncsai jutottak vissza a sötétség beálltával az angol állásokba.

Alkalmazás a mögöttes országrészben.

Háború esetén a légi támadás fokozott veszélyével főleg a mögöttes országrészben kell számolni. Vezetési központok, raktárak, ipartelepek, erőközpontok, hidak, pályaudvarok szétrombolása vagy működésének megbénítása a legsúlyosabb zavarokat idézheti elő. Ily támadások elhárítására a szaklégvédelmi tüzeszközök számbelileg sem fognak elegendőnek bizonyulni. A világháborúból ismeretes esetek és az 1927. évben London fölött megtartott légi gyakorlatok tanulságai is ezt bizonyítják.

A repülők bombatámadásának jelentőségére nézve elég, ha annyit említünk, hogy egy legújabb típusú bombázó gép 1.5—2 tonna bombát képes magával vinni. Bombatámadások elhárítására, illetve megnehezítésére kiválóan alkalmas a megvédendő tereptárgy vagy városrész füstbe (ködbe) burkolása.

E tekintetben téves az a nézet, hogy a füst eltakarja ugyan a célt, de mégsem teszi lehetetlenné a repülők munkáját, mert ezek ez esetben a füstbe ejtik le bombáikat. Ezzel szemben a helyzet az, hogy a füstbe burkolt terület rendszerint 2—3-szor akkora, mint amily nagy területet tulajdonképpen láthatatlanná akarunk tenni. Ez esetben pedig a repülőknek lehetetlen tájékozódni és célzott bombákat vetni.

Jelentős előnyt jelent az elködösítés (elfüstölés), de fokozott óvatosság folytán kizárólag erre alapítani a repülő-támadás veszélyének elhárítását még sem lehet, mert a sikeres alkalmazás mindenkor az időjárás függvénye. Az elképzelés kedvéért megemlítjük, hogy Budapest füstbe burkolásához kb. 40 tehérgépkocsi (à 3 tonna) füstanyagra volna szükség. Ez esetben az elfüstölés kb. 2—3 óra hosszát tartana.

Az ipartelepek füstbe burkolásának egy másik módja már békeelőkészületeket kíván. E szerint az ipartelepen felépül egy füstfejlesztő telep, mely csöveivel a füst alá borítandó területet, kb. kétszeres nagyságban behálózza s bizonyos helyeken nyílásokkal bír. Ezen eljárással állítólag egy 4 km.² területen fekvő ipartelep 10 perc alatt füstbe burkolható.

A sommás jelentésről.

(Csüsz. 20. §.)

Irta: CZEGLÉDY JENŐ százados.

A csendőrségi szolgálat sajátosságában, a parancsnokságok szétszórt elhelyezésében rejlik az örsök meglehetősen nagy irodai ügymenete.

A szolgálat zavartalan és eredményes teljesítése mindezek előtt megköveteli, hogy a közbiztonsági szolgálatot teljesítő örsparancsnokságok az irodai tevékenységektől mindinkább mentesüljenek. A közbiztonsági szolgálat sikeres teljesítésének nagy kerékkötője a túlburjándzott irodai ügymenet. Igaz ugyan, hogy az irodai ügyvitel a szétszórt elhelyezés mellett a szolgálat és fegyelemkezelés egyik fő eszköze, az írásbeli munka pedig a rend és fegyelem fokmérője, hiszen az irodai szolgálatnak pontos és lelkiismeretes ellátása élénk fényt vet az egyes parancsnokok működésére, fegyelmességére, mindazonáltal az ügyvitel nem más, mint a szolgálat zavartalan és pontos teljesítésének egyik előmozdítója, segítője.

Ügyviteli szabályzatunkban mint vezérfonal huzódik keresztül ez elv, miért is e szabályzat főtörekvése az ügyvitelt egyszerűsíteni, az irodai teendőket a legszükségesebbre, legszűkebbre szorítani.

Az ügyeknek késedelem nélküli elintézése, rendes külalak, rövid, világos és határozott tartalom, azok a tényezők, melyek a mai felhalmozódott irodai teendők mellett kell, hogy jellemezzék egész irodai ügymenetünket.

Ez elvek szemellett tartásával lett a Csüsz. összeállítva; melyben — a fenti célokat elérendő — lényeges újításokat is találunk.

A »Sommás jelentés« egyike azon újításoknak, melyek gyakorlati jelentőségét minden örsparancsnok bizonyára hamar felismerte s így azzal rövidesen meg is barátkozott. Alábbiakban röviden arra óhajtánék rámutatni, hogy

mily mérvben vált be a »Sommás jelentés« s hogy mily mérvben könnyítette meg az egyes őrsparancsnokok munkáját.

Már maga az a tény, hogy egy jelentésben akárhány, az őrs belső életében előforduló s további intézkedéseket nem igénylő ügyet (áthelyezések, vezénylések, bevonulások, betegség, felgyógyulás, szabadságra való elindulás, arról való bevonulás, nők családjában előfordult születés, elhalálozás, fenytések megkezdése, végrehajtás stb.) jelenthet az őrsparancsnok, amellelt tanuskodik, hogy az őrsparancsnok sok jelentés egyenkinti megszerkesztésétől lett megkímélve.

Mint a debreceni osztályparancsnokság segédtisztje, az osztályparancsnoksághoz beérkezett »Sommás jelentések« birtokában igen érdekes megállapításokra jutottam.

Három, a vámospércsi (*csendes*), balmazújvárosi (*mozgalmas*) s a hajduböszörményi (*igen mozgalmas*) őrs által 1928. évben egyenkint előterjesztett 72 darab (minden 5 napban egy) »Sommás jelentés«-t átvizsgálva a következőket állapítottam meg:

A vámospércsi őrs (rendszeresített létszám: 6 fő gyalog csendőr) 72 darab jelentése közül:

27 darab üresen,

26 „ egy jelentéssel,

13 „ két „

4 „ három „

2 „ négy „

érkezett be s így az őrsparancsnok összesen: 72 darab jelentésen 72 ügyet jelentett. (Leszámítva a 27 darab jelentést, melyen nem volt jelenteni való s mely így üresen lett előterjesztve.)

A balmazújvárosi őrs (rendszeresített létszám: 10 fő lovas csendőr, 10 ló) ugyancsak 72 jelentése közül:

16 darab üresen,

26 „ egy jelentéssel,

14 „ két „

11 „ három „

2 „ négy „

3 „ öt „

lett előterjesztve s így összesen a 72 darab jelentésén 110 ügyet jelentett. (Leszámítva a 16 darab üres jelentést.)

A hajduböszörményi őrs (rendszeresített létszám: 22 fő gyalog s 7 fő lovas csendőr, 7 ló) előterjesztett jelentései közül:

1 darab üresen,

4 „ egy jelentéssel,

12 „ két „

10 „ három „

12 „ négy „

10 „ öt „

9 „ hat „

6 „ hét „

3 „ nyolc „

4 „ kilenc „

1 „ tizenegy „

s végül érkezett s így az összes 72 darab jelentésén 323 ügyet jelentett. (Itt is leszámítva az egy darab üres jelentést.)

Mindegyik őrs, amint látjuk, 72 jelentést terjesztett fel. A vámospércsi e jelentésben 72, a balmazújvárosi 110 s végül a hajduböszörményi őrs 323 ügyet jelentett.

E kis statisztika alapján a következőket állapítottam meg:

A kisörsön (Vámospércs) különösebb munkamegtakarítás nem tűnik szembe, tekintve, hogy 72 ízben 72 ügy lett jelentve. Mivel azonban ez őrs 19 ízben két-négy ügyet egy-egy jelentésbe foglalt, az őrsparancsnok mégis csak meg lett kímélve 46 (kettő-négy jelentést tartalmazó »Sommás jelentések«-ben foglalt ügyek összes száma) különböző fogalmazvány és ugyanannyi tisztázat megszerkesztésétől.

Sőt munkamegtakarítás az egy jelentést tartalmazó

»Sommás jelentések«-nél is van, tekintve, hogy az őrsparancsnok indigópapír használatával ironnal egyszerre készíti el a fogalmazványt és tisztázatot.

Szembetünőbb a munkamegtakarítás a nagyobb létszámú őrsöknél.

A balmazújvárosi őrsparancsnokság a fenti számítás szerint 84, a hajduböszörményi őrs pedig már 319 esetben mentesült a külön jelentéstételtől és a külön fogalmazvány megszerkesztésétől. (E számadatokban az üres, illetve egy jelentést tartalmazó »Sommás jelentés«-ek száma nem szerepel.)

Eltételezve a kimutatott nagy munkamegtakarítástól, az elért időmegtakarítás is jelentős.

Ha csak 10 percet veszünk egy jelentés megszerkesztéséhez (fogalmazvány-tisztázat) — ami ugyan elég szűken van mérve —, a vámospércsi őrsparancsnok a meg nem szerkesztett 46 jelentésén kereken 7 és fél órát, a balmazújvárosi őrsparancsnok a 84 jelentésén 14 s végül a hajduböszörményi őrsparancsnok a meg nem szerkesztett 319 jelentésén kereken 53 órai irodai munkát takarított meg.

Nagyobb őrsöknél anyagi szempontból is kimutatható a »Sommás jelentés«-ek praktikus oldala.

A vámospércsi és balmazújvárosi őrsparancsnokok felhasználtak egyenkint a 72 darab »Sommás jelentés«-t véve alapul (72 darab fogalmazvány, ugyanannyi tisztázat) 36 ív, a hajduböszörményi őrsparancsnok pedig ugyanily számítás szerint 96 ív papirozt, helyesebben ennyi papirosnak megfelelő nyomtatványt. (Öt tételig bezárólag negyedíves, azonfelül félíves papirozt számítottam egyenkint úgy a fogalmazványra, mint a tisztázatra.) A kisebb őrsöknél számottevő papírmegtakarítás nincs. Nagy őrsnél azonban — mint jelen esetben a hajduböszörményi őrs — a papirosmegtakarítás jelentős. Ez őrsnek az elhasznált 96 ív papirosán felül még 50—60 ív papirosra lett volna szüksége, ha 1928. évben előfordult kisebb ügyeit (számszerint 323 ügyet) nem »Sommás jelentés«-ben, hanem a régi módszer szerint minden egyes ügyet külön-külön jelentésben jelentett volna.

Hogy e szám mit jelent az ország egész területére vonatkoztatva, azt fölösleges bővebben magyarázni. Egy év ilymódoni papirosmegtakarítás egész jelentős összegre megy.

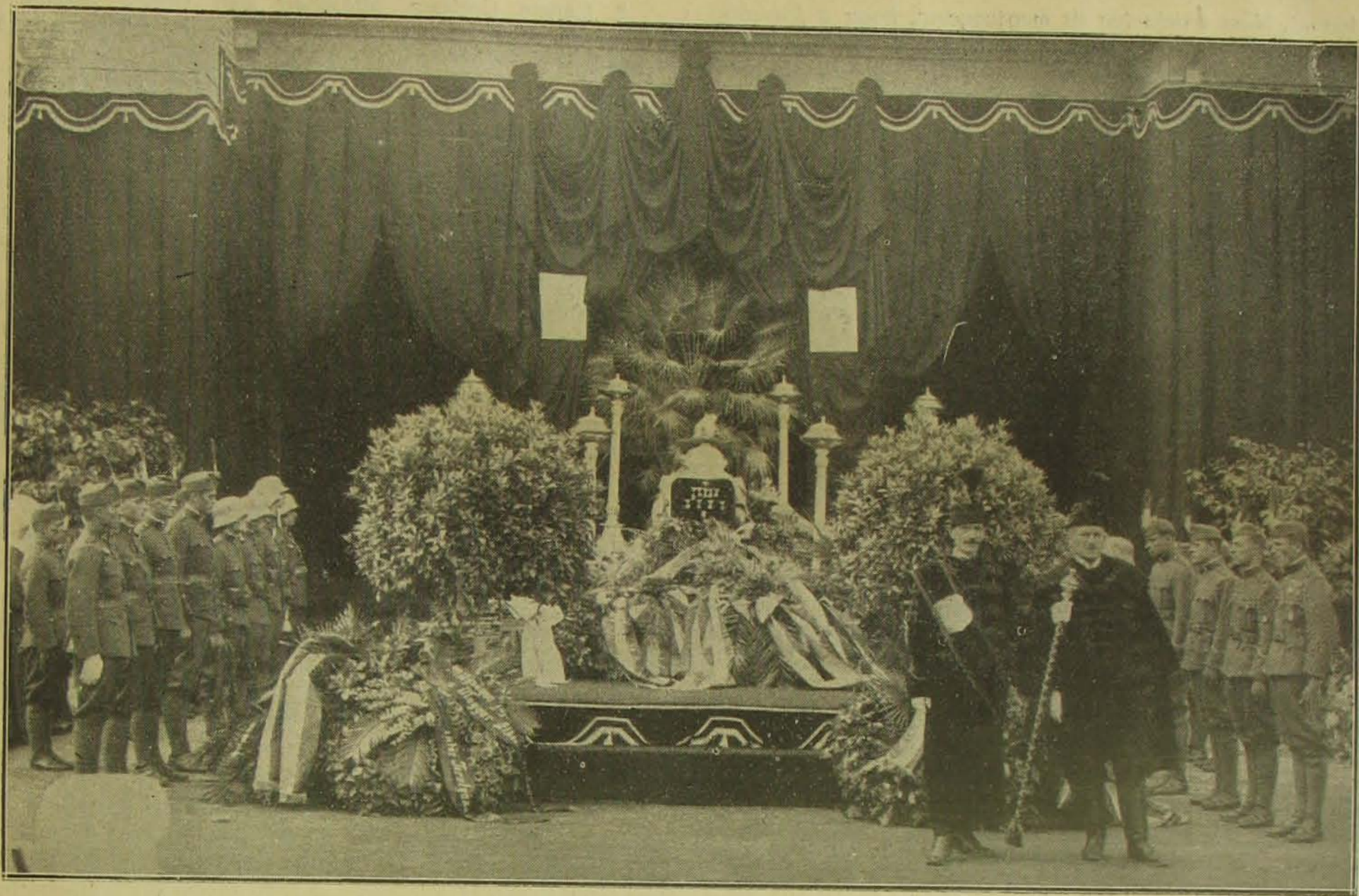
Fenti őrsöt találomra választottam ki adataim megállapításához. Pontos és tiszta képet nyerni e jelentések gyakorlati hasznáról, azok alkalmazásával elért idő-, munka- és anyagmegtakarításairól, természetesen e három őrs adatai alapján nem lehet. Ez adatok azonban mindenesetre alkalmasak arra, hogy a »Sommás jelentés«-ek praktikus oldalát bemutassák s hogy rámutassanak arra, hogy ez újítás kétségtelenül kedvezően hatott az őrsök irodai ügymenetének megkönnyítésére.

A tárgyilagosság megkívánja azonban, hogy két oly körülményre mutassak rá, amelyek a »Sommás jelentés«-ek hátrányára irandók:

Egyik az, hogy a jelentést minden öt napban — tehát akkor is, midőn tulajdonképen nincs jelenteni való — elő kell terjeszteni. (A jelentések minden év elejétől kezdve 1-től számoztatnak folytatólag s így a rend és az ellenőrzés szempontjából szükséges az ötnaponkénti jelentések előterjesztése s az osztályparancsnokságnál sorrend szerinti gyűjtése.)

A másik dolog pedig az, hogy a »Sommás jelentés«-ek az osztályparancsnokságnál okoznak sok munkát. A jelentésekben szereplő ügyek mindegyike rendszerint előjegyzést igényel. Ötnaponként, néha százsámra menő előjegyzés pedig nagy feladat.

A födolog azonban az őrsök irodai teendőinek csökkentése, a minimumra való leszállítása. A »Sommás jelentés« bizonyára oly újítás, mely e célt a legmesszebbmenő módon szolgálja.

Képek vitéz Terstyánszky Ödön alezredes temetéséről: Ravatalon a farkasréti temető halottasházában.

Francia csendőrélet.

Irta: KILIÁN ZOLTÁN.

Trouville-Deauville, június.

Trouville meg Deauville két ikerfürdőhely, ezek a leg-elegánsabbak egész Franciaországban. Hatalmas forgalmuk és felette kényes közönségük van. A közbiztonsági szolgálatot csendőrök látják el bennük, akárcsak nálunk Balatonfüreden vagy Siófokon. Megbarátkoztam a trouvillei csendőrökkel, mint ahogy megtettem más, francia örsbeliekkel is. Könnyen megy náluk a dolog, a francia ember szeret beszélgetni és még ha nem akarná is, hamar elbeszéli élete sorát, minden örömét, bánatát.

Az örsparancsnok harmincöt év körül járó intelligens ember, itt Trouvilleban. Egyenruhában, pisztolyosan csecsemőkisfiát tologatja a kocsiban az örsépület előtt. Közben feltekintget a laktanya ablakaira.

Milyen is egy ilyen átlagos francia csendőrlaktanya? Sokat láttam, tömördek egyformát közülök: egyemeletes, különálló ház legtöbbszörre, öt ablaka nyílik az emeleten, négy a földszinten az utcára. A ház előtt kis kert díszlik a rácsig. Cimer nincs az épületen, csak ez a felírás: *Gendarmerie nationale*.

A francia trikolor, vagyis a kék-fehér-piros nemzeti zászló reggeltől estig rajta lobog a csendőrlaktanyán. Sokhelyütt külön fehér zászlórúd áll a kiskertben a laktanya előtt, ennek a hegyén repdes a zászló. (A francia középületeken igen sokszor állandóan kint van a nemzeti lobogó.)

Az örsön 5–6 embert találunk csupán. Ez az egész létszám. Mozgalmasabb örsökön látunk csak hatot. Elcsodálkoznak, mikor a mi örseinkről beszélek nekik. Náluk 5–6 embernél több csak igen ritkán akad egy örsön, noha mindig kettesével mennek szolgálatba ők is.

A francia csendőregyenruha csinos. Tessék figyelni, elmondom milyen.

Kerek, sötétkék sapka, az a bizonyos jellegzetes francia képi a fővegük. A képin ezüst szegélyzsinór van fent, alatta még több zsinór is fut körbe, ezek jelzik a rendfokozatot, A sapkatetőt ezüst zsinórrajz ékesíti.

A zubbony fekete, egysoros ezüstgombbal. Két ezüst vállpánt van rajta.

A nadrág világoskék, oldalt tenyérynyi fekete szegéllyel. Kardot a francia csendőr nem hord, sem szuronyt vagy puskát. Csupán pisztolyt, mely az úgynevezett ántantsíjra van kapcsolva a derekára. Erre kapcsolják a járortáskát is.

A nadrág szolgálatban mindig bricseszszabású. Bőr láb-
szárvédőt (feketét) hordanak hozzá és fűzőcipőt.

Érdekes megjegyezni, hogy az idén tavasszal a francia katonák fémsisakját a csendőröknél is rendszeresítették. Ez a csendőrök csinoságának rovására esik.

Kapósak a francia csendőrök a nők előtt, ami nem is csoda, hiszen jó, nyugdíjas állású férjet kapnak bennük. Sok kikötést a csendőrigazgatás sem tehet, mivel Franciaországban ma egyáltalában nincs munkanélküli ember, mindenfelé csak keresnek alkalmazottat, nemhogy elbocsátanak. Az újságok tele vannak álláskínálással, kirakatokban, műhely- és gyárajtókon mindenütt cédulát látunk, melyeken dolgozó kezeket óhajtanak. Ezért a francia férfi bizonyos igényességgel nézi a világot.

Ez természetesen nem a fegyelem hiányát jelenti azért a francia csendőrségnél, csak a fegyelem másneműségét. A mienkhez mérten bizonyos érintkezésbeli lazaság jellemzi ezt a fegyelmet, az a bizonyos elcivileződés, ahogy nálunk mondani szokták. Ismeretes dolog, hogy a francia csendőr és katona feljebbvalói közül csupán közvetlen előjáróinak tiszteleg, másnak nem. Ez már önmagában is más fegyel-

met teremt. Nem érdektelen itt megjegyezni, hogy a *franciák által megszállott Rajna-vidéken a német rendőrök, pénzügyőrök, erdőőrök, tűzoltók*, egyszóval az egyenruhás polgári egyének viszont *úsztelegni tartoznak a francia tiszteknek*.

A csendőrigazgatás vezetőemberei a csendőr egyetlen fegyverét, a pisztolyt, teljesen elegendő fegyverzetnek tartják. Szerintük a csendőr ellen való erőszakos fellépés igen ritkán fordul elő a lakosság fegyelmezettsége folytán. Én ezt a jelenséget inkább a francia büntetőtörvénykönyv szigorúságának tulajdonítom, esetleges száműzetést nem szívesen kockáztat meg senki.

A polgári ruhában dolgozó csendőrségi nyomozók intézménye hiányzik a francia csendőrségnél. A nyomozások fontosabb részét a franciáknál a Sureté Général (Országos közbiztonsági igazgatóság) detektívekből álló mozgó csapata (brigade mobile) végzi, a rendszer szükségletei tehát lényegesen mások, mint a mieink.

A kislétszámú őrsök rendszere könnyebben megérthető ilyenformán. A városok legtöbbje tart municipiális rendőrséget magának, mely az általános közrendészeti és örökös munkát ellátja. Az 540.000 négyzetkilométer területű ország vidéki, helyesebben falusi része pedig aránylag kevésbé sűrűn lakott, amit még a vonatból is észrevehet az utazó, kivált az az útvonal mutatja ezt az aránylagos néptelenséget szembevetően, melyen mi magyarok járunk Franciaországba: a Páris—Nancy közötti szakasz.

A kis őrsök munkáját nemcsak a municipiális rendőrségek, nem csupán a közbiztonsági igazgatóság mozgó detektívjei könnyítik meg, hanem a *garde republicaine* mozgóosztagai is. Erről a garde republicaineről, magyarul köztársasági gárdáról alább fogok beszélni, ez is csendőrség.

Az őrsökön nincsen valami túlságosan zajló élet. A csendőrök általában megelégedettek sorsukkal, szabadidejükben kertjükben dolgoznak, a francia nép szorgalmas és kisigényű. Az utak nagy autóforgalma miatt újabban csaknem minden idejüket a közlekedésrendészetre kénytelenek fordítani a csendőrség emberei, kivált szombaton, vasárnap és hétfőn, mikor a városok népe kiözönlök a vidékre. Ezt a feladatot itt Trouville-Deauville környéken is súlyosnak érzik, még többet vesződik vele a Páris körüli megyék csendőrsége, kivált Seine-megye 16 lovas és 88 gyalog őrsé. Ezek kapják Páris embersalakját és kirándulóinak autózöngét.

A *Csendőrségi Lapokból* kitűnően ismerjük a *L'Écho de la Gendarmerie Nationale*t meg a *Revue de la Gendarmerie*t. Jellegzetes füzeiteket megtaláljuk az őrsökön. A csendőrök azonban talán egy harmadik csendőrszaklapot kedvelnek legjobban, melynek *Progrès de la Gendarmerie* a címe. Magyarul a csendőrség haladását jelenti ez; még az *Écho de la Gendarmerie*-nél is harcosabb. Olykor már erősen vörösbe árnyalódik, nem is rózsaszínűek a cikkei.

E lapok tisztára magánvállalkozások, nem bírnak semmi hivatalos színezettel, ha hivatalos közleményeket tartalmaznak is.

A csendőrség tagjai a községek tekintélyes embereinek társaságába tartoznak. A franciáknál is megvan bizonyos rangkülönülés, bármennyire hangoztatják otthon a franciák nagy demokráciáját. Itt a bírák élveznek legnagyobb társadalmi tekintélyt, a közigazgatás emberei meg a tisztikar csak utánuk jönnek. A bírák e megkülönböztetett helyzete jól hat lefelé a csendőrség megbecsülése szempontjából is. A francia csendőrtisztikar szolgálaton kívül, a hadsereg tisztjeinek példájára, polgári ruhában jár.

A francia csendőr korán mehet nyugdíjba. Még java erejében van, mikor búcsút mond a szolgálatnak, 50—52 éves csupán. Ilyenkor átlép az állami parkok örtestületéhez vagy valamely nyugalmasabb öri állást keres. Sokan községi rendőröknek állanak be,

A francia fizetések általában nem valami nagyok; a csendőr javadalmazása megfelel a mienknek, sőt még alatta is marad.

A köztársasági gárda, francia nevén *garde republicaine*, valójában Páris városának csendőrsége. Ez adja a köztársasági elnök testőrségét is. Lényegében egy szervezet a csendőrséggel, melytől csak az aranyzsinórzás és a piros sapka által különbözik. Parancsnoka ezredes, aki Páris katonai kormányzójának van alárendelve. A köztársasági gárda az igazságügyi hatóságok, meg szükség esetén a rendőrfőnök karhatalma, ehhez fordulnak a városi rendőrség elégtelenségekor, nem a szoros értelemben vett katonasághoz. Díszesebb felvonulásokon, nagyobb tömegmozgalmaknál, versenyeken ez is felvonul, még pedig gyalogos és lovas csapataival. A francia világesemények képein gyakran látható sörényes, nagy rézsisakos lovasok, ilyen gárdisták. A párisi színházakban ők látják el díszbe öltözve az ügyeletes szolgálatot. Puskájuk is van, vállukon viselik, nem szíjon. Kardjuk fehér, díszes bőrövön lóg. A nem díszben végzett szolgálatnál ugyanúgy vannak csak felszerelve, mint a csendőrök: ántántsíj, pisztoly.

Párisban több laktanyája van a garde republicaine-nek, ezekben a csendőrök családjaikkal együtt élhetnek.

Az elnök, a szenátus, a képviselőház, a minisztériumok palotáinál ilyen köztársasági gárdisták teljesítik az őrszolgálatot; ők vannak az igazságügyi palota kapuinál, az igazságügyi rendőrség őrizetbevettjei és letartóztatottjai mellett, tárgyalásokon ők őrzik a vádlottakat. A külső fogházori szolgálatra rendes sorkatonaságot vezényelnek ki, polgári letartóztatási intézetekhez is, de fehér franciákat, nem színeseket. Ezt azért kell hangsúlyozni, mivel Páris környékén tömérdek gyarmati katona van helyőrségen.

Az átlépés, illetőleg átvezénylés a köztársasági gárdától a csendőrséghez, vagy megfordítva, akadály nélkül történhetik.

A nagy forradalom volt e különleges városi csendőrség szülőanyja. Megteremtésekor a garde republicaine nevet kapta, későbbi neveiből az egész XIX. századbeli történelem kiolvasható: 1802-ben: garde municipale de Paris (Páris városi őrsége); 1813-ban: gendarmerie impériale de Paris (Páris császári csendőrsége); 1814-ben májustól augusztusig: garde de Paris (Páris őrsége); 1814 augusztusától: garde royale de Paris (Páris királyi őrsége); 1815-ben, Napoleon visszatértekor: gendarmerie impériale de Paris (Páris császári csendőrsége); 1815-ben, Napoleon lemondása, a Bourbonok visszatértekor: gendarmerie royale de Paris (Páris királyi csendőrsége); 1830-ban: garde municipale de Paris (Páris városi őrsége); 1848-ban: garde civique parisienne (párisi polgárőrség); 1852-ben: garde de Paris (Páris őrsége); 1870-ben: garde republicaine; 1873 óta: légion de la garde republicaine (a köztársasági gárda légiója).

Tarka mult nagyon. Ha az Északamerikai Egyesült Államok nem avatkozik bele a háborúba, ma bizonytalán megint más neve lenne.

Érdekes csendőrtestület a garde republicaine, mely sok színt visz bele egy világváros életébe és bátran elmondhatjuk, hogy a földkerekségnek legjobban ismert csendőralakulata.

Míg a garde republicaine a mult század folyamán, meg a huszadik század első két évtizedében tisztán Páris városára szorítkozó csendőrcsapattest volt, a világháború utáni francia viszonyok megteremtették a vidéki garde republicainet is: a *garde republicaine mobilet* (mozgó köztársasági gárda).

A mozgó köztársasági gárda ugyanoly egyenruhát visel, mint a párisi garde republicaine, csak a sapkája fekete piros helyett.

Képek vitéz Terstyánszky Ödön alezredes temetéséről: A vitézi szék nevében vitéz Derényi Emil tábornok mond búcsúbeszédet. A temetésen megjelent a honvédség főparancsnoka is, baloldalán Rakovszky Iván ny. belügyminiszter.

Ezt a mozgó gárdát megyék (département) és járások (arrondissement) szerint tagolják. Ahol a csendőrség, illetőleg rendőrség megerősítésének mutatkozik szüksége, oda hirtelen bevágják. A mozgó gárda csendőrtisztek vezetése mellett dolgozik, de a megyefőnök útmutatása szerint. Afféle könnyen mozgatható csendőr csapat tehát, komoly és szak-képzett, állandó karhatalom. Karhatalmi szükségletekre ugyanis a sorkatonaságot nem nagyon lehet használni a szolgálati idő rövidege miatt. Ez az idő kiképzésre kell, másrészt a gyorsan változó emberanyagú katonaság nem mindig megbízható karhatalmi kivonulás esetén. A mozgó gárda tagjai legnagyobbbrészt csendőrségi beosztás után vágyakoznak. Beszéltem nem egy ilyen gárdistával, az örsszolgálatot nyugalmasabbnak tartják s a sok katonai gyakorlatot is unják. A mindvégig csendőrségi szolgálatot tett egyének féltékenyek erre az új karhatalmi testületre, előlépési viszonyaik rosszabbodása miatt aggódnak tömeges csendőrséghez való áthelyezés esetén.

*

Egészen véve, a francia csendőrnek könnyebb szolgálata van, mint a magyarnak. Szerelvénye hasonlíthatatlanabban kevesebb. A közlekedési hálózat fejlettebb. Az utak jobbak. Az örskörlet kisebb. A csendőrségi teendő éppen a legsúlyosabb, legtöbb gondot adó működési területen: a nyomozások terén jóval kisebb, a nagy nyomozásokat detektívek végzik, a csendőr legfeljebb velük együtt cselekszik. A felelősség tehát csekélyebb, megosztottabb.

Viszont a magyar csendőr munkaköre önállóbb, szebb. Egészebb embert kíván, szellemibb, kezdeményezőbb. A magyar csendőr sokkal többet jelent a magyar faluban, mint francia bajtársa a francia nép közt.

1919 június 24.

Az ellenforradalom emlékűnepe a Ludovika Akadémiában.

Tíz éve mult.

Kínos dermedtségben éltünk: mi lesz? Így lesz? És meddig!?

A kenyér mind kevesebb, mind feketébb lett. Egymás mögött állottak sorba érette a kegyelmes és a munkás-asszony. Egyforma jólét helyett egyformán éheztek. Odahaza kis gyermekek sírtak tej után. A kegyelmes és a proletár-asszony gyermeke. ...és az átlagosnak duplájára ugrott a kis deszkakoporsók száma. A férfiak szemlesütve haladtak el egymás mellett. Valami közös szegényérzet marta a lelkiüket. Meddig tart még? Meddig tűrjük? Csakugyan férfiak vagyunk?

*

Ne merüljünk el érzelmességben és érzélgősségben. Ne tetszelegjünk közhelyekké degradálódott frázisokban. Hibáink voltak, letagadhatatlan nagy hibáink és súlyos mulasztásaink. Nem szívesen néztünk olyan eshetőségek elé, melyek nem kívánatos képeket tártak elénk. Elhessegettük magunktól ezeket s azt hittük, hogy ezzel mindent elintéztünk. Nem számoltunk, nem akartunk számolni a vörös örület lehetőségével s csak akkor tudtuk meg, mi az, amikor minden súlyával ránk szakadt. Pedig a rém a Kárpátokon túlról már jóval előbb átvettette félelmetes árnyékát.

Bátorságot, hősiességet, önfeláldozást, halálmegvetést nem kell másoktól tanulnunk. Ezekről ezer év dicsőséges lapjai tesznek bizonyosságot. Sajnos, nem úgy vagyunk az előre-

látással és a józan mérlegeléssel; hiányában vagyunk — vagy legalább is voltunk — az alapos szervezési képességnek és nem voltunk tökéletesek kiesztelt tervék pontos, precíz végrehajtásában.

Ez volt az oka annak, hogy amikor a Ludovikában tíz évvel ezelőtt fellángolt az ellenforradalom tüze, a hiányosan megszervezett, pontos tervszerűséget nélkülöző általános ellenforradalom csirájában megfeneklett és a hős fiúk — magukra hagyatva — elbuktak.

Mi is történt 1919 június 24-én?

»Miután éjjeli gyakorlat megtartása valószínű, a mai napon zsávolý öltözet helyett posztóruha!«... szólt a parancs 1919 június 24-ének reggelén.

Az akadémikusok, a derék Aksok már tudják, miről van szó.

Az izgatott, kissé szorongató bizonytalan érzést elfojtja az öröm, a reményteljes bizakodás, mely a szemekben ül. Tisztek és Aksok suttoják egymás között:

Az angolok is segítenek... a munkásság nagy része velünk tart, itt fogják őket felfegyverezni nálunk... a kisiparosok is itt fognak gyülekezni... a rendőrség teljes számban az oldalunkon... a Tisza frontról gyalogság és tüzérség van útban az ellenforradalom támogatására...

Csendben sorakoznak fel a felfegyverezett és éles töltennyel ellátott ludovikás századok.

»...Útött az óra...«, hangzik a beszéd, »...senkit sem kényszerítünk, hogy az ellenforradalomban részt vegyen... aki nem érez magában elég erőt és akaratot, az nyugodtan, minden bántódás nélkül kiléphet...«

Az égő szemű sápadt arcú fiúk közül senki nem mozdul.

Azután... késik a megbeszélrt és az általános felkelés kitörését jelző ágyúlövés.

Három óra helyett ötkor délután végre eldördül.

Az Akadémia előtt rendes felvonuló csoportok helyett csak tétován nézegető, tájékozatlanul lézengő emberek gyülekeznek. Már az első félóránban látszik, hogy nem megy minden úgy, ahogy kellene. Baj van.

Kétségtelen, hogy a végrehajtás körül bajok vannak. Vagy talán már el is van árulva minden!?

Az Akadémia épülete előtt megjelenik egy szakasz vörös katona. A parancsnokuk kíséretében lévő politikai megbízott felvilágosítást kér. Tárgyalások kezdődnek. A politikai megbízott a géppuskák kiadását kéri. Az akadémia parancsnoksága megtagadja. A vörösök politikai megbízottja azután egy raj kíséretében bemegy az akadémia kapualjába és újra tárgyalni kezd Bartha őrnaggyal, aki akkor a Ludovika beteg parancsnokát. Balassa vezérkári ezredest, helyettesítette. Bartha őrnagy időt akar nyerni s várja, hogy odakünn, mialatt ő tárgyal, talán mégis kezdetét veszi az, amire várnak.

Közben a vörös szakasz a Ludovika előtt türelmetlenkedni kezd. Feltartott csőtorkolattal töltenek, s rajvonalba fejlődve megindulnak az épület felé.

Bent futkosás... vezényszavak... tájékozatlanság... zürzavar... lövések dördülnek... néhány pillanat múlva ropogó puskatűz. Az épületben rekedt vörös raj ki akar rohanni, de az akadémikusok pillanatok alatt lefegyverezik őket és végeznek az ellenszegülőkkel.

A tüzharc folyik...

Rövid idő múlva a vörös szakasz néhány halott és

sebesült visszahagyása mellett meghátrál. A tűz elhalkul, majd teljesen megszűnik.

Mi van odakünn? Mi van a város többi részében? Senki se tudja. Kinós bizonytalanság.

A Dunán nemzetiszínű lobogókkal két monitor tűnik fel, a Hungária, az akkori szovjetház falába néhány gránát csapódik be... a Kossuth Lajos-utcán fedetlen fővel egy ember szalad végig, extázisban kiáltja: »Éljen Magyarország!« A következő pillanatban egy vörös katona lövésétől találva holtan összerogy.

Azután csend az egész fővárosban...

A Ludovikából egy járőr indul az Üllői-úton végig felderítő útra. Az Akadémia előtti térségen egy köoszlop mögött megtalálják súlyosan megsebesülve a politikai megbízottat. Behozzák az Akadémia kapuja alá, de már nem tud rajta segíteni az Akadémia orvosa, rövidesen kiszenvéd.

A járőr végigmegy az Üllői-úton. Mindenütt csend...

A járőr visszafordul, az Akadémia előtti térségen ismétretlen irányból egy lövés leteríti Pogány akadémikust. Az ellenforradalom első halottja.

Időközben az Akadémia parancsnoka jelentést kap, hogy a vörösök az előlről való sikertelen támadás után most hátulról szándékoznak az Akadémiát elfoglalni. Csakugyan. A kémszemlére kiküldött Aksok jelentik, hogy az Orczy-utat és az azt szegélyező árkokat jelentékeny vörös erők szállták meg.

Késő éjszakába nyúlik már az idő, amikor a csendet egyszerre a vörösök géppuska-kattogása váltja fel. A vörösök az Orczy-út felől támadásba indulnak. Az Aksok tüzelnek, a támadók visszahúzódnak. Ez megismétlődik egymásután háromszor.

Ismét csend...

*

Most azután részletek következnek, melyeknek bonyolult, messzi húzódó szövevényes számai nem illeszthetők be egy cikk terjedelmébe. Kiderült, hogy az ellenforradalmi akció a fővárosban és az ország többi részében is teljesen meggyusult.

Az Akadémiát a június 24-éről 25-ére virradó éjjelen áttörhetetlen vörös gyűrű vette körül s az akadémikusoknak nem maradt más hátra, mint engedelmeskedni annak a kényszerhelyzetben kiadott és hiábavaló vérontást megakadályozó parancsnak, melyet hajnalban az akadémia parancsnokság adott ki: »Tüzelést beszüntetni és az Akadémia parancsnokság irodája előtt gyülekezni!«

Sok megaláztatás, embertelen bánásmód elszenvedése után az akadémikusok Romanelli olasz alezredesnek, az olasz katonai misszió vezetőjének közbelépésére megmenekültek a haláltól, melyet fejükre a forradalmi törvényszék kimondott.

Egy nemzet köszönete, agyongyötört szívü, zokogó anyák hálaímája volt a jutalma Romanelli alezredesnek...

Az ellenforradalmi kísérlet elbukott. Hogy elbukott, nem az akadémikusok hibája. Nekik június huszonnegyediké tűz- és vérkeresztséget jelentett, melyben hősiesszen állták meg helyüket.

*

Ez a június huszonnegyediké azóta is emléknappja a Ludovikának és ezt az emléknapot ünnepelte a Ludovika Akadémia most is, június huszonnegyedikén, amely ünnepségnek lefolyásáról ez alkalommal csak részleteket, pillanatfelvételeket közölhetünk, mert, sajnos, Budapestnek ezen kimagasló szép látványosságát megzavarta a zuhogó eső, úgy hogy a program második része már nem is kerülhetett bemutatásra.

*

A Ludovikások ellenforradalmi emlékünnepe egybeesik a tanév elméleti részének lezárásával s ezen a napon szok-

A románok egész műveltségüket az erdélyi fejedelmek bőkezűségének köszönhetik, akik a könyvnyomtatást megismertették velük. Műveltségi szempontból a magyarok ma is a románok fölött állnak.

(Guy de Roquencourt, francia politikus.)

A szombathelyi nyomozótanfolyam záróvizsgálata: A helyszíni szemle gyakorlati bemutatása.

ták gyönyörködtetni szebbnél-szebb mutatványaikkal az akadémikusok a főváros és vidék sok ezernyi közönségét.

Az ünnepség kezdete négyre van kitűzve, de fél négykor már az összes tribünök foglaltak. Magasrangú tisztek, elegáns hölgyek járkálnak, tekintgetnek egy kis protekció után.

»Jaj, nem tudna nekünk egy kis helyet szerezni valahol, kedves...?«

Bizony, az most itt nehéz. De várjanak! A sajtópáholy! Talán sikerül oda beprotezsálni magukat, ott még van néhány ülőhely. Kérdés csak hölgyeim, ki fogja elhinni, hogy maguk csakugyan a sajtót képviselik?... És a sajtó számára fenntartott hely megtelik szebbnél szebb hölgyekkel, akik nemcsak, hogy nem írnak, de nem is igen olvasnak újságot. Igazuk van.

Elragadtatással nézik a felvonuló akadémikus tornászcsapatot, de egyikük ijedten kapja füléhez kezét, amikor a puskagyakorlatok közben a puskacsövek felfelé merednek.

— Jaj, most löni fognak, úgy-e- — s ijedten néz hátra kísérőjére.

— Ne féljen, nagyságos asszonyom! — nyugtatja meg őt ez. — Csak akkor lönek, ha katonaruha van rajtuk és acélsisak... Különben is ezek nem is rendes puskák, csak utánzatok fából...

Abban a pillanatban egy nagy dörrenés. A »fapuskák« az egyik szabadgyakorlat befejezéséül pompás ösztűzben csattannak. A magyarázó úr lesújtva fogadja egy pompásan ívelt ruzsos száj gúnyos mosolyát...

A szabadgyakorlatokat négyes sorokban felállított piros-fehér-zöld és fekete inges Aksok végzik. Elvonulásnál a feketeingesek külön lelkes tapsot kapnak az első sorban ülő vendég olasz lovastisztékfől,

A szabadgyakorlatok után fehérbe és feketébe öltözött tornászcsapat végez nagyszerű produkciókat, míg ugyanakkor a térség másik felén négy fehér lovon, négy kitűnő lovas mutat be cirkuszba illő voltizsálást. Ezek a tornagyakorlatok a közönség részéről minden évben azzal a megállapítással végződnek, hogy: no, ennél többet produkálni már nem lehet. És amikor újból eljő az új június huszonnegyedike, az Aksok mindig újra és újra bebizonyítják, hogy: igenis lehet! A gummiszönyegeken bemutatott tréfás számokat a közönség jóízű nevetéssel és tapssal honorálja.

A torna és voltizsálás befejeztével bakasereg rohan a pályára és pillanatok alatt lovas barrierék állanak a tornaszerek helyén. Már elkészültek és futólépésben üritik ki a teret, amikor két lompos mosóasszony jelenik meg és csoszog el (már amennyire fűvön csoszogni lehet) a közönség előtt. Nagy mosóteknőt cipelnek magukkal és a közönség meg van győződve, hogy ezek valahogyan utat tévesztve a mosókonyhából kerültek véletlenül a gyakorlótérre. Kiderül azonban, hogy a két mosóasszony két Aks, akik ott sans géne, szabványos mosásba kezdenek és sulykolókkal fenyegetik a bozótból elővágató lovasokat, akik közöttük a mosóteknő felett átugratnak.

Mindegyik akadály külön elmés, humoros ötlet. Léggömböket libegtető bak, boroshordók, színes forgóhenger és egy megterített asztal, melynél vidám poharazgató társaság ül. (Ezeknek az Aksoknak jutott a legkényelmesebb és legirigylendőbb szerep, akik az asztal mellett ülnek. Az élvezet kvintesszenciáját legfeljebb az zavarja kissé, hogy a bor gyanúsan szintelen.)

Teljesen új és lebilincselően szép mutatvány a görögözés, Szünni nem akaró tapsra ütődnek a tenyerek.

Elered az eső.

A nézőközönség csakhamar egy nagy esernyőtábor. De senki nem mozdul a helyéről. Az eső hamarosan eláll. Örömmel csukják össze a hölgyek esernyőiket s most a férfiak is megint látnak maguk előtt valami mást is, mint drótra feszített fekete selymet. Mindenki boldog, hogy megszünt az eső és senki nem gondol arra, hogy ez csak figyelmeztető volt.

A nyeregből való nehéz hajtást és a gyalogzászlóalj szép zártrendű és harcgyakorlatát még szárazon nézi végig a közönség, de amikor a géppuskák, gyalogsági ágyúk és aknavetők elhallgatnak és egy kerékpáros szakasz jelenik meg a gyakorlótéren, az eső megint esni kezd.

A közönség most is a helyén marad, feszült érdeklődéssel nézi egy lövegállás ellen intézett lovasroham végrehajtását, de a szertornázást már nem lehet végrehajtani. Az ötös és a szebbnél szebb négyes fogatok is már zuhogó esőben vonulnak fel s az esernyőtábor mögé szorított férfiközönség ebből a számból már keveset lát.

Az ünnepség főattrakciójának szánt Mátyás király korabeli történelmi képek elővonultatását már lehetetlen megtartani s a közönség a megafon útján szomorúan veszi ezt tudomásul.

*

A közönség bizony nem örül az esőnek.

Az akadémia lépcsőjén felrohanó husziták, Mátyás vitézek, regösök, csatlósok s egyéb népség, katonaság azonban: igen. Ők duzzadó jókedvvel teli, kimenővágytól tüzelt Aksok, akik négy-öt lépcsőfokot átugorva rohannak a hálótérembe, ledobálják a vértzetet, a lovagöltönyöket, mert ez az eső éppen két órával hosszabbítja meg a — kimenőt.

...s ezt tőlük igazán nem lehet rossz néven venni.

Szerencsejátékosok ellenőrzése a vásárokon.

Írta: GYURÁKOVICS IMRE őrmester (Zomba).

A Csendőrségi Lapok múlt évi 36. számában *dr. Schreiber Dániel* rendőrkapitány úr egy cikk keretében ismertette a vásári lemezdobálók működését és részben az ellenőrzésüket is.

A rendőrkapitány úr szerint a szerencsejátékosoknak a vásárokon nincsen egyéb dolguk, minthogy a község házában jelentkezzenek, a községi szegényalap javára 1—2 pengőt lefizessenek s ha a helypénz lefizetéséről szóló nyugtát felmutatják a csendőrnek és esetleg igazolják is magukat, meg is kezdenek a szerencsejátékot. Nagyjában tényleg így is áll a helyzet. A szerencsejátékosok a »standjaikat« (ahogy ők nevezik) rendszerint a vásárban szétszórva helyezik el és egymástól lehetőleg jó távol, hogy az egymás üzletét ne rontsák. Egyesek a kirakóvásár területén helyezkednek el, mások viszont az állatvásártéren, olyan helyen, ahol nagy a forgalom s ahol bő aratásra számíthatnak. A laci-konyhák környéke kedvelt helyük, itt van alkalmuk a kissé italos emberek léprekerítésére.

A szerencsejátékosoknak ez a szétszórt elhelyezkedése természetesen nagyon megnehezíti a csendőrijárőrök részéről való ellenőrzésüket, mert a járőröknek egyéb dolguk is van, mint hogy állandóan a szerencsejátékosok körül álldogáljanak. Ilyen esetben aztán tényleg előfordulhat, hogy amíg a csendőr a közelben van, a játék becsületesen folyik, ahogy azonban a csendőr tovább megy, azt csinálnak, amit akarnak.

Ezen a helyzeten, nézetem szerint, nem lenne nehéz segíteni és pedig azáltal, hogy a szerencsejátékosok a vásárokon ne szétszórtan, hanem egymás mellett, együttesen helyeztessenek el.

A vásárokon a helyek kiutalása — mint helyi rendé-

szeli ügy — a községi előljáróságok hatáskörébe tartozik. Minden iparágak és foglalkozásnak, sőt az egyes állatfajoknak is (szarvasmarha, ló, sertés, stb.) megvan a maguk helyük, amit a községi előljáróság jelöl ki a számukra. Ez a vásári rendhez tartozik, aki tehát a községi előljáróság intézkedésének nem engedelmeskedik, azt az előljáróság a vásár területéről kiutasíthatja.

Kérdés, hogy nem lehet-e a vásári szerencsejátékosoknak is úgy, mint a többi mutatványosoknak, egy együttes helyet kijelölni, hogy ne legyenek a vásár egész területén szétszórva, hanem egymás mellett? Ez, nézetem szerint, nem ütköznék akadályba, ha a legidősebb járőrvezető a főjegyzővel érintkezésbe lép és ennek a célját megmondja. Ez a szerencsejátékosok hatósági engedélyét nem sérti, mert hiszen azért a vásár területén tartózkodhatnak és működhetnek is, de csak ott, ahol az előljáróság a helyet számukra kijelöli. Az előljáróság a csendőr kérésével egészen bizonyosan egyet fog érteni, mert hiszen a vásáros nép érdekeit neki is éppen úgy kell képviselnie, mint a csendőrnek.

Esetleg azt is meg lehet tenni, hogy a szerencsejátékosoknak a választására bizassék, hogy a kirakó- vagy pedig az állatvásár területén akarnak-e működni, esetleg el is lehet őket osztani a két vásár között, de természetesen mindig csak úgy, hogy az egyes vásárokon egymás mellé kerüljenek.

Miután a helyek ki vannak jelölve, a járőr az előljárósági tag jelenlétében felkeresi a szerencsejátékosokat, akiket a vásári korcsma előtt, vegyeskereskedésekből származó ládán vagy kölcsönként asztalok mellett meg fog találni, amint a helyek fölött osztozkodnak maguk között. Ha szükségesnek látszik, a járőr igazoltatja őket s azután az előljárósági tag közli velük, hogy hol lesz a helyük. Ezt a helyet aztán a nap folyamán nem szabad megváltoztatni, akárhogy könnyörögnének is. Ezután a kijelölt helyen fel kell őket állítani két sorban úgy, hogy a két sor között út maradjon, a járőrvezető pedig a vásárban lévő összes járőrökkel közli, hogy a szerencsejátékosok a vásárnak melyik részén foglaltak helyet.

Természetes, hogy a szerencsejátékosoknak ez a helykijelölés sehogy sem tetszik s mindenféle érvekkel arra igyekeznek, hogy mindegyik oda mehessen, ahová akar, de ezt persze nem kell megengedni. Egyik-másik azonnal, a legtöbb pedig már 1—2 óra múlva kijelenti, hogy így nem játszik. Annyi baj legyen. Csak arra kell vigyázni, nehogy a szerencsejáték helyett más, még könnyebb módon »kereskedjenek« a vásár területén. Tapasztalatból tudom, hogy a szerencsejátékosok ilyen elhelyezés mellett sehogy se tudnak boldogulni, egyik vásáron, ahol így rendezték el őket, kijelentették, hogy még az utiköltséget sem tudták megkeresni. Ez tehát többet ér minden ellenőrzésnél. Az ellenőrzésük is egyszerűbb, egy-két járőr kényelmesen elvégezheti.

Dr. Schreiber rendőrkapitány úr az említett cikkében azt is írta, hogy az ilyen szerencsejátékosoknál a csendőr is szokott játszani és nyerni. Nem tudom, hogy a rendőrkapitány úr honnan vette a tapasztalatát, mert én még soha vásárban nem játszottam, de nem is láttam egy bajtársamat sem, aki oda állott volna lemezt vagy gyűrűt dobálni. Egészen bizonyos, hogy ha ezt egy csendőr meglátná, az illető bajtársat maga figyelmeztetné, hogy nem illő dolgot cselekszik. Hiszen igaz, hogy sokan vagyunk és hogy tizenkétezer csendőr között akadhat esetleg olyan is, aki ezt megteszi, de ez nem lehet gyakori eset.

Kérem a bajtársaimat is, hogy ha akár ezzel a kérdéssel, akár más szolgálati kérdéssel kapcsolatban ilyen vagy más tapasztalataik lennének, közöljék azokat a Csendőrségi Lapokban, hogy mindnyájan tanulhassunk belőlük.

A szombathelyi nyomozótanfolyam záróvizsgája: Lábnyom kiöntése. (Az előtérben irattal a kezében Schill Ferenc tábornok, a csendőrség felügyelője, jobboldalán Schönherr Károly ezredes, a belügyminisztérium VI. b. osztályának vezetője.)

Éjszakai razzián „Csikágó-“ban.

Nehogy félereértés legyen, mindjárt sietek előrebocsátani, hogy nem az Amerikai Egyesült Államok Illionis államának fővárosáról, Csikágóról van szó, hanem Budapestnek arról a városrészéről, mely a keleti pályaudvar háta mögött a Thököly-út mentén a Városliget felé húzódik.

Csikágó az a városa Amerikának, amelyben a gyilkosságok, rablások oly számba mennek, mint másutt egy tyúklopás, a budapesti »Csikágó« pedig fővárosunknak az a negyede, melynek sötéteiben a kasszafurók előkelő kasztjától kirakatfeltörőkön, zsebmetszőkön lefelé a palifogókig találkat ad egymásnak Budapest bűnöző világa.

*

....Sebesen száguldó rendőr páncélautó... 20—25 detektív... az autó hirtelen fékezéssel megáll egy pincelejárátú kormos szürke ház előtt... a detektívek kettő kivételével gyorsan leugrálnak... kettő fenn marad a gépkocsin s egy furcsán sötétlő Valamin igazgatnak... ez a Valami zöld vitorlavászonnal van letakarva s a beavatatlan járókelő fényképezőgéppel nézhetné... itt azonban nincs beavatatlan járókelő... akik a szürke ház tájékán megfordulnak, azok ismerik jól ezt az autót s tudják, hogy a letakart Valami — géppuska.

...Egy lökés... az ajtó kitárul.

Lövésre készen tartott pisztolyokkal rohannak le detektívek a keskeny lépcsőn, melynek aljából a felfelé gomolygó pipafüstöt, pálinkagőzt, izzadtságszag és villanyzongora hangja kíséri.

Hands upp!!!...

...az egyik sarokból három gyors egymásutánban leadott lövés füttyül el a detektívek fejei között.

A következő pillanatban nagy recsegéssel leszakad a lámpákat tartó lüszter... Sötétség... Káromkodás... áá... úú... Artikulátlan hangok... Dulakodás... Székek horolnak fel... A detektívek zsebeiből előkerülnek a villany zseblámpák, az apró fénypontok ide-oda táncolnak, mint ijedten röpködő Szent János bogárcák...

Hands upp!!!...

Tompán zuhognak a gumibotok... Bénán, tehetetlenül hanyatlik vissza a pisztolyt előrántó kar...

Hands upp!!!...

...odakünn az ajtó bejáratnál magasra tartott gumibotokkal, szétvetett lábakkal állanak a künmaradt detektívek. Ők zárják el a kivezető utat és ők szükség esetén a — tartalék.

...a géppuskáról lekerül a zöld vitorlavászonnal... Egy hüvelykujj odacsúszik az elcsattantóhoz... A szem pedig jobbra, balra kémlel, — nem kap-e a szürke ház segítséget, nem kell-e arrafelé irányozni a csövet?

...Aztán halkul a lárma...

...Nyöszörgés... Fojtott szitok.. Atkozott!... Aztán...
...csend...

*

Csakhamar autoreflektor fénye világítja be a lebújt s annak vendégei véresen tajtékozó szájjakkal, egyik kapálózva, másik mozdulatlanul, ott fekszenek a padlón sorjában, kezeiken a nikkelezett acélkarperrec.

*

Hatalmas csukott autó gördül a szürke épület elé...
...néhány perc múlva megrakva vissza a kerületi rendőrségre,

Másnap az ujságok adják tudtára a közönségnek, hogy a legutóbb elkövetett nagy bankrablás tettesei az éjszakai razzia alkalmával a rendőrség kezére kerültek...

*

Gimnazista koromban olvasott Nick Carter füzetekből vagy honnan vettem, — nem tudom. De ilyesfajta képet festett elém fantáziám, amikor a *Csendőrségi Lapok* megbizásából, mint razziára meghívott vendég, a keleti pályaudvar közelébe eső »átmeneti« kávéházban (értsd »átmeneti« alatt az átmenetet Budapest—Csikágó között) a razzia időpontját vártam.

A zene már talán harmadszor játszotta a perzsavásárt, amikor az óramutató végre elérte a tizet.

Elindultunk a keleti pályaudvar rendőrszobája felé, ahol a detektívcsoport vezetője osztotta ki a megtartandó razziára vonatkozó rendelkezéseit.

— Maga Aczél, 6 emberrel a »Vasmacska«-hoz megy, — egyenruhás rendőr: 4!

— Maga Kelber, a »Ringatót« nézi meg ugyanannyi polgári ruhás és ugyanannyi egyenruhás rendőrrel! — »Maga... stb., stb. — azután találkozás a VII. kerületi őrszobán.

Nekem a tetszésemre van bízva, hogy melyik csoport-hoz csatlakozom. A »Vasmacska« mellett szavazok. A »Vasmacska« szó jobban beleillik annak a képnek színeibe, melynek zavaros konturjait fentebb az olvasó elé tártam.

Tehát a »Vasmacska«-csoport-hoz csatlakoztam...

*

Ezek a newyorki vagy hamburgi hátbörzongató razziák úgy hasonlítottak ahhoz, amelyen mi résztvettünk, mint a néhány hónappal ezelőtt hajóállomásokat hangyaszombék módjára elsodort zajló, haragos Duna és az ici-pici csendes — Városligeti tó.

Hála Istennek! — Azért hála Istennek, mert annyi a bajunk, nyomorúságunk, hogy ráadásul még egy Csikágó-i vagy Marseille-i méretű betörőtársaságra is igazán nincs szükségünk.

S hogy ez így van, azt kizárólag a budapesti államrendőrség bűnügyi osztályának érdeme, melynek detektívjei páratlanul agilis csoportfelügyelők irányítása mellett, sűrűn ismétlődő, rajtaütésszerű razziákkal lehetetlenné teszik, hogy a bűnözés magva, mely persze el van vetve mindenütt, ahol ember él, — csikágóihoz, marseilleihez hasonló félelmetesen erős és szerteágazó gyökereket eresztessen.

*

A »Vasmacska« egy, az átlag külvárosinál valamivel piszkosabb söntés, melynek 8 villanylámpájából takarékosági okok miatt csak kettőt égetnek. Nincs zene, nincs tánc, nincs »Hands upp!« Nincs még csak pálinka sem. Egy félig kiivott sörös pohár, egy csésze tea, 2 deci forralt bor... — Ezek azok az italok, melyeket az asztalokon szemeim felfedeznek. A vendégek: az éjszaka alakjai. De nem azok, akik autókön autogénkészülékekkel fölszerezve mennek milliókat és milliárdokat rejtő saffékat fűrni, hanem olyanok, akiket a kályha melege húzott be s akik titokban abban reménykednek, hogy záróra után hátha megengedi nekik a tulajdonos, hogy egy padra leheverhessenek. Nyolctíz férfi, kb. ugyanannyi nő.

Igazoltatás. Egy-egy gúnyos mosoly, egy-egy fellobbanó gyűlöletes pillantás. De csak alig észrevehetőleg és csak töredék másodpercekre. Valamennyien fáradt szemű, apatikus kreatúrák, kik egykedvűen húzzák elő igazolványaikat, — ha van és ugyanolyan közömbösséggel állanak fel helyükről és állanak a tolonccsoportba, ha — nincs.

Szemeimmel egy ú. n. »veszedelmes betörőtípus« után kutatok, — Nincs!

Szánalmat ébresztő, nyomorúságos alakok, kik bizonyára gondolkodás és lelkiismeretfurdalás nélkül fosztanak ki egy vasúti kocsiban vagy váróteremben bóbiskáló paraszt-asszonyt, de az igazi csikágói »nagystilűség«-ből nincsen bennük semmi. Egyesek — leginkább nők — nem tudják magukat semmiféle írással igazolni. Ezeket a detektívek kivezetik és átadják a künn várakozó egyenruhás rendőröknek.

Tovább.

Sorra jön még 3—4 »Vasmacska«.

Sehol semmi a macskának rugalmasságából, borzolt szőrü harcias prüszköléséből, sehol támadásra kész előre nyújtott éles karmok...

...a »Vasmacska« elnevezés helyett inkább ez illenék a cégtáblára: »Döglött kandúr«.

Csak a piszok!... A piszok közelítheti meg azokat a fogalmakat, melyeket Ernst Engelbrecht-nek a *Csendőrségi Lapok*ban megjelent leírásából a kikötővárosok és metropólisok bűnöző tanyáiról magunknak alkottunk.

Még három-négy ilyen lebúj.

A kép mindenütt ugyanaz.

Hiányos ruházatok, mosdatlan arcok és kezek, elszakadozott, elnyüött otromba bakkancsok a férfiak, ferdére taposott, repedezett bőrű lakk-félcipők a nők lábain. A nők legtöbbje testszínű műselyemharisnyát visel, amilyent »kis hibával« féláron adnak a Király-utcában.

Az egyik korcsmában (itt zene is van) három fiatal egyenruhás Máv. alkalmazott »szórakozik«. Nézem őket. Még egészségtől duzzad az arcuk, még az is leolvasható az arcukról, hogy tudják, mi a kötelességük, — hogy holnap, ha kissé álmos fejjel is, de 5-kor ott lesznek a váltónál vagy a tehervonat egyik fékező kocsiján..., de izlik nekik az ital... Hova lesz 3—4 év múlva a fiatalos egészség?... A másik asztaltól már »tűz« alá vette őket három nőszemély... Vajjon 3—4 év múlva nem fognak-e ugyanezen a helyen tehetetlen részegségben heverni, amikor fűtyül a vonat s nekik a váltónál vagy a teherkocsi fékezőjénél kellene lenniök?... A nők förtelmesen démoni mosolyokat küldözgetnek asztaluk felé... Hé! Főúr! Még egy lityit!...

...»K...nál hamis váltoállítás következtében kisiklott a bukarest—jassy-i expresszvonal, a halottak száma eddig 23, súlyos sebesülteké 57...« — olvasom másnap reggel az ujságban s közben — nem is tudom miért — újra meg újra erre a három fiatal vasutasra kell gondolnom.

*

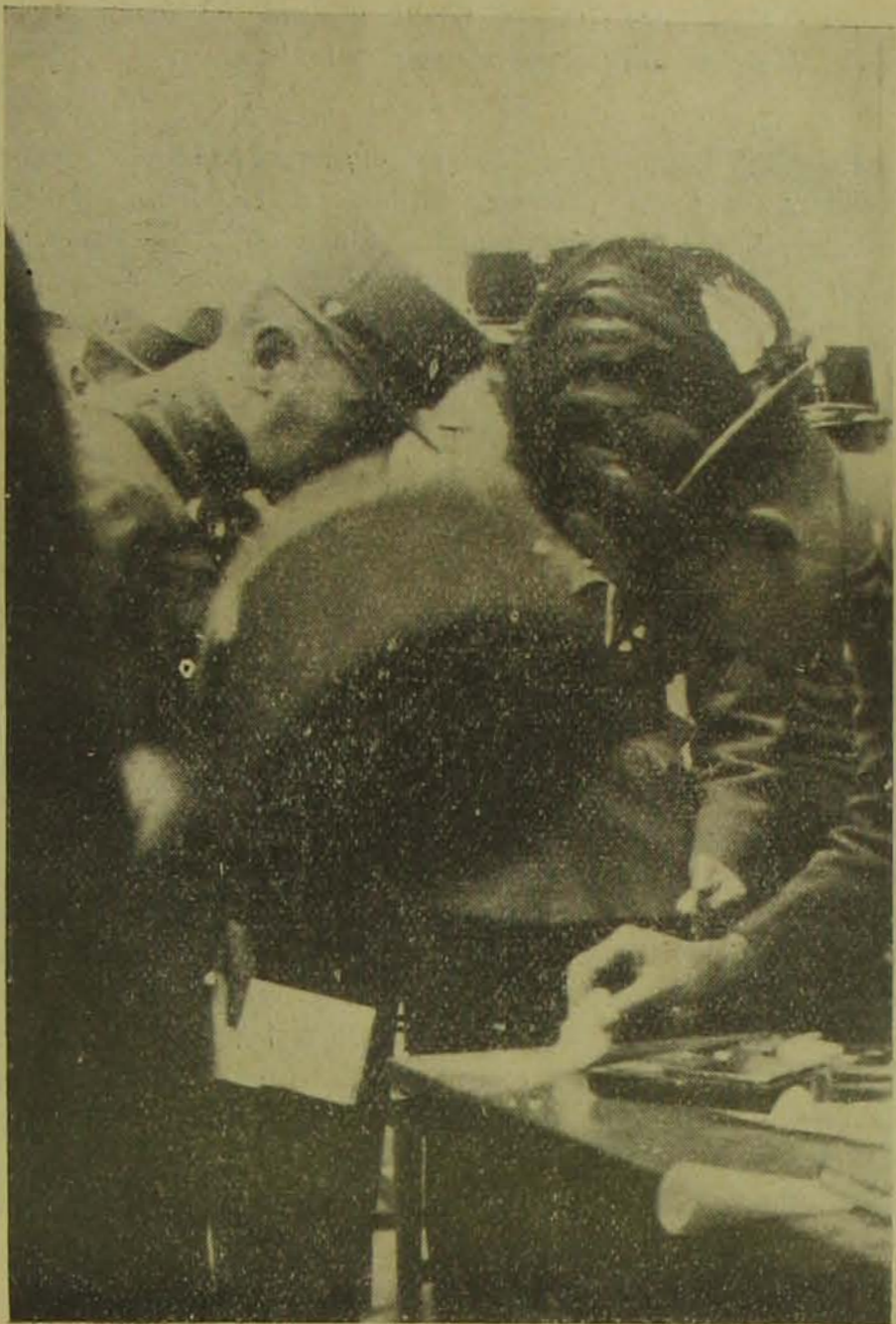
A korcsmák után oly házak kerülnek sorra, melyeket az abban lakóknak kiuzsorázása miatt a belügyminiszter úr egy rendeletére (1926?) bezártak s amelyekben most magánosok laknak. Az itt látottakat persze nem igen lehet leírni, de ha lehetne is, a leírásban sokkal inkább szerephez jutna a fanyarizú, kesernyés nyomorúság, mint Bocacció-zsánerű érdekesség és erotika.

Ezekben a házakban is, éppen úgy, mint a korcsmákban, lebújokban csupa olyan alakkal találkozunk, kik nem annyira a detektívregényeknek, mint inkább Maxim Gorkij »Éjjeli menedékhely«-ének alakjai.

*

Odakünn egyre szaporodik az igazolványnélküliek száma. Indulunk be a VII. kerületi kapitányságra.

Amikor a Thököly-, majd Rákóczi-úton végig vonulunk, nagy ívben kanyarodnak ki előlünk egyes női- és férfi alakok és tűnnek el egy-egy mellékutcában. Ezek már messziről észreveszik és tudják, hogy mit jelent s kikből áll az ilyen csoport éjjel körül végig a Rákóczi-úton. Kitérnek idejében.

A szombathelyi nyomozótanfolyam záróvizsgája:
Ujjnyom felvétele.

Apatikusan, lehorgasztott fővel haladnak a férfiak s csak a nők között akad egy-két hangosan méltatlankodó.

Egyszerre csak valamelyik utcakeresztezésnél kiugrik a csoportból az egyik nő s teljes erejéből futni kezd.

Egy detektív utána.

Már-már eléri, de akkor útját állja egy terebélyes nő és egy cingár férfi, belekapaszkodnak a detektívbe, birkóznak vele. Ugyanakkor azonban már ott terem két másik detektív is, elfogják a megszaladt nőt és a tolonccsoportba kerül ez az újabb pár is. Annak visszahozása azonban nem ment egykönnyen. A detektív melle erősen zihál még akkor is, amikor a csoport a kapitányságot eléri és erről tanuskodik megharapott, erősen vérző keze is.

*

A kerületi kapitányságon kezdődik a »rapport«.

Ki marad vissza és ki mehet útjára!?

Egyenként jönnek a bekísértek a detektívcsoporthoz vezetője elé, aki megkezdi kikérdezésüket.

Ennek a kikérdezésnek és a személyazonosság megállapításának első és legfőbb célja, hogy nincs-e olyan a betoloncoltak között, akit bel- vagy külföldön köröznek, már amennyire ezt ott a helyszínén megállapítani, illetve inkább csak valószínűsíteni vagy gondolni lehet. Ha e tekintetben tisztán áll a bekísért egyén, akkor sorra kerül annak a kiderítése, hogy van-e rendes lakása és foglalkozása, nem veszélyes munkakerülő-e és miért nincs igazolványa? Ezen kérdések tisztázásánál az előállítottak ötven százaléka fenn reked a különben eléggé tágszemű rostán.

*

...és foglalkozása?

Pincér.

Hol?

Alkalmi pincér vagyok kérem, tudniillik...

Volt büntetve?

Büntetve?... Nem, kérem... Mindössze egy alkalommal, amikor tudniillik...

(Előkerül a nyilvántartókönyv és megállapítást nyer, hogy D. H. foglalkozás nélküli egyén négy ízben volt büntetve orgazdaságért.)

Alljon oda!

(Ez annyit jelent, hogy éjszaka a rendőrségen marad s a másnap délelőtti részletes kihallgatáson döntenek további sorsa felől. Ez pedig: szabadonbocsátás vagy — toloncház.)

*

S. Rózsi Alsódobsárról jött Budapestre szolgálni. Januártól három helye volt. Az elsőn 5 napig, a másodikon 14, a harmadikon újból 5 napig szolgált. Erről az utolsó helyéről már kb. egy hónapja eljött, azóta a lebujokat és sötét utcákat járja. Az arcában alig van már valami, ami még Alsódobsára emlékeztetne. »Csikágó« felszivta.

*

Kis mindeneslány. Remegve áll a felügyelő elé: Moziban voltam kérem szépen... A naccságaék nincsenek otthon... Mozi után haza akartam menni, de ez az úr megszólított és behozott. (Az egyik detektívre mutat.)

Hol van a lakásod?

(Megmondja. Az egyik előszólított egyenruhás rendőr igazolja a bementett adatokat.)

Most az egyszer elmehetsz, de máskor ne éjfélkor járd moziba, mert baj lesz. (A felügyelő megfenyegeti, — a mindeneslány arca ragyog az örömtől. »Kezeit csókolom, igenis!« Siet kifelé.)

A nyiregyházi gy. tanalosztály próbacsendőrei diszebédén ünnepelték meg Kormányzó Ur Őfőméltósága születésnapját. A diszebédén résztvett vitéz Fábry György százados, tanalosztályparancsnok is.

Hát te, Karcsi? Te gazember! Már megint itt vagy? Emlékszel, mit ígértél a multkor?...

...Úgy éljek, kapitány úr, éppen haza akartam menni... Ne dumálj! Most se dolgozol sehol. Csavarogsz. Allj félre! Itt maradsz!

De kapi... Kedves kapitány úr kérem, — fogja rimánkodásra Karcsi, — nem lehetne ezt a kis ügyet holnap elintézni? Bejövök holnap, ha akarja kapitány úr, — szavamra mondom, bejövök. — Most tessék elengedni! Haza akarok menni a szülémhez. Ha másért nem, hát inget szeretnék váltani...

...Te ganef! Hisz nincs is rajtad ing, — szól közbe a csoportvezető.

Hisz azért, éppen azért mondom kérem, nagyon szeretnék egyet váltani... Restellek így itt állni... Úgy néz ki az ember, mint egy... *züllött*, — teszi hozzá komolyan, mély keserűség hangján Karcsi. (Karcsi, aki különben a szelidebb fajtához tartozó, mindkét szemére kancsal »strigó«, elveszi balkezét, mellyel gombnélküli kabátját tartotta össze mellén, a kabát szétnyílik és egy behorpadt, csupasz mell kandikál elő. Karcsi végül is, miután még egyszer becsületszavával nyugtatja meg a felügyelőt, hogy a szüléjéhez megy inget »váltani«, kap egy cigarettát, az egyik rendőr pedig a hálálkodásának gyöngéd kipenderítéssel vet véget. Az ajtóból még visszabeszél: »Majd, nagyságos uram, tudok valami »közelebbit« mondani a »Sutá«-ról is, de ezt majd csak négyszemközt...«)

*

A következő ismét nő.

Ismét kesernyés, fanyar lesz az ember szája íze, amikor végig halogatja, hogy Pesterzsébeten lakik férjével, aki péksegéd s aki harmadszor esett spanyolnáthába. Most rája üzent a mestere a Múzeum-körútról, hogy ha ma este is elmarad munkából, — elbocsátja. Elkísérte hát lázas férjét a sütödébe, őt pedig, mikor egyedül jött vissza a Rákóczi-úton, behozták a detektívek. (Lehet, hogy igazat mond, lehet, hogy hazudik. Mindenképen — szomorú.) Nincs irás nála, nem tudja magát igazolni, de amikor csendes hangon odaszól — mi is csak most vesszük észre, hogy csakugyan, — »Nagyságos uram, kilencedik hónapban vagyok«, — a felügyelő szabadon engedi.

*

Jönnek aztán sorra...

Az ötödik, hatodik... tizedik... sokan...

Egy piros ruhába öltözött törpetermetű nő sír dühében és mérgesen válaszol a hozzáintézett kérdésekre...

Jön a magas szöke, aki megszaladt és dulakodás közben megharapta a detektív kezét s pártfogója, a kövér hölgy, aki a detektívnek útját állotta.

...ne locsogjon, ne kerteljes összevissza! Azt szeretném tudni, mi köze volt magának az egész dologhoz, — mit dugta bele ebbe a maga orrát?...

»...kérem, kapitány úr, tessék elhinni, csak a kíváncsiság...., hisz tetszik tudni, mi nők...«

*

Megint nők. Csúnyák. Savószeműek. Rendetlenek.

A kendő már régen lekerült fejükről. Kalapot hordanak már 20 év óta. Öregek. Meglévő 40 évükhöz 20-at hozzácsapott az élet, amit élnek... A keresztlevél 40-ről tanuskodik, az arc 60-at mutat.

— Hol született?

...Vágsellye... Nagykálló... Szeged..., Tizsaszentimre... Semjén...

...olyan jó magyar csengésű nevek, hogy az embernek a lelke fájdul bele... Mezitlábás incselkedés... Libagógóság... Harmatos fű... Kukoricafosztás... *Ezelőtt*,

Ma: Förtelmes hajsza 60-at mutató 40 évvel a karéj kenyér után és kéthetenként egy Salvarosan...

*

Egy karikalábú cipészsegéd nagyban járta schrammelzenére a weaner valcert, amikor a razziázó detektívek igazoltatták. Le kellett tenni a táncosnőjét, — most ő is itt áll a detektívfelügyelő előtt és könyörög, engedjék őt haza, mert ha a felesége megtudja, hogy ő a rendőrségen töltötte az éjszakát s hozzá még megelőzően a »Kék hattyú«-ban táncolt, akkor neki »régen rossz«. Hát ezt el is hitték neki. Elengedték.

*

Az előállítottak hosszú sora következik még.

Izgalmas, különösen érdekes esetek nincsenek.

A nyomorúságnak, szennynek, emberi ostobaságnak, balsorsnak ölelkezéséből kikerült, a Nagy Lejtőn lefelé sodort alakok, kiknél az embernek egy pillanatra sincs meg a biztos érzése afelől, hogy igazat mondanak-e vagy hazudnak.

*

A kikérdezést végző detektívfelügyelő munkája nem irigylendő. Gyóntató pap, lélekbúvár, kriminológus és bíró egyszemélyben. Mindennap újra és újra a nyomorúságot, bűnt, szennyet szemtől-szembe látni és száz meg száz esetben helyesen dönteni, hol kell a szeretet, hol kell a szigor. Hol használ a simogatás és hol már csak a dutyi. Kit tanácsosabb szabadon engedni, kit fogva tartani... Folyton folyvást turkálni a salakban s keresni, ami még nem salak, csak arra ráakódott...

Ahogy R. csoportvezető ezt a munkát végzi, az minden elismerést megérdemel.

*

Reggel három óra. Vége a kikérdezéseknek.

A visszatartottak között félig elfojtott méltatlankodó morgás és csendes sírás...

*

Megyünk. Betérünk pihenni egy pohár sörrre. Nem ízlik. A fele ott marad a pohárban...

Notus.

A szerenád.

Írta: CSIKI PÁL csendőr (Jászladány).

Ezelőtt öt esztendővel, 1924-ben, kereskedő tanuló voltam Gyergyóditróban. Szabadidőnköt öt más barátommal egyetemben arra használtuk fel, hogy hegedülni tanultunk. A tanítómesterünk pedig nem volt más, mint a falu egyetlen órásségédje. Jól tudott hegedülni is, meg tanítani is, a maga módján, a zenéért is nagyon rajongott, de a külseje bizony semmivel sem árulta el benne a művészt. Vézna, beteges ember volt, sápadt arccal és apró, semmilyen színű szemekkel, a hátán pedig akkora púpja volt szegénynek, mint egy szakajtó.

Egyébként erélyes oktató volt a púpos, jóllehet, nem volt másfélméternél magasabb. Minden este 10 óráig tanított minket hegedülni, tantermül pedig a szomszédunkban lévő szabóműhely szolgált.

Egy szép augusztusi estén azzal állított be hozzánk a »mester«, hogy ma nem óra lesz, hanem »megbeszélés«. Nagy feneket kerítve a dolognak aztán előadta, hogy immár valamennyien annyira előrehaladtunk a hegedülés művészetében, hogy holnapután, azaz augusztus 17-én szerenádot fogunk adni valakinek, — egy szép leánynak, akibe a mester — mint bevallotta — halálosan szerelmes volt. Hogy azonban ki lesz a szerencsés leányzó, azt a világeért nem volt hajlandó elárulni.

— Majd meglátjátok, mondotta, amibe aztán bele is

A M. T. K. június 23-án nemzetközi atletikai versenyt rendezett a Hungária-úti pályán. A 4×800 m.-es stafétában győzött Charlottenburg csapata (német), mely megközelítette a világrekordot. 2. a M. A. C. csapata pedig magyar országos rekordot futott. — A staféta startja.

nyugodtunk, mert hiszen előrelátható volt, hogy ha szerenádokat akarunk adni, oda is kell mennünk az ablak alá. (Akkor még nem lehetett rádió szerenád adni.) Egyébként valamennyien büszkék voltunk a feladatba burkolt elismerésre, hogy tudniillik a tudományunkat annyira becsüli, hogy meg meri lepni vele a szíve választottját.

— Már a műsort is összeállítottam, — folytatta aztán s egy cigarettaskatulya fedeléről felolvasta az eljátszandó darabokat. »Bögőről is gondoskodtam«, — folytatta. »Igaz, hogy jótállás mellett kaptam csak, de majd vigyázunk reá. Miután pedig maguk még nem tudnak bögzözni, azt majd én végzem«.

Megállapodtunk még egynéhány »részletkérdésben« s elváltunk azzal, hogy holnap mindenki korábban jöjjön, mert főpróba lesz.

Hazamenet erősen találgattuk, hogy ki lehet a mester ideálja s hogy vajjon ő talál-e a mesterhez vagy fordítva, de csak nem tudtuk kisütni. Nem volt más, mint türelemmel várni.

A főpróba nagyszerűen sikerült. A mester bögző hiányában — miután azt csak egy estére akarták kölcsön adni — az ablakon bögzött az ujjával, de hát ő azt is nagyszerűen értette. Mi legalább nagyon meg voltunk vele elégedve.

Augusztus 17. Holnap van az Ilonkák napja, tehát ma

A régi hadseregben a rendfokozati jelvényeket alkotó csillagokat csak 1849 nyarán rendszeresítették; ezt megelőzőleg, 1848 tavaszától, a rendfokozatok feltüntetésére olyan paszománykákat használtak, mint amilyen ma a katonaintézetek akadémiкусainak a kitüntetési jelvénye. Régebben egyéb kísérlet is történt e téren, így 1766-ban, az örvezetötől kezdve egészen a legmagasabb rendfokozatig, különféle vállszalagokat és vállrojtokat próbáltak ki; azonban ezek a jelvények igen költségesek voltak, így a következő évben már eltörölték,

illetékes a szerenád. Gyönyörű napra ébredtünk. Azaz, hogy bár ne ébredtünk volna. Jobb lett volna, ha az egész napot átalusszuk, amint a következőkből ki fog tűnni, de hát ki tud a jövőbe látni még reggeltől estéig is?...

Végre eljött az este, a gyönyörű augusztusi este. Zárás után rohantam a szabóműhelybe. A banda már együtt volt, a mester éppen a bögzés művészetét mutatta be a többieknek, amikor beléptem.

— Csak magát várjuk, a többi már mind itt van, — mondotta a púpos rejtett szemrehányással.

A nagy készülődést kellemetlen hír zavarta meg. A mester ugyanis érdeklődött, hogy ki meddig tud ma este kimaradni, mire egyik barátunk — aki éppen a primet játszotta — kijelentette, hogy a mestere csak este 10 óráig engedte el és tovább semmi szín alatt nem maradhat. Ez szemmel láthatóan lehangolólag hatott a mesterünkre, de mert a szerenádnak semmi esetre sem volt szabad elmaradnia, úgy határozott, hogy azt — a közfelfogástól eltérően — ezúttal kivételesen nem éjjel, hanem este 9 órakor fogjuk adni s így aztán a primás 10 órára otthon is lehet. Voltunk néhányan, akik aggályoskodtunk, de erélyes tanító-mesterünk hamarosan leintett.

Alig sötétedett be, utnak indultunk, a bögzőt cipelő mesterrel az élünkön, akit kíváncsian követtünk. Nemsokára meg is érkeztünk a »helyszínére«, ahol megdöbbenve vettük észre, hogy mesterünk Ilonkája nem más, mint a falu legszebb és leggazdagabb leánya, közismert kikoszaró. Hogy ne is beszéljek a mamájáról, aki még Ilonkán is túltett a válogatásban.

A mester a nagybögzőt kívülről a kerítés mellé támasztotta és besomfordált megnézni, hogy nincs-e valaki az udvaron. Amíg bent járt, azon tanakodtunk, hogy egy kicsit talán mégis korán van szerenádozni, de hogy aztán a

mester visszajött és intett, hogy menjünk utána, szó nélkül követtük. Nesztelenül foglalta el ki-ki a maga helyét a tornácon. A púpos az ajtó elé állott, mert — úgymond — ha a bögő elől van, jobban hallatszik és elnyomja a többi hangszer esetleges hibáit. Mi tőle jobbra és balra helyezkedtünk el.

A szobában égett a lámpa s így a hagyományos gyufagyújtogatásra nem is számíthattunk, de hát úgy látszik, ez nem is volt fontos.

A mester intésére rázendítettünk a gyönyörű nótára:

— *»Két babonás szép szemednek álmodója lettem«*...

Húztuk, cifráztuk a nótát ábrándosan, érzelmesen s olyan nagy igyekezettel, mint még soha. Embert pedig sohasem láttam olyan érzéssel bögzni, ahogy a mi fülig szerelmes mesterünk csinálta. Lassan a bögő vált a főhangszerré, — lefelől is volt — mi meg csak kísértük csendesen, vigyázva, hogy minél szebb legyen. A mester egészen ráfeküdt a hangszerére, se látott, se hallott, csak olyankor kapta fel egyik-másikunkra mérgesen a fejét, amikor valamelyikünk már túlságosan hamisan vette a tercet, a kontrát. De azért szép volt, nekünk legalább nagyon szép.

Egyszer csak a primás másik nótába fogott, majd annak végeztével rázendített hamiskásan:

— *»Nyisd ki babám az ajtót«*...

Amire aztán tényleg kinyílott az ajtó és kilépett rajta az Ilonka — természetes nagynénje.

A nóta hirtelen elhallgatott. A siri csendet a néni törte meg:

— Mi ez itt tulajdonképen?

— Éjjeli zene! — felelte a púpos kissé bizonytalanul.

— Na hát, ez kritikán aluli disznóság, hallatlan szemtelenség! — állapította meg a néni.

— De... de... kérem szépen... mi nem csináltunk semmi rosszat, mi tisztességesen viselkedtünk, — próbált védekezni a mester.

— Micsoda? Ez tisztességes dolog, ez a botrányos cincogás fényes nappal? — s azzal hátradugott kezét előre rántva, akkorát csapott szeretett mesterünk fejére, hogy a kalapja menten palacsintává lapult.

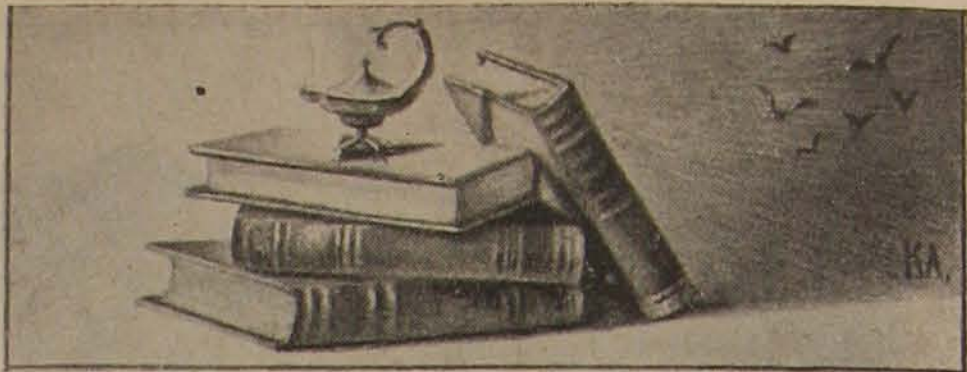
Most vettük csak észre, hogy a ravasz néni sepröt rejteget maga mögött.

Ha gránát vágott volna közibénk, akkor sem ugrottunk volna frissebben szét, mint erre a nem várt támadásra. Még én is kaptam egy kis »légnyomást« a veszedelmesen dolgozó seprötől. A folytatását azonban természetesen nem vártuk be. Rohantunk, ki merre látott. A mester járt a legrosszabbul közülünk, mert amíg mi a hegedüket a hónunk alá kaphattuk, addig a mesternek lényegesen körülményesebb volt a menekülés a hatalmas bögővel, amire még a saját fejénél is jobban kellett vigyáznia, mert ha a bögő betörik, meg kell csináltatni, a fej azonban magától is begyógyul. Így aztán a kapuig bőségesen kijutott neki a seprötől. De hát így is volt ez jól, elvégre ő volt a szerelmes, nem mi.

Az utca végén találkoztunk, mintha csak összebeszéltünk volna. Negyedóra múlva a púpos is előlihegett a bögővel. Megállott, megtörölte verejtékes homlokát s aztán csak annyit mondott:

— Mi köze ehhez tulajdonképen a nagynéninek?

Hát ez az. Mi köze volt ehhez a nagynéninek? Egyáltalában a nagynénik is mindig olyasmibe ütik bele az orrukat, amihez semmi közük. Csak hát persze egy, kissé utólag jöttünk rá erre az igazságra. De én elhatároztam aztán, hogy ezentúl mindenkit óva intek majd a szerenádalástól, attól pedig Isten mentsen, hogy én vetemedjem megint ilyesmire, mert azóta szörnyű módon respektálom a nagynéniket.

CSENDŐR LEKSZIKON.

121. **Kérdés.** *A nyugalmazott csendőrt a polgári bíróság jogerősen hosszabb szabadságvesztés büntetésre, valamint hivatalvesztésre ítéli. Mily hatása van ennek az ítéletnek az elítélt csendőr nyugdíjára?*

Válasz. Az 1912. évi LXV. t. c. (a nyugdíjtörvény, amely a csendörlegénységre és a rangosztályba nem sorolt csendőr havidijasokra, valamint a rangosztályba sorolt havidijasok özvegyeire és árváira is kiterjed) 44. §-a értelmében, ha a nyugalomba helyezett a bíróság jogerős ítélettel hivatalvesztésre ítéli, a már folyósított nyugdíjat és lakbérnyugdíjat meg kell szüntetni. Természetesen közömbös itt az, hogy a bíróság esetleg nem a viselt hivatalvesztését mondja ki, hanem általában mond ki hivatalvesztést meghatározott időtartamra.

Ha a nyugállományú csendőrt csak szabadságvesztés büntetésre ítélik el a hivatalvesztés kimondása nélkül, nyugdíját csak a szabadságvesztés büntetés tartamára veszi el.

Módot nyújt azonban a törvény arra, hogy az elítélt egyént létében sújtó eme rendelkezés méltánylást érdemlő körülmények felforgása esetén és ha ezt a vagyoni viszonyok is indokolják, ne alkalmazzassék.

Ha ugyanis ezt az elítélt volt csendőr kerületi parancsnoksága, amelynek állományába a tényleges szolgálatban utoljára tartozott, javasolja s ehhez a javaslatához a pénzügyminiszter hozzájárul, a belügyminiszter a megszüntetendő nyugdíjat és lakbérnyugdíjat részben vagy egészben meghagyhatja, illetőleg a már megszüntetett nyugdíjat visszamenőleg vagy egy későbbi időponttól kezdve újból engedélyezheti. Ha a hivatalvesztésre ítélt nyugállományú csendőr szabadságvesztés büntetést is szenved, a méltányosságból így meghagyott nyugdíj csak a szabadságvesztés büntetés leteltét követő hónapban kerülhet kiutalásra. Ha azonban a csendőrnek egyébként állandó ellátást jogosan igénylő felesége vagy gyermeke van, ezek a meghagyott vagy újból engedélyezett nyugdíjat erre az időre is megkaphatják.

122. **Kérdés.** *A tettes a község utcáján esti szürkületkor szükségét végzi. A járőr tetten éri s ezenkívül az esetnek más szemtanúja is van. Mily büntetendő cselekményt követett el a tettes?*

Válasz. A cselekmény a Btk. 219. §-ába ütköző szemérem ellen való vétség. Az utca nyilvános hely, ahol a cselekményét minden pillanatban többen is megláthatják, méltán minősíthető tehát az ilyen viselkedés közbotrány okozásának, ami ennek a vétségnek egyik lényeges tényálladási eleme. Az utca nyilvános hely jellegét az éjjeli idő sem szünteti meg.

E vétség elbírálása a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozik.

123. **Kérdés.** *A sértett átad a tettesnek 16 pengőt s megbízza, hogy részére egy métermázsa rozstot vásároljon. A tettes nem teljesíti a megbízást s midőn a sértett erre visszakéri 16 pengőjét, a tettes csak 8 pengőt hajlandó visszaadni azzal a megokolással, hogy 8 pengőt visszatart amaz adósság fejében, melyet nála a sértett néhány barátja*

kocsmi ivás közben csinált. A sértett tiltakozik a tettes eljárása ellen, a tettes azonban ekkor sem hajlandó visszahajlani a teljes 16 pengőt. Büncselekményt állapít-e meg a tettes magatartása?

Válasz. A tettes cselekménye kimeríti a Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás vétségének összes tényelemeit. Hogy a tettes magánál visszatartja a sértett tulajdonát, oly erőszak, amely a sértett kényszerítésére alkalmas. Minthogy ez a kényszerítés teljes jogtalan követelés kielégítése végett történt, az eljárás jogtalansága nyilvánvaló s az is kétségtelen, hogy a tettes célzata vagyoni haszon elérésére irányult.

124. Kérdés. *A sértett állatai a tettes mezei birtokán kárt tesznek. A tettes ezt napok mulva megtudja, elmegy a sértett istállójába s onnan egy csikót kivezet. A sértett úját állja, de a tettes a kezében levő ostorral megfenyegeti, hogy kiüti a szemét, ha okvetetlenkedik, mert neki a mezei kártétel miatt megzálogolásra van joga. A sértett eláll a csikó elvezetésének megakadályozásától. Jogosan járt-e el a tettes?*

Válasz. A tettes a Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás vétségét követte el, mert mezei kártétel esetén az 1894. évi XII. t. c. 84. és 89. §-a szerint a mezőrnek is, a földtulajdonosnak (bérlőnek, családtagjainak vagy alkalmazottjainak) csak tettenérés esetén van zálogoló joguk. A tettes zálogolása tehát jogtalan volt s még inkább törvénytelen az a mód, ahogy azt végrehajtotta.

125. Kérdés. *A Szut. 437. pontjának b) alpontja vonatkozik-e arra az esetre, ha a csendőr járőr őrizetéből az elővezetendő szökött meg?*

Válasz. A fogoly alatt ebben az esetben az elővezetendőt is érteni kell. Ha tehát a járőrnek elő kell vezetnie egy tanut, aki idézésre nem jelent meg s a járőr őrizetéből megszökik, valakinek a házába bemenekül, a járőrnek joga van ahhoz, hogy ezt a házat átkutassa.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A helyes következtetés eredménye.

Irta és nyomozta: MIKLÓSI GYÖRGY tiszthelyettes, őrsparancsok (Zákány).

1924 október 15-én *Kalauz István* próbacsendőrrel utánportyázásra vezényeltem ki magam. A nagydombi szőlőkben haladtunk, amikor az egyik pincéből két ember horvát nyelvű beszéde hallatszott ki. Elfogott a kíváncsiság, ami magánembernél nem a legszebb tulajdonság, a csendőrnél azonban szükségszerű. A horvát nyelvet jól beszélem. Nesztelenül lesállást foglaltam el járőrtársammal a pince ablaka alatt.

A pincéből kiszűrődő hang ismerősnek tűnt fel előttem és mihamar megállapítottam, hogy annak tulajdonosa *Mágocs*

Józsej)* hegyőr, ki ezen foglalkozásán felül mint orvadász volt közismert.

Az a tudat, hogy *Mágocs* a pincében egy másik emberrel borozik és diskurál, további figyelésre ösztönzött. Sejtettem, hogy az ittas *Mágocs* majd olyasmivel fog a társának dicsekedni, aminek én esetleg hasznát vehetem. Meg kell itt mindjárt jegyezni, hogy *Mágocs* lakásán már több ízben tartottak járőreim eredménytelen házkutatást.

Az ittas ember dicsekedni szokott.

Ha meg egy közismert orvadász dicsekszik, annak kétségkívül hasznát veheti a csendőr. Ebből a feltevésből indultam ki s ezért kuporogtam több mint másfél óra hosszat a pince ablaka előtt. Ki kell várni! A türelem fél sikert jelent. S csakugyan. Másfél órás hallgatódzás után *Mágocs* azzal kezdett dicsekedni, hogy több nyulat eszik, mint maga gróf *Zichy*. (Gróf *Zichy* a környékbeli vadászterületek tulajdonosa.)

Gondoltam magamban, ha ez az ember annyi nyulat eszik, akkor bizonyára most is azt csinálja. A pincéből, a beszédén kívül tányérzörgés is hallatszott, kétségtelen bizonyítékaul annak, hogy a borcskának van mire csúsznia. Nyúlról beszélgetnek, nyilvánvalóan nyúlhús van a tányéron. Ha meg nyúlhús van a tányéron, ahhoz az én *Mágocs* barátom csak meg nem engedett úton juthatott hozzá. Hogy erről azonban személyes meggyőződést szerezzek, elhatároztam, hogy nem hallgatózom tovább s járőrtársammal bementem a pincébe. Feltevésem nem csalt. Amint beléptem, láttam, hogy a tányérokön lerágott nyúlcsontok vannak.

Minden különösebb bevezetés és teketória nélkül felszólítottam *Mágocs*ot, hogy a puskáját, mellyel az elfogyasztott nyulat lelőtte, adja elő.

Mágocs nemcsak azt tagadta, hogy puskája lenne, avagy nyulat lőtt volna, de tagadta azt is, hogy nyúlhúst ettek.

Erre a tagadásra csak egy válaszom lehetett. Megmotoztam *Mágocs*ot. Az első tárgy, ami zsebéből előkerült egy darab 16-os vadásztöltény volt. A további személymotos az azonban különösebb eredményt nem hozott, mire nekiláttunk a borház átkutatásának. Ez a kutatás már eredménydúsabb volt, mint a személymotos. Különböző helyeken elrejtve 60 darab Mannlicher töltényt, 6 forgópisztoly töltényt, egy friss nyúlbert, egy csomag löport, egy hüvelyszegélyező gépet, több fojtást, gyutacsot és egy csomagban különféle puskaalkatrészeket találtam. A puskát azonban a leg gondosabb keresés dacára sem sikerült előkerítenem. Ez nagyon bosszantott s a bosszúságomat még fokozta *Mágocs* további makacs tagadása.

Bizonyára már sok bajtársam került hasonló helyzetbe, amikor a házkutatástól biztos eredményt remélt s a végén semmit vagy csak nagyon keveset talált abból, amit keresett. Az ilyen féleredmény talán jobban bosszantja az embert, mint a teljes eredménytelenség. Ez olyan: nesze semmi fogd meg jól!

Elhatároztam, hogy a keresett puskát bárhol is, de előkerítem. A további utánportyázást félbeszakítottam tehát és *Mágocs*sal annak Belezna községben lévő lakására mentem, hol szintén házkutatást tartottam. Ez azután meg is hozta az eredményt, mert a szobában egy ládában elrejtve megtaláltam puskáját és ezenkívül találtam még Mannlicher töltényeket, két darab özagancsot és egy másik friss nyúlbert.

A gyanúsított most már látta, hogy minden tagadása hiábavaló, beismerte, hogy a megtalált puskával már több ízben vadászott. Arra a kérdésemre, hogy a puskát honnan szerezte, előadta, hogy azt négy hónappal előbb találta. Tudtam azonban, hogy négy hónappal előbb az őrsön senki nem panasolta, hogy puskája elveszett volna, tisztában voltam tehát azzal is, hogy *Mágocs* megint hazudik. *Vizs-*

*) A gyanúsítottak nevét megváltoztattuk. *Szerk.*

gálgattam a puskát és azon gyanú ébredt fel bennem, hogy az értékesnek látszó puska valamely földbirtokosé lehet s nagyon valószínű, hogy az csak egy másik bűncselekménnyel kapcsolatban kerülhetett Mágocs birtokába.

Most ily irányban kezdtem a gyanúsítottat kikérdezni. Megmagyaráztam neki, hogy a puskát nem találhatta, mert puskát nem lehet és nem szokás oly könnyen elveszíteni, mint egy ócska nadrággombot. Mikor látta Mágocs, hogy nem elégszem meg azzal a bemondással, hogy találta a puskát, azt adta elő most, hogy 1922-ben egy Halász Gábor nevű beleznai lakostól vásárolta azt 15.000 koronáért.

Halász Gábort, mivel nevezett Budapesten teljesített katonai szolgálatot, az esetről nem kérdezhettem ki, de az őrsre történt bevonulásom után azonnal intézkedtem kikérdezése iránt, egyidejűleg meghagytam az őrs legénységének, hogy a II. számú őrzőjárat leportyázásánál minden egyes alkalommal érdeklődni kell Halász után. A II. számú őrzőjáratba tartozott ugyanis Belezna község, ahol én Halász szüleitől azt az értesítést kaptam, hogy fiukat a közeli napokban szabadságra hazavárják.

Nem sokkal ezután, egyik napon Szabó Lajos III. főtörzs-örmester és Kalauz István próbacsendőrből álló járőr szolgálati jegyben azt jelentette, hogy Halász megérkezett Beleznára. A szolgálati jegy vétele után azonnal szolgálatba vezényeltem magam Buchhammer Ferenc csendőrrel és Beleznára érkeve, Halász kikérdezéséhez fogtam. A dolog sokkal simábban ment, mint gondoltam. Amikor Halásznak az őrizetbe vett puskát felmutattam, azonnal beismerte, hogy azt ő adta el Mágocsnak 15.000 koronáért. Arra pedig, hogy a puskát hol és mikor szerezte, előadta, hogy 1922 július havában egyik barátjával, Pongor István beleznai lakossal, bemásztak Pongrácz Sándor nagykanizsai lakos földbirtokos beleznai kastélyába s egy magasan fekvő, de nyitva tartott ablak keresztvasai között és lopták el a puskát az egyik szobából. Ugyanakkor elloptak onnan egy vadász-kést is, melyet Pongor tartott meg magának. A puskáért kapott pénzt felosztották egymás között.

A dolog ezek szerint teljes tisztázást nyert. Kikérdeztem a Halász tetteitársát is, aki rövid tagadás után a cselekményt Halással egyezően beismerte. Megtaláltam és őrizetbe vettem a vadász-kést is.

Mert fentnevezett földbirtokos, a sértett, Nagykanizsán lakott és nem tudhattam, vajjon a tettesek a beismert dolgokon kívül nem vittek-e még mást is el a kastélyból, ezt megállapítandó a járőrt Nagykanizsára küldtem.

Pongrácz Sándor földbirtokos a járőrnek előadta, hogy a beleznai kastélyt egy bécsi gyárostól leltár nélkül vette s így, amíg a kastélynak leltár szerinti berendezési tárgyairól a leltár alapján meggyőződést nem szerzett, nem is tudhatja, hogy mit vittek el onnan a tettesek.

Ezek szerint tulajdonképpen nem volt sértett. Megvoltak a bűnjelek, megvoltak a tettesek, de nem volt sértett. Most tehát azt kellett megállapítanom, hogy ki a sértett? Hogy ezt megállapíthassam, a cselédek között kellett egy olyan valakit keresnem, aki a puskát felismeri. A régi cselédek nagyrésze elköltözött Beleznáról és most külön kellett puhatolni azok tartózkodási helye után. Hosszas utánjárás után sikerült megtudnom, hogy Pirbusz István csösz, aki a puskát használta is, Jankaháza-pusztán tartózkodik.

Pirbusz István, ki 1922. évben Pongrácz Sándor be-

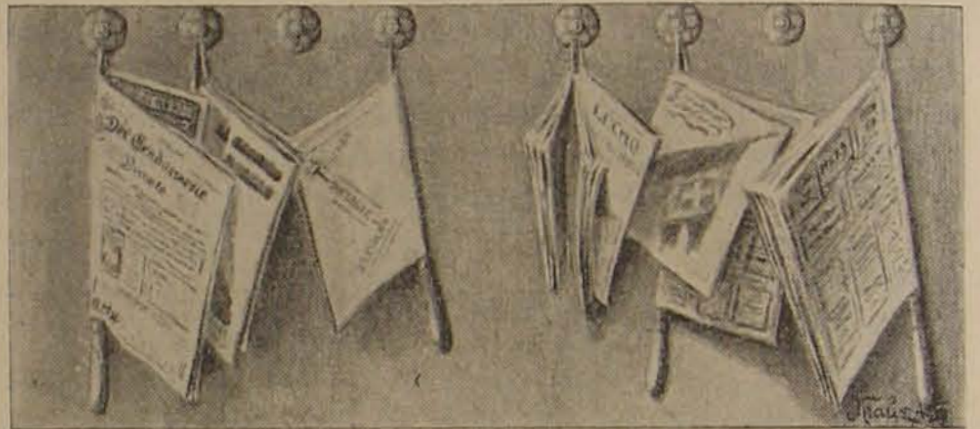
leznai uradalmában szolgált, mint csösz, amikor a puskát felmutattam neki, határozottan felismerte, hogy a puska Pongrácz Sándor földbirtokos tulajdonát képezi, mert ő azt a puskát már akkor is használta, mielőtt Pongrácz a beleznai kastélyt megvette.

A sértett kilétének megállapítása után tisztázva volt minden, ami a bűnvádi eljárás lefolytatásához szükséges volt.

Az ügyet a kaposvári kir. törvényszék tárgyalta, mely a lopás két elkövetőjét 3—3 havi fogházra, Mágocs Józsefet pedig orgazdaság büntetéseért 2 havi fogházra ítélte. Mágocsot ezenkívül orvvadászatért elítélte a csurgói főszolgabíró is, hogy mily összegű pénzbüntetésre vagy hány napi elzárásra, már nem tudom.

*

Fenti nyomozati eljárással, egyesegyedül a nyomozó helyes következtetése és logikus gondolatszövése alapján kiderült egy bűncselekmény, amelynek elkövetése miatt soha senki panaszt nem tett s így az megtorlatlanul maradt volna.

LAPSZEMLE.

(Olaszország.) Fiamme d'argento.

1929 május.

Április 20-án kezdődött Olaszországban a XXVIII. törvényhozási időszak. Mint szokásos, a törvényhozási ülést a király trónbeszéddel nyitotta meg, melynek legkimagaslóbb része mindenesetre az egész világ előtt elhangzott leg-hivatalosabb megállapítás, hogy a leszerelés eddig csak jámbor kívánság maradt, melynek a vizen, szárazon és a légben mindenütt folytatott fegyverkezések ellentmondanak.

»Ragyogó példa« című megemlékezés az emlékbeszédet idézi, amelyet Longo csendőrszázados a kötelessége teljesítésében gyilkos kéz által elesett Brillante Antonio gyalogszendőr impozáns temetése alkalmából a sir felett tartott.

Az új rezsim a községek közigazgatásában is rendet teremtett. A sok apró község autonómiáját felfüggesztve, nagyobb helységekkel egyesítette azokat és egy-egy polgármester fenhatósága alá helyezte, aki egyszersmind a kormány megbízottja. Ilymódon Olaszországban csak 9000 község van, a lakosság száma szerint 3 kategóriába osztva. Csak Róma és Nápoly képeznek kivételt. Rómának kormányzója van, Nápoly ügyeit — egyelőre 1932-ig — kormánybiztos vezeti.

Zeki pasa — a török csendőrség főnöke — meglátogatta Rómában az olasz csendőrlégiót. A látogatás alkalmából készült fényképfelvételeket a lap bemutatja.

Ugyancsak fénykép van benne Dolceaqua (Dolcseákva) község által a helybeli csendőrségnek felajánlott nemzeti lobogó átadásáról.

Három csillaggal jelölt cikk az orosz bolsevizmus rémtetteiről beszél. A cikk nem szorul közelebbi magyarázatra, mert ugyanazt írja le, amin mi Magyarországon 1919-ben átestünk.

D. D. folytatja egy ifjú csendőr naplójának ismertetését, aki azon elmélkedik, hogy karácsonyra nem kaphatott szabadságot és a szent ünnepet a laktanyában kellett töltenie.

A világ eseményeiből a következők vannak megemlítve: Az utolsó francia népszámlálás adatai: 1928-ban 41,020,000 lakos, 339,014 házasság, 745,315 születés, 675,110 halott — növekedés 70,200. A nő a vörös hadseregben: Van 72, közte több ezred- és századparancsnok, ami a hadseregben vissza-

Nem termékeny lapáj, hegyek, ásványok, éghajlat stb. teszik a közérőt, hanem az ész, mely azokat józanul használni tudja. Igazibb súly s erő az emberi agyvelőnél ráncs. Ennek több vagy kevesebb léte a nemzetnek több vagy kevesebb szerencséje. Széchenyi.

tetszést szül. *Uj japán sajtótörvény.* »A béke örvényei« cím alatt a szerbek erőszakoskodásaival foglalkozik.

A *törvényhozási rovat* a szolgálati életkor meghatározásával foglalkozik, valamint *Mussolini jellemzésével a csendőrökről:* »Látok csendőröket, akik a törvénytiszteletnek hajlíthatatlan megtestesülését képviselik«.

★

(Spanyolország.) Revista Tecnica de la Guardia Civil.
1929 június.

A címkép egy csoport csendőrt mutat, akik a spanyolok afrikai gyarmataihoz tartozó, a guineai (Ginea) öbölben fekvő Fernando-Po szigetén lévő állomáshelyükre útbaindulnak. A kép közepén Balaca (Baláka) alezredes, a gyarmati csendőrség volt parancsnoka is látható.

Pastor José (Hozé) a csendőrség főparancsnoka az ujjlenyomatok előhívására és megrögzítésére szolgáló vegyszerek leírásával befejezi a kriminológiáról és az azonosításról megkezdett fejtegetéseit.

1929 januárban megjelent királyi rendelet intézkedései alapján minden szálloda, szálló stb. panaszkönyvet köteles felfektetni és fenntartani.

J. O. P. a »Rossz hírű társaság« című rovatban a zsarolók egyik fajtáját mutatja be. Szereplő személyek a »kerítő«, a »macska« és a »pali«. Az első rendszerint egy szolgáltonkívüli állományú, nagystilű kéjnjő. A második ugyanehhez az osztályhoz tartozó kezdő, akinek keresetéből a kerítő fényes lábon él. A pali pedig egy lehetőleg gazdag, idős és nős férfi. A többi nem kell magyarázni. A vége vagy botrány vagy pedig kiadás pénzaldozat. Madrid és Barcellona csak úgy hemzsegnek a »macskarendszerrel« dolgozó hölgyektől. Persze távolról sem annyira, mint Páris és Marseille.

Michavila (Mikavila) csendőr őrnagy ismerteti az alsó fokú bíróságok ítéletei ellen 1927 óta jogérvényben álló fellebbezési törvényt.

A csendőrség dicső tetteit nyilvántartó rovatban Osuna alezredes befejezi a »*Guaderramai büntett*« című közleményét. A csendőrség eredményes nyomozásai folytán a napnál világosabban állott mindenki előtt a három vádlott bűnössége. A végtárgyaláson ennek dacára mind a három tagadott, még »Dientes« is visszavonta útközben tett vallomását, amelynek nyomán megtalálták a »Cacharro« (Kacsarro) háza közelében elásott véres tört. A védők, mint rendesen, ha nincs mivel védekezni, a csendőrséget támadták, azt állítva, hogy az egész dolog csak a csendőrök képzeletében létezik, akik durva erőszakkal kényszerítették a vádlottakat valómásra. Azt állították, hogy Barrera százados este színleg megparancsolta Lucas őrmesternek, vigye ki a »Cacharro«-t az udvarra és lövesse agyon, ha nem vall. Néhány perc múlva lövések dördültek el az udvaron. Most a »Chinto« (Csinto) került sorra, de ő sem vallott. Azután a »Dientes«-t vitték ki az udvarra, ahol 2 test feküdt a földön. Erre ez megrémült és inkább egy rémhistoriát hazudott, csak hogy meneküljön. A védők erőlködése nem használt; mind a hármat felakasztották. A »Dientes« sirt, a »Chinto« közömbös volt, a »Cacharro« kegyelemképen egy óra szabadságot kért és egy kést, hogy a faluban végezzen egy pár régi haragosával.

Hasznos tudnivalók között olvassuk a következőket: Tudatlanság és hanyagság által elkövetett büntettek; mohamedánok nem kötelesek a bíróság előtt fővegüket levenni; néhány idegen rendőri szó magyarázata, mint sabotage (szabotázs), boycott (bojkott), lock-out (lok aut) stb.

A szerkesztőség ismerteti az új (1928. évi) büntetőtörvénykönyv összefüggését a foglyok és rabok kezeléséről szóló szabályzattal. Azonkívül ki vannak mutatva Spanyolország és gyarmatainak összes fogházai és az ott fogva tartott személyek osztályozása koruk és a büntetés kiszabata szerint.

Barcellona városa gyönyörű nemzetiszínű zászlót ajánkozott a csendőrség 3. ezredének. Az átadási ünnepségen a királyi pár is résztvett.

Alvarez Samper (Szamper) *Enrique* (Enrike) csendőr százados befejezi a valdemoroi árvaházban gyakorolt nevelési rendszer kritikáját. Végül azt ajánlja, hogy bízzák a nevelést ismét egy papi rendre, mert a jelen rendszer erkölcsi eredményei nem kielégítőek.

Garate Ignacio csendőr százados eljárást talált fel a röppálya figyelésére. A találmányt benyújtotta a hadügyminisztériumnak.

A *Nyílt csarnok* több indítványt tartalmaz, ú. m.: Az őrök kar megszervezése; eljárás lőtolvajlások megnehezíté-

sére vagy megakadályozására; járművek eredményesebb ellenőrzése; külön csendőr telefonhálózat létesítése; a tényállás helyes megszerkesztése; azonkívül a csendőrség erkölcsi szintjét és a testületi szellem fejlesztését célzó néhány kisebb közlemény.

Törvényhozási rovat: Ünnepeles fogadtatások vasúti állomásokon, tekintettel a forgalomra; marhalevelek kiállítása a bikaviadalokhoz felhajtott bikákról; Spanyolország területére lépő idegen autók kötelesek nemzetközi turistaigazolványt felmutatni.

★

(Németország.) Der Gendarm.

13. szám.

Dr. Kaisenberg miniszteri tanácsos megemlékszik *Waldeck* tartományának Poroszországgal történt egyesítéséről, amely Arolsenben ez év április 1-én ment végbe. Waldeck 1866-ban a porosz-osztrák háborúban Poroszország mellé állott s — bizonyos autonómiával — Porosz fennhatóság alá került. Most ezt az autonómiát is megszüntették s így Poroszország területe 155 km.-el és 56.000 lakossal megnagyobbodott. A lap örömmel üdvözli a csatlakozást, mint lépést a német birodalom tökéletes egysége felé. (Waldeck önállóságának megszűnésével a német államok száma 18-ról 17-re csökkent. Szerk.)

A *szász csendőrséget* ez év elején porosz mintára átszervezték. Az átszervezés nem annyira az alakulatok elhelyezését és alárendeltségét, mint inkább a csendőrség kiegészítését érinti. A jövőben a szász próbacsendőrök nagyrésze a meissenai csendőriskola elvégzése után 6 évre a riesai csendőr karhatalmi osztályba, onnan újabb hat évre a rodevischi vagy a zittai osztályokba kerül és csak a 12-ik szolgálati év betöltése után kerülhetnek a csendőrök az örsre. Az indokolás szerint a sűrűn lakott és főleg ipari jellegű Szászországban, ahol egyébként minden nagyobb helyen községi rendőrség van, elsősorban zárt karhatalmi csendőrségi alakulatokra van szükség, amelyekbe fiatalabb csendőröket kell beosztani, az örsökön az idősebbek is megfelelnek. A szervezet egyébként: örs, járás, osztály (Abteilung) és körzet (Inspektion), utóbbi a kerületi közigazgatási (Regierung) székhelyeken. Az osztályoknak és körzeteknek tiszták a parancsnokai.

A porosz belügyminiszter a *porosz csendőrség* részére 1929 január 1-től március 31-ig beszerzett *szolgálati lovak* átlagos árát 964 márkában (1317 pengő) állapította meg. A porosz csendőrségnél a szolgálati ló a csendőr feltételes tulajdonát képezi, a mi tömegrendszerünkhöz hasonlóan; a lovakat a kincstár különböző árakon vásárolja, de a csendőröknek egységes áron (Durchschnittspreis) adja át. Szerk.)

A lap álló- és mozgóképekkel illusztrált, igen változatos tartalmú *előadásszövegeket* ajánl a csendőrségi alakulatok részére csekély kölcsöndíj fejében. Egy-egy előadáshoz átlag 100—200 vetíthető képet adnak.

A belügyminiszter elrendelte, hogy a polgári személyiségek és hatóságoknál *gépjárművezetők*ként alkalmazott csendőröket és rendőröket 1929 július 1-ig fel kell váltani és polgári gépjárművezetőkkel kell pótolni.

14. szám.

»A birodalmi kancellár egy napja« cím alatt leírja a lap a birodalmi kancellár egy napjának átlagos beosztását. Elképzelhető, hogy a német kormány fejének hivatalos- és reprezentatív elfoglaltsága nemcsak szellemileg, de fizikailag is igen kimerítő. Reggel 9 órától a késő esti órákig állandóan talpon kell lennie úgy, hogy sokszor napokig nem jut hozzá, hogy egy-két órát magánosan töltsön a családjával.

Poroszországban jelenleg 10 városban van *női rendőrség*. A folyó évi költségvetés szerint rendszeresítve van: 1 női rendőrtanácsos (weiblicher Polizeirat), 14 női rendőrbiztos (Kriminalkommissarin), 64 női kerületi bűnügyi titkár (weibliche Kriminalbezirkssekretäre), 32 női bűnügyi titkár (Kriminalsekretär), a női fogdafelügyelő, 3 női fogda főőrmeester (Gefängnis-Hauptwachtmeisterin) és 46 őrmester (Wachtmeisterin). A lap kifejti, hogy a női rendőrségi alkalmazottak előlépési lehetősége sokkal jobb, mint a férfiaké s követeli, hogy ezen a téren legalább is egyenlő helyzetet teremtsenek. (Németország nem az egyedüli, amely női rendőrséggel kísérletezik. Angliában *Chapman* bíró egyik nemrégiben megjelent könyvében azt írja, hogy a londoni rendőrfőnök, aki a rendőrség létszámának 1100 fővel való szaporítását kérte, sokkal többet érne 500 női rendőrrel. Dániában most vezetik be a női rendőrséget, Franciaországban szintén megvan, mindenesetre még erősen kezdeti stádiumban. A női rendőrség használhatóságára vonatkozó tapasztalatok és vélemények erősen eltérőek. Kétségtelen, hogy

a gyermek- és erkölcsvédelemben a női rendőr jól használható, de a közbiztonsági szolgálat egyéb ágazataiban kevésbé. Szerk.)

15. szám.

K. Schömer min. tanácsos a gyűlések és hírlapok betiltásának kérdésével foglalkozik, kiterjedve a csendőrségnek ezen tilalmak végrehajtásával kapcsolatos kötelmeire is.

Heimannsber ezredes részletesen foglalkozik a május 1-i berlini eseményekkel és azok tanulságaival. A kommunistapárt a május 1-i véres tüntetéseket alaposan előkészítette. Kommunista tüntetések nem tartoztak Berlinben a ritkaságok közé, a helyzet azonban mindig az volt, hogy a rendőrség közeledtére a tüntetők szétszözltek. Április második felében az ilyen tüntetések sűrűn ismétlődtek, a tüntetők azonban nem oszlottak szét, hanem — mintegy gyakorlatképen — szembeszálltak a rendőrséggel, amelynek május 1-ig már 22 sebesültje volt. Április utolsó napjaiban a rendőrök tömegesen kapták minden úton-módon a lázító kommunista röpiratokat, amelyek természetesen teljesen hatástalanok maradtak. A kommunisták lapja, hogy a tömegnek a rendőrséggel szemben való félelmét elolvassa, egy állítólagos parancsot közölt, amely szerint a rendőrségnek május 1-én nem szabad puskával kivonulnia, az április 30-iki számban pedig nagy betűkkel azt közölte, hogy a gyülekezési tilalmat feloldották, ami természetesen nem volt igaz. A tüntetés rendezői elsősorban arra törekedtek, hogy a villamos és egyéb forgalmat megbénítsák s hogy azután a város forgalmasabb részeibe tüntető csoportokat küldjenek. A közlekedés megállítását a rendőrség már az első kísérletnél meggátolta. A délelőtt folyamán a rendőrség minden gyülekezést feloszlattott, főleg vizifecskendők segítségével. Fegyverhasználatra csak egy helyen került a sor, ahol 3 tüntető megsebesült. A délután folyamán, főleg azonban késő este és éjjel a város több helyén heves összeütközésekre került a sor. A rendőrségi alakulatokat a kommunisták ködöbálással és pisztolylövésekkel fogadták, ami mindkét részről számos sebesülést okozott. A fölösleges vérontás elkerülése céljából a rendőrség a kommunisták által leginkább megszállott utcákba nem ment be, hanem azok minden kijáratát elzárta s megtiltotta, hogy valaki az ablakokban mutatkozzék. A kommunisták által megszállott házakban pisztolyokat, vadászpuskákat, világítópisztolyokat, megreszelt (dum-dum) töltényeket, szuronyokat, ütőszerszámokat stb. találtak. Olyan esetben, amikor a küzdelem nem löfegyverrel folyt, a rendőrség a gummibotot teljes eredménnyel használta. A tüntetések során összesen 51 rendőr sebesült meg, többnyire ködöbástól, boxer-, bot- és gummibotütéstől, sokan pusztán kézzel történt bántalmazástól és főleg attól, hogy a földre esett rendőröket a kommunisták a legkegyetlenebb módon összerugdosták. Szerző a sebesülések nagy számát annak tulajdonítja, hogy a rendőrség a löfegyverhasználatot a végsőkig kerülni akarta s pisztolyt vagy puskát csak akkor használt, ha a kommunisták is azzal támadtak. Jó tapasztalatokat szereztek a csáköval. Egész csomó megsérült csákót szállítottak be a főparancsnokságra, amelyek a rendőr fejét megvédték a sebesüléstől. Elfogtak összesen 1228 kommunistát, legnagyobb részüket azonban csak tiltott gyülekezésben való részvétel miatt lehetett felelősségre vonni, mert a fegyvereiket eldobálták. A rendőrség május 1-ének a tanulságait részletesen fel fogja dolgozni, annyit azonban máris meg lehet állapítani, hogy a berlini rendőrség a helyzetnek minden körülmények között ura tud maradni. A tüntetések következtében a belügyminiszter az összes kommunista szervezeteket feloszlatta.

A német statisztikai hivatal adatai szerint a német bíróságok 1927-ben összesen 729.496 személy felett hoztak ítéletet és pedig 612.315 embert elítéltek, 104.045-öt elítéltek és 13.136 ellen az eljárást megszüntették. A bűnözés az előző év adataival szemben 2.4% rosszabbodást mutat, amely azonban inkább a kisebb jelentőségű bűncselekményekre vonatkozik, a súlyosabb bűncselekmények statisztikájában javulás mutatkozik.

16. szám.

»Időszerű gondolatok« cím alatt Fischer csendőr százados a csendőrség egyes kérdéseivel foglalkozik. 1. Szükségesnek tartja a csendőrség általános és anyagi helyzetének javítását, hogy a csendőrségi pálya az értékesebb elemek számára is vonzóvá váljék. Az önálló szolgálat lényegesen nagyobb követelményeket támaszt az egyénnel szemben, mint az, amelyet állandó felügyelet mellett kell végezni. 2. A csendőrök szakkiképzését fokozni kell, ami főleg az idősebbeknél nehezen megy. Az állami átalakulás, a szociális kérdések előtérbenyomulása, a politikai ellentétek, a mindinkább foko-

zódó forgalom nehéz feladat elé állítják a csendőrt, amelynek csak úgy tud megfelelni, ha elméletileg megfelelően ki van képezve, a gyakorlatot a szolgálat adja. A csendőrök nincsenek ellátva a szükséges szolgálati könyvekkel, sok örsön még a legfontosabb törvények és rendeletek is hiányoznak. A fegyver használatában és alkalmazásában való kiképzés szintén hiányos; évi 3 céllövészet kevés, minden negyedévben kellene egyet tartani. Az örs- és a járásparancsnoki vizsga okvetlenül szükséges, a jelöltekkel szemben nagyobb követelményeket kell felállítani. 3. A csendőrség felszerelése hiányos, gyorsabb ütemben kellene gépjárművekkel, lovakkal és egyéb bűnügyi technikai felszereléssel ellátni. Az ismétlőpisztoly megbízhatatlan, céllövészeteknél megengedhetetlenül sok a működési zavar. Meggondolandó lenne a csendőrségnek gummibotokkal való ellátása, amely egyes esetekben — tüntetéseknel stb. — jobban beválik, mint a kard. 4. A községi rendőrségek létszáma és színvonala emelendő lenne, mert csak így tudnak a csendőrségnek valóban segítségére lenni. A községi rendőrök ma inkább községi szolgák, akik mindent végeznek, csak rendőri szolgálatot nem, amire egyébként nincsenek is kiképezve. Mikor a szerző egy községi rendőrbiztos előtt a községi rendőrök szakkiképzését szóba hozta, az illető azt felelte, hogy: »Arra nincs szükség, mert a rendőrök olvassák a »Die Polizei«-t (Német rendőrségi szaklap); amit abból megtanulnak, bőven elég nekik.«

A lap a következő pályázatot közli (Beküldte Kentner főhadnagy). »Óceánrepülőket várnak, a tolongás életveszélyes. Többen elájultak. A tömeg nyugtalan, a teret elzáró csendőrök is idegesek. Egy hatéves gyermek átbújik a kordonon, a csendőrök visszakergetik, mire a gyermek éktelen sírásba kezd. A tömeg hangulata a csendőrség ellen fordul, barátságtalan kiáltások hallatszanak. A tömegbe szorult asszonyok és gyermekek kiabálnak. Minden pillanatban tartani lehet attól, hogy a kordont a tömeg áttöri. *Freundlich* örmester hirtelen felfogja a helyzetet. Mentő gondolata támad s azt rögtön meg is valósítja, mire a tömeg hangulata egy csapásra megváltozik. Hogyan érte ezt el *Freundlich* örmester? Megfejtési határidő augusztus 15, díj 50 márka és több könyvjutalom.«

A belügyminiszter a csendőrség becsült ruházatának megváltási összegét a beszerzési ár együtödében állapította meg, fehérneműnél (melynek viselési ideje egy év) a 12-nek annyi töredékében, amennyi ideig a csendőr a fehérneműt viselte. Nagyobb értékű ruházatot magasabb tizedértékben is lehet becsülni, ha azok együtödnél értékesebbek.

Felhívás örsparancsnok bajtársainkhoz!

A világháború befejezésének tízéves évfordulóján, 1928 augusztus havában Budapesten találkozóra jöttek össze mindazok a bajtársak, akik a világháború alatt mint tényleges vagy mint nemtényleges (pót-) csendőrök a tábori vagy a belterületi csendőrség állományában teljesítettek szolgálatot.

A találkozón megjelent bajtársak, felismerve a bajtársiasság fentartása és ápolása iránt való nemes kötelességüket, de abból a tiszteletből és szeretetből folyóan is, amellyel a m. kir. csendőrség iránt polgári életbe való visszatérésük után is változatlanul viseltetnek, elhatározták, hogy összetartozandóságuk megőrzése és megszilárdítása végett megalakítják a »Tábori Csendőrök Bajtársi Szövetség«-ét, ezen szövetség szervezési munkálatainak előkészítésére pedig megalakították az alulírt bizottságot, amelynek elnökségét keresszegi és adorjáni gróf Csáky Zsigmond ny. altábornagy úr önegyméltósága, a tábori csendőrség volt parancsnoka volt szíves elvállalni.

A bizottság a folyó év augusztus havában (Szent István hetében) a volt tényleges és nemtényleges (pót-) csendőrök részére Budapesten nagyobb szabású találkozót óhajt előkészíteni, amelyen megbeszélésre kerülne a bajtársi szövetség miként való megalakítása is. Ehhez az előkészítő munkához kérjük örsparancsnok bajtársaink szíves támogatását.

Az előkészítő-bizottság nem ismeri azoknak a bajtársak-

nak a neveit, akik a világháború alatt a csendőrségnél teljesítettek szolgálatot, mert erre nézve semmiféle nyilván-
tartás nem áll rendelkezésre. De még ha a neveket meg is lehetne állapítani, akkor is lehetetlen lenne, hogy a bizottság minden egyes bajtárral külön-külön lépjen érintkezésbe, mert erre sem anyagi, sem technikai eszközök nem állnak rendelkezésére. Ha ellenben minden városban és községben vagy legalább is minden örskörletben akadna egy-egy olyan volt tényleges vagy nemtényleges csendőr, illetve pótcsendőr, aki a bizottságot e munkájában támogatná, úgy ezek révén és segítségükkel a bizottság az első megszervezés munkáját könnyebben el tudná végezni.

Felkérjük tehát örsparancsnok bajtársainkat, szíveskedjenek az örskörletükben érintkezésbe lépni egy olyan volt tényleges csendőrrel vagy volt pótcsendőrrel, aki ezt a bajtársi megbízást vállalni hajlandó lenne és szíveskedjenek az illető nevét egy levelezőlapon a *Csendőrségi Lapok* szerkesztőségével közölni, amely ezeket az értesítéseket szívességből hozzánk fogja továbbítani. Városokban levő örsök az illető város területére szintén kérjenek fel megbízottat.

A megbízottnak nem lesz egyéb teendője, mint, hogy a körletében lakó volt tényleges és pótcsendőrök neveit összeírja és velünk közölje, továbbá, hogy őket akár megbeszélés formájában, akár pedig más úton, pl. a helyi sajtó útján a találkozó és a létesítendő bajtársi szövetség részleteiről informálja. A megbízottnak mi részletes ismeretést fogunk küldeni, amiből a kérdéssel kapcsolatban mindenről pontos tájékoztatást fognak nyerni. Igen hálásak lennénk, ha ezt a feladatot ott, ahol erre a célra megfelelő nemtényleges bajtárs nem áll rendelkezésre, a tényleges csendőrök közül volna szíves valaki elvállalni, amiről azonban természetesen szintén értesítést kérünk.

A részletes tudnivalókat és a találkozó programját egyébként a *Csendőrségi Lapok*ban is közölni fogjuk.

Tekintettel arra, hogy Szent István napjáig már mindössze csak néhány hét áll rendelkezésre, tisztelettel kérjük örsparancsnok bajtársainkat, hogy az általuk kiválasztandó

megbízottak neveit a *Csendőrségi Lapok* szerkesztőségével legkésőbb július 10-éig közölni szíveskedjenek.

Budapest, 1929 június 29-én.

Bajtársi üdvözlettel:

Tábori Csendőrök Bajtársi Szövetségét
előkészítő-bizottság.

Vitéz TERSTYÁNSZKY ÖDÖN

alezredes.

Az úton szénásszekér halad. Ügyetlenül leejtenek rólu egy zsebkendőt, a szekér megtorpan. A mögötte haladó motorkerékpár vezetőjének már nincs ideje a kitérésre, egy pillanat s két összetört ember hever az út porában. Az egyik vitéz Terstyánszky Ödön alezredes, a kardvívás világ-bajnoka.

Egy elejtett zsebkendő s mennyi gyász, fájdalom borul az egész magyar társadalomra és nem kételkedünk benne, hogy az egész sportvilágra is.

Összetört tagokkal, golyójártu mellkasán szörnyű tompu ütéssel vitték kórházba, hogy az orvosi tudomány megtegye a megtehetőt, hogy talán a barátok s ismeretlen rajongók sorából felajánlott friss vér visszakényszerítse a zúzott testbe a távozni akaró életet. Megrendülten vártuk a híreket a

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmárka! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5.

Alapított: 1770. évben.

Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

Az Anker általános biztosító rt. a m. kir. csendőrség tagjainak biztosításával Némedy János urat bizta meg. Megkeresések, felvilágosítás-kérések alábbi címre küldendők: **Némedy János** az Anker-palota ált. bizt. rt. tisztviselője, Budapest, Anker-palota. A m. kir. csendőrség tényleges állományú tagjai 3000 pengőig előzetes orvosi vizsgálat nélkül, igen kedvező feltételek mellett köthetnek biztosítást.

KERÉKPÁROK

valódi **Styria** és francia **Hunter** gyártmányuak olcsón, előnyös fizetési feltételek mellett is kaphatók.

DEMÉNYI ÉS FIA CÉG-nél

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 4.

Kérjen árjegyzéket kerékpárokról, motorkerékpárokról, gramolonokról.

„CORVIN” BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

közalkalmazottak bevásárlási forrása.

Előleg nélkül részletre

szalonok szőnyegek, matracok, paplanok,

vasbutorok, szalongo-niturák, sezlontakarók

készpénzárban

Budapest, Magyar-utca 8. sz., kárpitosműhelyben

gyógyulás jelöl. Hittünk benne, hogy bár emberfeletti fájdalom árán, de mégis csak összeformnak a törött csontok s újra ott látjuk majd a kötelességek terén és világraszóló kardcsaták küzdelmeiben ezt a rendkívüli embert, a hős magyar katonát, a legjobb kardforgató bajnokot, a vérünk-ből való vért, aki a magyar ember minden nagyszerű erényét magában hordozta.

Az orvosok önfeláldozó munkája, a bajtársak véráldozata mind hiába való volt. Az ellenséges golyótól összetört tüdő ezt az újabb megpróbáltatást már nem bírta el s a kezelő-orvos egy reggelen megtörtén közölte az álmatlanságtól, reménykedő reménytelenségtől összetört környezettel, hogy — elvégeztetett. A vitéz magyar honvéd, a világbajnok örökre letette a kardot. Fiatalon, 39 éves korában. Gyászbaborítva két családot: a maga jorrón szeretett kis családját s az egész magyar nemzetet.

Komor lélekkel álltunk meg sírjánál, mert hiszen nem azokat az idöket éljük, amikor nagy értékek temetésén is csak a kegyelet érzése ülheti meg az emberi lelket. Tetterös, élő, harcoló Terstyánszkyakat könnyöngünk ma a sorsból és nem tudjuk eltávolítani szívünk-ből a fájdalom mélységesen komor érzését, amikor a nagy emberek gyéren lombos fájáról egy ilyen üde, termésre váró fiatal ágat lecsavar a sors vihara.

Vitéz Derényi Emil tábornok azt mondta a temetésén, hogy a vitézeknél a halál nem gyászt, hanem megdicsőülést jelent. Mi is azt mondjuk, hogy sötét gyászunkban is ott látjuk halott bajtársunk homlokán a megdicsőülés három jogon szerzett glóriáját: a magyar katona, a hős és a világbajnok dicsőségét.

E megdicsőülés fényénél mutassanak nekünk követendő példát tettei, kötelességtudása és lelkes munkájának eredményei!

Diszebéd a Kormányzó úr születésnapján. A Budapesten állomásozó csendőr tisztikar Kormányzó úr Öföméltósága születésnapját diszebéd keretében ünnepelte meg június 18-án a csendőr tiszt társalgó helyiségeiben. A diszebédén megjelent monostori Erreth Aladár tábornok, a m. kir. csendőrség

felügyelőjének helyettese is. Az országos tisztikaszinóban tartott diszebéd után Schill Ferenc tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője és Fischer József tábornok, a belügy-minisztérium VI. c. osztályának vezetője az ünneplő csendőr tisztikar körében is megjelentek.

A budapesti csendőrlaktanya altiszti étkezőjében a budapesti csendőr altisztikar gyülekezett egybe ünnepi diszebédre, amelyen a tisztikar részéről megjelentek: vitéz Csörgey László őrnagy, Kátai Pál András százados és Eperjessy Gyula g. százados.

Örsparancsnoki kinevezések: A pécsi IV. sz. csendőrkerületben: Szilágyi Miklós és Kárpáti Antal tiszthelyetteseket, a szegedi V. sz. csendőrkerületben: Pálfi Gergely tiszthelyettes a kerületi parancsnokság örsparancsnokká kinevezte s ezzel a csendőr csapattiszthelyettesek I. csoportjába besorolta.

Dicséretetek. A m. kir. pécsi IV. sz. csendőrkerület parancsnoka Kardos József II. őrmestert, mert 1929 március 29-én Szakcs község határában elkövetett orvvadászat tetteit tervszerűen, nagy körültekintéssel és alaposággal végrehajtott házkutatás alkalmával kiderítette, a náluk levő 4 darab adó alól eltitkolt löfegyvert, egy pisztolyt és a lött vad húsának egy részét bünjelként biztosította, a tetteket pedig feljelentette, kerületi dicsérő okirattal látta el, míg Pindes József tiszthelyettes, mert 1929 március 29-én Szakcs község határában elkövetett orvvadászat tetteinek nyomozására kivezényelt járőrnek igen ügyes és körültekintő irányításával lehetővé tette, hogy a tettesek kideríttessenek és a bünjelek biztosíttassanak; Székely Gerzson őrmestert, mert 1929 március 29-én Szakcs község határában elkövetett orvvadászat tetteinek kiderítésénél és a bünjelek biztosításánál mint járőrvezető részben önállóan nagy leleményességgel működött közre, részben a nyomozást vezető idősebb járőrvezetőt igen nagy buzgalommal és hathatósan támogatta; Tüske József őrmestert és Toldi János csendőrt, mert 1929 március 29-én Szakcs község határában elkövetett orvvadászat tetteinek kiderítésénél és a bünjelek biztosításánál járőrvezetőjüket igen nagy buzgalommal és hathatósan támogatták, nyilvánosan megdicsérte.

Hegedű
Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Gitara

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis
itt a gyárban kaphatók.
Művészi en javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb
strapára, méterje — — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — 17. — „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — 18.50 „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50—25. — „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus
kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt 7.60 „
a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon : József 321—78.

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelre.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

A világmárkás
német **„REX”** kerékpárok

és a legkiválóbb német **Central-Bobbin** varrógépek egyedüli magyarországi főelárusító helye:

REX Kerékpár és Varrógépkereskedelmi
Vállalat Budapest, IV. ker., Petöfi
Sándor utca 6. szám, félemelet.

Véglegesített csendőröknek a legelőnyösebb
részletfizetési kedvezmény.

A földbirtokreform a megszállt magyar területeken címmel a Magyar Nemzeti Szövetség kiadásában a tárgyat tökéletesen ismerő szakember (»Etédi«) tollából megjelent egy füzet, amelyből elibénk tárul az úgynevezett utódállamok rablópolitikája, amivel már a trianoni béke aláírása előtt nekiláttak a megszállt magyar területek földbirtokosztályának a kiirtásához. A bosszú és az elvakult uralomratörés diktálta ezt a hadjáratot, amivel a magyar földbirtokosokat akarták tönkretenni, de tönkretették velük együtt a saját termelésüket is s ma már alig tudnak rendet teremteni abban a gazdasági felfordulásban és zűllésben, amit magukra zúdítottak. A füzet az utódállamok eredeti törvényeinek és rendeleteinek felhasználásával, tehát mindenképen hiteles forrásból merített adatokkal, megbízható képét adja ennek a »földbirtokpolitikának«. A füzet egyébként leszögezi, hogy ezek a visszaélések mindegyre jobban elszigetelik a szomszédainkat a kultúrvilágtól s hogy a történelem ítélete nem késhet sokáig.

A füzet a cseh földreformmal kapcsolatban megállapítja a nemzetközi jogi sérelmeket, a törvény végrehajtásánál elkövetett külön jogsérelmeket, sérelmeket a kártalanításnál; az oláh földreformmal kapcsolatban a kényszerbérletet és telepítést, a kártalanítási komédiát ismerteti s a szerb földreformmal kapcsolatban a törvények helyett rendeletekkel dolgozó új állam szinte nyíltan bevallott ama törekvését veszi bonckés alá, hogy a nem szláv lakosságot elűzze az ősi földről.

Szükséges, hogy egyelőre legalább mi, csonkamagyarok legyünk tisztában azzal a pusztító hadjáratral, amit odaát a magyar föld ellen visznek véghez s különösen érdekükben áll ezeket az ismereteket megszerezni azoknak, akiknek megszállt területen bármiféle földjük vagy birtokuk van. Ismerve a támadó módszereit, a védekezés lehetősége és reménye is nagyobb.

A füzet ára 1 pengő, megrendelhető a Csendőrségi Lapok kiadóhivatala útján is.

Elöléptek: A budapesti I. sz. csendőrkerületben *törzsörmesterré: Osán László, Kalmár Lajos, Antal Ágoston és V. Nagy József* örmesterek. *Örmesterré: Szmulky Ferenc, Rimóczi Károly és Mészáros Lajos* csendőrök. — A szombathelyi III. sz. csendőrkerületben *örmesterré: Giczi Péter* csendőr. — A pécsi IV. sz. csendőrkerületben *jegyverszaki főmesterré: Oravec József* fegyverszaki mester. — A szegedi V. sz. csendőrkerületben *törzsörmesterré: Kiss Gyula II.* és *Kovács István IX.* örmesterek. *Örmesterré: Lukácsi Gábor* csendőr. — A debreceni VI. sz. csendőrkerületben *törzsörmesterré: Kovácsik János és Varga László* örmesterek. *Örmesterré: Cs. Nagy Lajos, Kópis József, Varga Lajos II., Takács Ferenc, Szabó Bálint, Simon Mihály, Ignóczy Károly, Tamás Géza, Hajbin Sándor, Komlósi Gyula, Fabu József, Oláh Elek, Molnár Bertalan, Suhajda Sándor, Gábor László, Lengyel Ferenc, Juhos Imre, Szilágyi Sándor, Kiss Ferenc, Polgár Lajos és Simon Ferenc* csendőrök.

Esküvő: *Tyuskai Papp Katóka* és *vitész Tóth Lajos* m. kir. csendőr gazd. százados június 17-én Budapesten, a koronázó Mátyás-templomban tartották esküvőjüket.

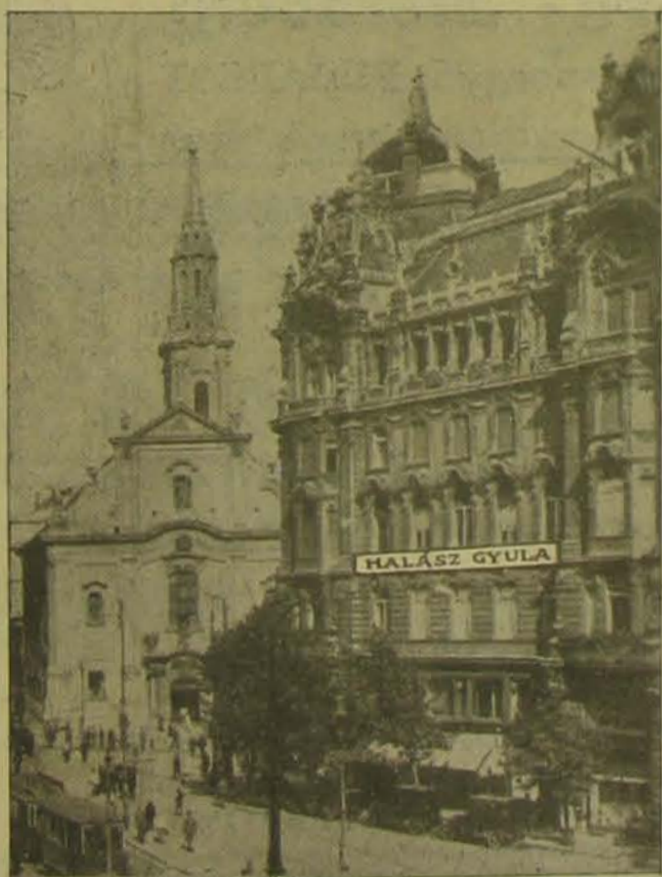
Házasságot kötöttek: A szombathelyi III. sz. csendőrkerületben: *Baráth Sándor* tiszthelyettes *Kovács Mária*val Csabrendeken. — A debreceni VI. sz. csendőrkerületben: *Moldvai Samu* törzsörmester *D. Papp Margittal* Hajdúszoboszlón.

Napos 3 szobás, hallos stb. modern öröklakás (Budapest, a Böszörményi-úton, közel a csendőrlaktanyához) kedvező feltételekkel, méltányos áron, szabadkézből *eladó*. Közlebbi adatok szerkesztőségünkben.

Örsfőzőnek ajánlkozik *Mittlarszky Imréné* 37 éves háborús özvegy. (Szentés, II., Széchenyi-út 128. sz.). A háztartás minden ágában és konyhakertészetben teljesen jártas. Nagyobb örsön vagy iskolánál óhajtana elhelyezkedni.

Eladó: egy jókarban levő »Steyr Waffenrad« kerékpár. (Tóth M. István csendőr, Kerepes.)

KIRÁLYI BÉRPALOTA

HALÁSZ GYULA

m. kir. egyenruházati és felszerelési intézete
BUDAPEST, IV., APPONYI-TÉR 1. SZÁM, (félemelet).
Telefon: Automata 833—39.

HALÁSZ GYULA

József főherceg Ő kir.

fensége udvari szállítója

ALAPITVA:

1915. ÉVBEN

M. KIR. EGYENRUHÁZATI INTÉZETE ÉS CSENDŐRTISZTI FELSZERELÉSI CIKKEK ÁRUHÁZA

A Honvédelmi Minisztérium által kiosztott szövetanyagokból I. osztályú munkával készülő ruhadarabokat a következő árakon készítem el:

Köpeny	P 64.—	Szalón nadrág	P 24.—
Zubbony	P 48.—	Lovagló „	P 32.—
Bocskai sapka 5.60			

A csomagból hiányzó anyagokért a következő árakat számítom:
KÖPENYNÉL: bársonygallér, szegélyosztó, parolin, nagy- és kismombok, köpenycsatló P 13.60
ZUBBONYNÁL: főtiszti, valódi nikkell aranyozott sujtás, parolin, csillag, nagy- és kismombok P 8.—
ZUBBONYNÁL: törzstiszti . . . P 10.—, tábornoki P 16.—

Felhívom a Tiszt urak figyelmét, hogy a nálam készülő ruhákat ne méltóztassanak összetévesztetni az esetleg olcsóbb árakat számító alkalmi ruhakészítő alakulatokkal, mert nálam minden ruhadarabot szakemberek készítenek el, akiknek a szakmában már évtizedes gyakorlatuk van.

Nagy raktár speciális sapkáiban. — Dús választék angol zubbony és lovagló nadrág anyagokban, valamint **úri divatszövetekben** és fehérneműekben.

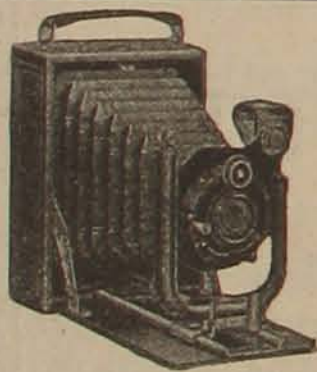
Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon“ rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám“.

Vadrózsa. Mi ugyan nem látunk a nevében semmit, amivel még a legcsipkelődőbb emberek is bosszanthassák,

de ha úgy érzi, hogy kellemetlen a név hangzása, beadhatja a kérelmét a belügyminiszter úrhoz, hogy a neve megváltoztatását engedélyezze. Az ön neve egy régi, jó magyar név s ha jól utánanézőnk, valószínű, hogy a nemesek névsorában ezt is megtaláljuk, de az egészen bizonyos, hogy vannak önnek egészen előkelő névrokanai is.

Alkonyat. Nyugdíjidejének a kiszámításához lapunk 1924. évi 9. számában »F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi« jelige alatt talál kimerítő felvilágosítást. Hogy mit tegyen már most komoly elfoglaltság hiányában, habár anyagi gondjai nem is lesznek? Ha egészsége és nyugalma van s a kenyér sem hiányzik, akkor mindene megvan, egyébként pedig az ilyen nyugodt életmenetű ember számára rengeteg szép néznivaló van ezen a világon, csak észre kell venni; ha mindazt felsorolnók, amivel szépen és okosan lehet a napokat eltölteni, sok helyet kellene elvenni más érdeklődőktől. Olyan kevés ideig él az ember, hogy unatkozni igazán nem lehet ideje.

Feltámadunk. 1. Budapest, IX., Ráday-utca, Szent Imre kollégium. 2. Az ideiglenes ruhagazdálkodási utasítás 5. §, A. 1. pontja értelmében annak, aki a testületben legalább öt évig megszakitás nélkül szolgált és önhibáján kívül, leszerelési nyilatkozat alapján vétetett fogyatékbá, tömegkövetelését, továbbá ruházatának becsértékét az esetleg fennálló kincstári tartozás levonásával kezéhez ki kell fizetni. 3. A csendőrségtől más állami szolgálatba, így pl. a rendőrséghez, hivatalból áthelyezni nem lehet senkit. Más állami szolgálatba csak a leszerelés után léphet, persze akkor is csak úgy, ha valahova felveszik. 4. Olvassa el lapunk 1927. évi 1. számában »Pengő« jeligére küldött üzenetünket. Ma is az a helyzet. Leszerelése után esetleg felveszik a postára II. oszt. altisztnek. Megteheti, hogy a leszerelése előtt néhány hónappal beadja szolgálati úton a kérelmét a posta-vezérigazgatósághoz (Budapest), mert úgyis hónapokat kell várni az előjegyzettek sorában, míg felvételére esetleg sor kerülhet. A belépése természetesen csak a leszerelése után történhetik meg s így a kérvényben ennek az időpontnak a megjelölése szükséges. Ha aztán bekerül a postához, mint II. oszt. altiszt, akkor 3 évenként halad elő a fizetés tekintetében körülbelül 10 pengőnkint. Kezdő fizetése havonta 91 pengő, negyedévenként 82 pengő lakbér (nőtlennek is illetékes) és némi üzemi pótlék havonta, mintegy 10 pengő s ha a lakása a hivatalától legalább 4 km. távolságra esik, közlekedési segély. Öltözködés, lakás, étkezés természetesen mind a fizetésből. Bizonytalan, de átlag legalább 15 évi szolgálat után előléphet I. oszt. altisztté. Az arra alkalmasak

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6–12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK ÉS FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. városháza épületében).

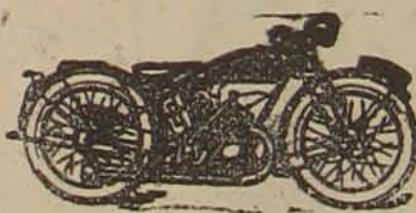
Fiók: VI., Andrassy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

Világ cég: Sferberg

királyi hangszergyár BUDAPEST

Rákóczi út 60. — Képes árjegyzék ingyen

ZENITH
ÉS **DOT**

angol motorkerékpárok árban és minőségben **utólérhetetlenek**

DOT villanyvilágítással **1140 PENGŐTŐL**

Vezérképviselet:

DEMÉNYI ÉS FIA

BUDAPEST, VI. kerület, Király-utca 85. szám.

Modern javítóműhely és alkatrész raktár.

Igen kedvező fizetési feltételek.

A legjobb gyárlmányu

GYERMEKKOCSIK

a legdúsabb választékban

HOCHMANN LAJOS-nál

Budapest, VII., Erzsébet körút 4.

Telefon: József 418–90.

Ugyanott: réz, vas és kerli butorok matracok, paplanok, stb. Vidékre megrendelést azonnal elin-

lézünk. — Képes árajánlat díjtalan. Legelőnyösebb fizetési feltételek.

Saját készítményü BÚTORAIMAT

matmenlességet engedélyezek.
Gyári telefon: 980–95.

10 százalék árkedvezményvel kaphatják fényképes igazolványuk felmutatása mellett a csendőrség tagjainak 12 havi részletvásárlásnál teljes ka-

MÜLLER LAJOS bútorgyáros Dohány-u. 37

—o— Mintaraktár telefon: J. 373–18.

csak vizsga letétele után számíthatnak szakaltiszti kinevezésre, de 4 középiskolai végzettséget is fel kell mutatniok. Az, hogy valaki a csendőrségnél milyen rendfokozatot ért el, a postai alkalmazás tekintetében nem jön számításba. Hogy a leszerelése után megszakitás nélkül juthat-e be, nem biztos, mert arról senki sem biztosíthatja, hogy éppen akkor lesz üresedés, amikor nálunk leszerel. Ez pedig a nyugdíjidő folytatóságára szempontjából fontos körülmény, mert a csendőrségi szolgálatot csak akkor számítják be a nyugdíjba, ha a belépés a leszerelést követő 30 napon belül történik. Egyébként a nyugdíjképesség elnyerése tekintetében szükséges szolgálati idő ugyanaz, mint a csendőrségnél: 9 év, 6 hónap és 1 nap.

Tiszti arany vitézségi érem. Amint értesülünk, a vitézavatáson személyesen méltóztatott érdeklődni illetékes helyen, ahonnan a teljes felvilágosítást megadták. Ezért azt itt nem ismétljük már csak azért sem, mert erre felhatalmazást nem kaptunk.

Jelentés III. Az, hogy valaki egy jelentést meg tud írni, még nem jelenti azt, hogy önálló fogalmazónak lehet tekinteni. Ehhez legalább az szükséges, hogy büntettek és vétségek feljelentéseinek a fogalmazványát el tudja készíteni, mert hiszen ez nagyobb áttekintést, fogalmazási képességet és íróbiztonságot követel, mint egy jelentésnek — bármily hosszadalmas legyen is az — a megírása. Írásbeli dolgozatokat tehát jelentések fogalmazványaival pótolni nem lehet. Egyébként az írásban való kiképzés ma általános érvénnyel nincs szabályozva, mert az általános szolgálati határozványok, ahol ez a kérdés is szabályozva volt, hatályát veszítette, a kiképzési utasítás pedig — amelynek hatáskörébe ez a kérdés is tartozik — még nincs kiadva. Egyelőre tehát a régi gyakorlat irányelvei szabályozzák a kérdést.

Emléklap. A volt tartalékos tisztek igazolását tárgyaló bizottságok már 1922-ben elkészültek munkájukkal s ezért meg is szüntek. Minden ügyet letárgyaltak s mindenkinek megadták az értesítést, akinék a címét ismerték. A címváltozások miatt persze sokakat nem találtak meg s most ezek az ügyek annál a vegyesdandárparancsnokságnál várják az érdekeltek jelentkezését, amelyiknél az igazoló eljárás lefolyt, vagyis ahova annak idején az igazolási eljárás megindítása iránti kérelmet be kellett nyújtani. Amint a csapatadataiból kivesszük, Ön Szegeden illetékes e tekintetben, tehát oda kell fordulnia akár írásban, akár személyesen. Előfizetése ez év végéig rendezve van.

Nyilvántartó. A tanfolyam valószínűleg augusztusban kezdődik, a nyomozóosztály működésének a megkezdése csak a tanfolyam végeztével lesz aktuális.

Nyugdíjas. Kincstári tartozásra a teljes nyugdíj és teljes lakáspénz visszatartható. Nő- vagy gyermektartásra a nyugdíj egyharmadát lehet levonni. Lakbértartozásra levonható a teljes lakáspénz. Egyéb tartozásra sem a nyugdíjból, sem a lakáspénzből levonást eszközölni nem lehet. Mindezek az

1929. évi XIV. t. c.-ben és az azt életbeléptető 26.800/I. M. 1929. sz. igazságügyminiszteri rendeletben vannak megírva.

Mélyen gondolkodó. Ugyanaz vonatkozik az ön kérdésére is, amit mai számunkban »Szenvedő alanynak« üzentünk.

Nagykúnság. 1. A csapatszolgálatot teljesítő csendőrtiszteknél minden négy szolgálati hónap ötnök, a csendőrtisztakar többi tagjánál minden héthónapi szolgálat nyolc hónapnak számít a nyugdíjidő megállapításánál. (1921. évi XXXII. t. c. 10. §.) 2. Nyugállományú tiszt családtagjainak számára való tekintet nélkül csakis az alacsonyabb kiszabható lakáspénzt kapja és pedig az után az állomás, illetve lakóhely után, ahol a nyugdíjazásától számított egy éven belül végleg letelepszik, amit be kell jelentenie. Amíg ez meg nem történik, a lakáspénzt a legutolsó állomáshely után fizetik ki. Ha tehát valaki a nyugdíjaztatása után a legutolsó állomáshelyén telepszik meg véglegesen, automatikusan az ennek megfelelő lakáspénzt kapja egyszer s mindenkorra.

K. B. örm., Tiszadorogma. Ha a vasútnál tagja volt a nyugbérpénztárnak és közvetlenül (30 napon belül) jött a csendőrséghez, akkor a vasútnál töltött szolgálati ideje a nyugdíjába beszámítható, ezt azonban igazolnia kell. Az igazolását ennek megszerezheti attól a Máv. üzletvezetőségtől, amelyhez annak idején tartozott. Ennek az igazoló okmányának az alapján kérje szolgálati úton államvasúti szolgálati idejének állományparancsban való letárgyalását és anyakönyvi lapjába való bevezetését.

Brassó. Olvassa el mai számunkban »Szenvedő alanynak« adott válaszukat. Ha a pert ön nyeri meg, nem fizet perköltséget, ha azonban elveszíti, fizetnie kell.

Vitalkozó bajtársak. A magánruhának is teljesen szabályszerűnek kell lennie.

Kaposvári osztálysegéd-tisztség. Csendőrségi levelezőlapokat a Palladis árusít, a rendelést odajuttattuk.

Nagyvárad. A Csüsz. 97. pont utolsó bekezdése értelmében ideiglenes helyettesítéseknél az aláírásnál a helyettesítés okát megjelöljük, pl.: »Öpk. beteg«. Ebben az esetben a szolgálati állás feltüntetése elmarad, vagyis az, aki a parancsnok helyett aláírja a jelentést, a maga szolgálati állását (pl. örsparancsnok helyettes) nem tünteti fel. Az aláírás szempontjából tehát akárki helyettesíti is a parancsnokot, mindig azt kell írni, hogy a parancsnok beteg, a parancsnok szabadságon stb. Helytelen volna pl. az, hogy ha az örsparancsnok és a helyettese is távol vannak, az örsre beosztottak legidősebbike azzal a megjegyzéssel írja alá egy jelentést, hogy: »Örsparancsnok helyettes szabadságon«, mert az illető az aláírásnál nem az örsparancsnok helyettesét, hanem az örsparancsnokot helyettesíti. Egyszerűen a helyettesítések mindenkor a parancsnok nevében történnek.

D. L. örm., Fonyód. Talán a jövő évben. Előbb a második részét is leközzöljük.

BÜTORHITEL

ÚJ ALAPON,

készpénzárban, 18 havi részletfizetésre. Ezen rendkívüli fizetési kedvezményt vidéki vevőknek is megadom. Sándor Ignác bútórúháza Budapest, VI., Dessewffy-ucca 18-20. Vilmos császár út és Nagymező-u. között (saját házában). 2-es és 10-es villamos megálló.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai nyolc havi részletfizetésre készpénzárban a következő cikket kaphatják:

női-, férfi-, valamint a Honv. Minisztérium által rendszerezett egyenruha szöveteket, belésárukat, vásznat, sifont, zefireket, és egyéb vászonárukat, női s férfi-fehérműveket készen és rendelésre, törülközőket, selymeket, valamint diszpárnákat a abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát, keztyűt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függöny és függönykelméket uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket.

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest, VIII. kerület, Üllői-út 14. szám.

Az egyes vásárlások utáni első részletek a vásárlást követendő hó 1-ével kezdődnek. - Vásárláskor azonnal nem fizetendő semmi!

Hanság. Nagyon hosszú a megszakitás, még kegyelmi úton sem lehet reménye arra, hogy a nyugdíjidejébe beszámíthassák. Az akkori zavaros viszonyokra e tekintetben nem lehet hivatkozni, mert hiszen akkoriban is sokan jöttek a csendőrséghez. Ha azonban azt tudná igazolni, hogy román megszállás miatt vagy esetleg más kényszerhelyzet folytán nem volt abban a helyzetben, hogy jelentkezhetett volna, esetleg a nyugdíjaztatása után kegyelmi úton sikerrel járhat a kérelme.

Brassó. Minden rendben van, sikert kívánunk.

Szenvedő alany. A legutóbbi számunkban »Válasz« jelige alatt azt írtuk, hogy a f. évi XIV. t. c. nem állapít meg visszamenőleges hatályt, visszamenőleges követeléseket tehát nem lehet rá alapítani. Ezzel azt akartuk mondani, hogy ha pl. valakinek 5 évvel ezelőtt törvénytelen gyermeke született s annak idején a bíróság megítélte a gyermektartási költségeket, ezeket a f. évi 112. sz. Budapesti Közlönyben megjelent 26.800 I. M. 1929. sz. rendelet értelmében csak a f. évi június elsejétől kezdődően úgy és csakis olyan mértékben lehet az illetményekből levonni, mintha a követelés csak az említett dátummal keletkezett volna s mint amilyen mértékű levonást az említett törvény engedélyez. A törvényt azonban semmiképen sem lehet úgy magyarázni, hogy csak azokra az esetekre alkalmazható, ahol magának a követelésnek az alapja: a gyermek világrajötte a törvény életbelépése után történt. A törvény tehát vonatkozik a törvény életbelépte előtt létrejött gyermektartási követelésekre is. Az a követelés ugyanis, amit annak idején a bíróság megállapított, jogilag annak ellenére is fennállott, hogy a csendőrségnél e tekintetben megállapított kezelési szabályok a követelés érvényesítését lehetetlenné tették. Az ilyen különleges kezelési szabályok az általános magánjogi elveket és

birói gyakorlatot természetesen nem érinthetik s így most, hogy az új törvény a levonásoknak utat enged, ezek a bíróilag megállapított, de eddig nem érvényesíthető követelések természetesen most már érvényesíthetőkké váltak. De nem visszamenőleges, hanem csak ez év június 1-től kezdődő hatállyal és csak a törvényben megállapított mértékben, bármekkora legyen is az eddig le nem vont havi összegek nagysága. Ha a birói ítélet egy összegben állapította meg a tartásdíjat, akkor természetesen június 1-től kezdve a levonások mindaddig megtörténnek, amíg az összeg le nincs törlesztve. Ez az ön esete. Ön azzal érvel most, hogy annak idején olyan követelésben lett elmarasztalva, amelyet olyan időben követett el, amikor annak a követelésnek törvényes alapja nem volt. Ebben téved, mert a törvényes alap akkor is megvolt, csak éppen a csendőrségre fennállott különleges szabályok folytán ez a jogilag kétségtelenül fennállott és törvényes alapon megítélt követelés nem volt érvényesíthető. Ön tehát fizetni köteles és nem tehet az ellen semmit, hogy a gazdasági hivatal a levonásokat mindaddig eszközölje, amíg a követelés összege kiegyenlítve nincs. Ezzel az új törvény sokakat érint most kellemetlenül, de ez lesz az egyedüli eszköze annak, hogy a fiatalabb csendőrök jobban meggondolják a kalandjaikat, ne döntsenek nöket a szerencsétlenségbe, ami bizony a csendőrség általános tekintélyének és tisztességének eddig sem volt valami nagy hasznára.

Válasz. Olvassa el mai számunkban »Szenvedő alany« jeligére küldött üzenetünket.

F. J. th., Toponár. Az egyiket (Kéménytűz) sorrendben közölni fogjuk, a másikat (Egérfészek) tartalékba tettük. Mind a kettő jó.

—o—

Vásári történet.

(A Csendőrségi Lapok Pályázata).

Korsós János afféle falurossza volt Ságpatakon; nem javult meg akkor sem, amikor megházasodott. Feleségével állandóan perpatvarban állt, mert az asszony sűrűn tett neki szemrehányást züllött életmódja miatt. Egy napon, éppen országos vásár idején, beállított a házhoz két szomszédos falubeli lókupec, *Korsós Jánosnak* régi cimborái. Már ittasok és duhajok voltak, azért az asszony megtagadta az urának azt a felszólítását, hogy hozzon fel nekik bort a pincéből. *Korsós János* erre nekiesett az asszonynak, pusztá kézzel ütni-verní kezdte s megrugdosta. Ugyanakkor az anyja sikoltásai miatt siránkozó kisfiát úgy megverte, hogy az asszony két hétig, a gyerek egy hétig nyomta az ágyat. A két kupec hamarosan elillant a viszály kitörtével, a szomszédok összeszaladtak, mire *Korsós János* nagy dühbe gurulva, szintén eltávozott a háztól s két cimborája után a vásárba ment.

A ságpataki vásárteret az országút két részre osztotta. A vásártér elején nagy csődülettel találta magát szemben *Korsós János*. *Gólya Mátyást* vették körül a kíváncsiak, aki a vásári szélhámosok osztályába tartozott s miután már néhányszor rajtavesztett az »itt a vörös, hol a vörös« elnevezésű csellegén, most új fortélyt eszelt ki. Nagy hangon hirdette, hogy az országút mentén aranyórát talált. Mikor lehajolt érte az árokba — mondta —, elszakadt a nadrágja, azért csak úgy hajlandó a tulajdonosnak visszaadni az órát, ha 50 pengőt fizet. Az egészből csak annyi volt igaz, hogy a *Gólya Mátyás* nadrágja valóban szakadt volt, de néhány 10—15 pengő értékű jól kifényesített rézóra volt a zsebében, arra számítva, hogy felhívására akár valódi, akár áltulajdonosok jelentkeznek. Jelentkezett is egy *Sörös János* nevű borbély, aki — állítása szerint — aranyórát vesztett el a vásárban, de csak 30 pengőt volt hajlandó fizetni a nadrág elszakadásáért s az óra megkapásáért. Ezt az alkut hallgatta a bábész közönség, mikor *Korsós János* odaért. Megpillantotta a tömegben *Turai János* nevű legényt, aki egy alkalommal, midőn *Korsós* egy alkalommal a kocsmában a csendőröket meg akarta támadni, a csendőrök védelmére kelt s később *Korsós* ellen terhelő vallomást is tett. Emiatt haragudott rá s most hirtelen odalépett hozzá s arcul ütötte a mitsem sejtő *Turait*. *Turai* vissza akarta ütni, mire *Korsós* kitepelt egy az országút mellé ültetett eperfacsemetét s azzal szállt szembe *Turával*. A két embert azonban, mielőtt egymásnak mentek volna, szétválasztották a közéjük állók s így *Korsós*, mint aki jól végezte dolgát, bement egy kocsmá-

sátorba, ahol az áldomást ivó vásárosoknak *Csipa Jónás* és *Bab Mihály* vásározó muzsikus cigány hegedült. *Korsós*, ahogy belépett, kihívó hangon egyszerre három liter bort rendelt, magához intette a cigányokat s a bolsevista rémuralom idejéből ismert *Internationale* című dalt rendelte meg náluk. A cigányok rázendítettek, mire a vendégek egy része megbotránkozva eltávozott. A távozók közt volt egy jómódú gazda felesége is, akinek széles jókedvében ezt kiáltotta *Korsós*: »Maradjon inkább itt babám s üljön az ölembel!« *Csapos István*, a megbántott asszony ura felelősségre vonta *Korsóst*, mire ez megfogta a *Csapos* szakállát e szavak kíséretében: »Hát akkor te maradsz itt hékás!« A gazdát *Boros Antal*, a nagyerejű kocsmáros szabadította meg kinos helyzetéből, aki öklével fejbesújtotta *Korsóst* úgy, hogy megtántorodott. *Korsós* erre elővett egy doboz svéd gyújtót, meggyújtotta az egész dobozt s így a sátor ponyvájához tartotta. Pillanatok alatt lángra lobbant az egész sátor, de a bentlevőknek semmi bajuk nem lett, mert idejekorán kitódulhattak a sátor széles bejáratán. Ekkor jelent meg egy csendőrrjárőr s elfogta *Korsóst*. Ugyanekkor jelentkezett azonban a járőrnél *Korsós* egyik kupec-cimborája, *Rekettye József* s azt bizonygatta a járőr előtt, hogy a sátort nem *Korsós* gyújtotta fel, hanem egy ismeretlen ember, aki elmenekült. *Korsós* nyomban megértette a helyzetet, égre-földre esküdzött, hogy az eset valóban így történt.

Milyen bűncselekményekről van szó ebben a történetben s nyomozás esetén kit kell elfogni? Mely bűncselekményekhez szükséges magánindítvány és melyekben kell hivatalból megindítani az eljárást?

Megjejtési határidő július 20. A legjobb megjejtést az augusztus 10-iki számban közölni fogjuk, a megjejtő pedig egy »Mignon« írógépet kap jutalmul. Megjejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Több igen jó megjejtés beérkezése esetén a második és harmadik munkát könyvjutalomban részesítjük. A megjejtés terjedelme két gépirásos vagy négy kézírásos hasábot nem haladhat meg.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten. VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.